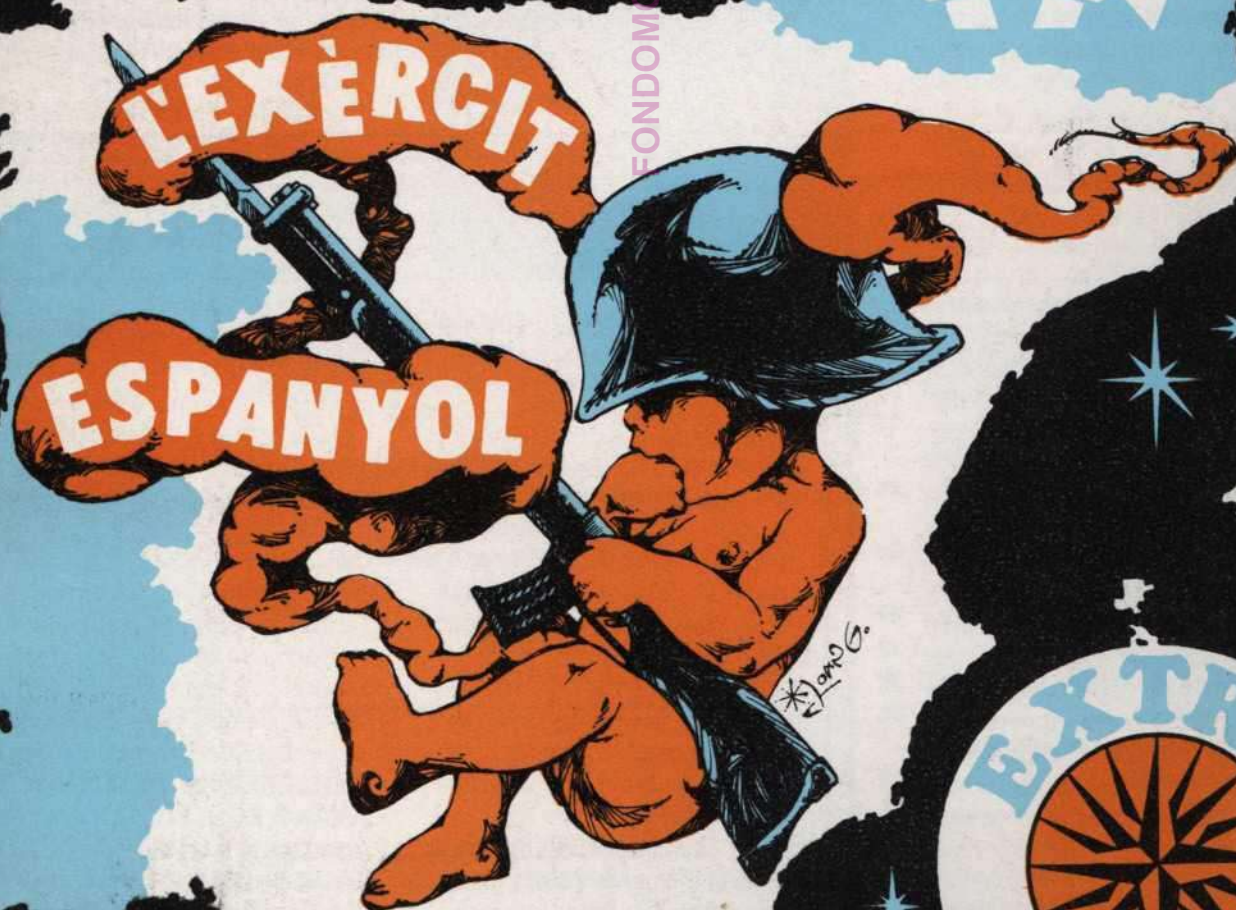

la revista del GENERAL

REVISTA ANTIMILITARISTA MENSUAL

INTRODUCCIÓ

Seguint amb la nostra "tradició" encetada l'any passat quan vàrem publicar un número doble dedicat al tema del militarisme, enguany us presentem un altre exemplar monogràfic centrat aquesta vegada en una qüestió no menys important i actual: l'exèrcit espanyol. No ens negareu pas la seva oportunitat, oi? Quants hem estat els qui en aquests darrers temps hem sentit i patit la dramàtica confirmació de les nostres cabòries! I quants més hem comprovat la ingenuïtat, pura retòrica mitificadora, de conceptes com ara "exèrcit democràtic" o "al servei del poble"! Si d'alguna cosa ens han servit els successus "vint-i-tresos" ha estat per adonar-nos de la necessitat d'estudiar acuradament la història, el funcionament i els projectes d'aquesta institució creada en teoria per a defensar-nos, i perquè de les amargues experiències viscudes tant com de la intuïció de les més temibles que encara poden venir, n'extraguéssim la imperiosa necessitat de potenciar la lluita antimilitarista. Una lluita, avui cal dir-ho més que mai, que defugui d'abstractes campanyes i elucubracions per enfrontar-se amb coratge als problemes que el "nostre" exèrcit ens planteja avui a tots els treballadors/es i les nacions oprimides de l'Estat espanyol.

El propòsit, per tant, d'aquesta PUÇA consisteix a

facilitar una visió general de la institució militar espanyola, des de diversos angles i desglosant-la en els seus diferents aspectes. Informalment estructurada en tres apartats: introducció històrica fins a l'actualitat, anàlisi de les diverses funcions del "glorioso ejército", i les lluites antimilitaristes, també aquí i avui; es compta, a més, amb una àmplia gama de col·laboradors amb posicions polítiques lògicament diverses encara que sempre partint d'una perspectiva netament anticapitalista que unifica el número en el seu conjunt.

Només ens queda per referir-nos a una cosa que d'altra banda diem sempre: que pretenem incitar a la reflexió però perquè d'ella en surti la resposta, el treball, l'acció... La crítica a l'exèrcit -que no té perquè implicar una crítica a les armes i a la violència "vingui d'on vingui"- es quedarà coixa si no es plasma en la pràctica quotidiana. Perquè, decididament, l'antimilitarisme -entès com la lluita de la classe treballadora i dels oprimits/des en general contra l'exèrcit en tant que mantenidor, per la repressió, la ideologia, l'economia,...de la societat classista i patriarcal -té molt camí per endavant. Els articles que avui us presentem ho confirmen clamorosament. Però una vegada més, com sempre, per recórrer un llarg camí es necessiten...cames.

LA PUÇA I EL GENERAL

SUMARI

-L'exèrcit, del 1808 al 1936.....	3
-1936-1937, una experiència llibertària en la defensa.....	6
-L'exèrcit en el franquisme i el postfranquisme.....	9
-L'antimilitarisme popular als Països Catalans, dels rebomboris contra les Quintes a la Setmana Tràgica.....	13
-L'Exèrcit i la Doctrina de la Seguretat Nacional.....	16
-La ideologia política de las FAS. Les raons d'Estat.....	24
-Una reforma ambigua dels nous poders. El Codi de Justícia Militar.....	26
-Joc del Tanoca.....	28
-Política exterior militar espanyola.....	30
-Sobre la mili.....	35
-L'economia política del militarisme a l'Estat espanyol.....	39
-Entrevista amb l'U.D.S.....	42
-Entrevista amb Otero.....	45
-Les lluites antimilitaristes aquí i avui: GANVA, COP, MOC de Barcelona, la lluita anti-OTAN a Mallorca, Grup antimilitarista de Càceres, Grup antimilitarista de Còrdoba, COPS.....	49

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Nom i cognoms.....
Adreça..... Telèfon.....
Població (i districte postal).....

- ☐ Subscripció ANUAL (12 números): 1.100 ptes.
☐ Subscripció ANUAL de suport : 1.300 ptes.
☐ Subscripció SEMESTRAL (6 núms.): 600 ptes.
☐ Subscripció SEMESTRAL de suport: 800 ptes.

Forma de pagament:

- ☐ Gir postal a nom de Jordi Garcia i Jané, c/Virgili 97 1-1, BARCELONA 31
☐ Per correu (taló al portador) a "La Puça i el General". C. Bruc 26, 2on BARCELONA 10
☐ Ingrés al compte 563-78 de l'agència 329 de la "Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis" a nom de Joan Vila

- ☐ Renovo la meua subscripció.
☐ Em subscric a partir del número.....

EDITEN:

G.A.N.V.A.
(GRUP D'ACCIÓ DIRECTA NO-VIOLENTA ANTIMILITARISTA)

C. Bruc 26, 2on.
BARCELONA-10.

C.O.P.

(COL·LECTIU PER UNA OB-
JECCIÓ POLÍTICA)

Apartat de Correus 5534
BARCELONA

IMPRIMEIX: XALOC
DLB: 38298/79

L'EXÈRCIT I EL PODER POLÍTIC (1808-1936),

ALGUNES CONSIDERACIONS

SOBRE EL PASSAT

Per a comprendre determinats aspectes de la trajectòria de l'exèrcit espanyol, resulta indispensable tornar la mirada cap al passat; amb el risc de trobar algunes sorpreses i revisar alguns mites.

L'exèrcit espanyol frueix d'una llarga tradició, especialment al llarg dels dos primers terços del segle XIX, d'intervenció en la vida política. Entre la guerra de la independència i la Restauració (és a dir, entre 1808 i 1875) es produeix una mitjana d'un pronunciament cada vint mesos. Sorprenentment, la intervenció activa de militars —sempre mitjançant el pronunciament— en la política és moltes voltes de signe liberal, antiabsolutista i indiscutiblement constitucionalista. La presència de militars en les primeres Corts de Cadis possibilità l'adopció de mesures més progressives, com ara la llibertat de premsa. La raó de l'actitud liberal entre els alts caps militars esdevé complexa. Però estem autoritzats a pensar que la guerra de la independència provocà un col·lapse total de totes les institucions (exèrcit inclòs) de l'antic règim i que això jugà un paper decisiu: la incorporació massiva de quadres guerrillers i de gent de classe mitjana a l'exèrcit democratitzarien el cos d'oficials, en el sentit que aquest deixà de ser una institució exclusiva de la noblesa. D'altra banda, acabada la guerra, retornen de les presons franceses uns quants milers d'oficials espanyols que porten amb ells molts elements de la ideologia liberal, de les restes de la revolució francesa.

La intervenció freqüent de l'exèrcit, per constituir la més sòlida de les institucions vigents, correspon, doncs, durant una gran part del segle XIX, a una llarga etapa de gran feblesa institucional: la monarquia revesteix els trets més retrògrads de l'absolutisme, la burgesia és massa feble —políticament i econòmicament— per a portar a terme una imprescindible revolució a tots nivells, i l'exèrcit ocupa un lloc privilegiat. Convé subratllar que les intervencions de l'exèrcit, els pronunciaments, mai no ocasionen una dictadura específicament militar fins que el general Primo de Rivera s'instal·la en el poder el

1923. Per un altre costat, aquesta absència de projecte polític propi implicava que els caps militars tendien a crear els seus vincles particulars amb els diferents corrents polítics del moment: liberals, conservadors, etc. O altrament dit, els partits polítics tendien a vincular-se orgànicament amb les diverses fraccions d'opinió en el si de la institució militar. Fins el punt que l'exèrcit comptava, fins ben entrat el segle XX, amb diversos diaris d'opinió, en què la discussió política era un fidel reflex de la situació política general.

No obstant això, d'ençà de 1875, s'enceta una dinàmica de desplaçament de l'exèrcit cap al camp més conservador, cap a la dreta. Per què? Es poden avançar unes quantes raons, que tindran un pes decisiu en l'actuació de l'exèrcit en el transcurs de les primeres dècades del segle actual:

En primer lloc, amb la Restauració monàrquica de 1875 (aconseguida per un pronunciament de tipus conservador) s'inicia a l'Estat espanyol una certa consolidació institucional, l'assentament d'un règim polític que, amb altibaixos, durarà fins el 1931 quan es proclami la II República. En aquest període la institució castrense s'allunya cada vegada més de l'escena política i es dedica a altres feines, que provoquen aquest desplaçament cap a la dreta.

En segon terme, l'aparició sobretot a partir de 1860— d'uns moviments socials cada cop més combatius, com a conseqüència d'un cert desenvolupament de la

Espátero

classe obrera, i de la pervivència de les endèmiques explosions camperoles, porten l'exèrcit a assumir progressivament la defensa de "el orden público," defensa que arribarà al seu punt culminant amb les grans vagues de començaments de segle (com la Setmana Tràgica de Barcelona el 1909, la vaga general de 1917 i sobretot la repressió d'Astúries l'octubre de 1934).

En tercer lloc les guerres colonials jugaran un paper decisiu: a les primeres derrotes de la segona meitat del segle passat (sobretot en les colonials latinoamericanes) convé afegir el desastre colonial de 1898 (amb la pèrdua de Cuba i Filipines) i sobretot el desastre marroquí de 1921. El conflicte colonial del Marroc, l'última fase del qual s'allarga del 1907 fins al 1927, marca de forma decisiva tota una generació d'oficials espanyols: seran coneguts com els "africanistes" (entre els quals convé destacar Franco i els principals caps de la sublevació de juliol de 1936). L'exèrcit, incapaç d'adonar-se que ha estat instrumentalitzat en les aventures colonials, incapaç d'analitzar les causes polítiques de les seves derrotes militars, s'indigna quan els "polítics" canalitzen la indignació de l'opinió pública exclusivament contra els militars.

D'aquesta circumstància es deriva una dinàmica d'hostilitat cap als partits polítics en general i cap a tot allò que pugui ser titllat d'antimilitarista en particular.

En quart lloc, la problemàtica de la guerra civil no és nova per a l'exèrcit espanyol, consolidat com a institució en la segona meitat del segle XIX en part gràcies a les successives guerres carlines. L'exèrcit, després d'unes "guerres carlistes" que en realitat han estat guerres civils, desobreix en el desenvolupament dels nacionalismes català i basc (sobretot d'ençà de començaments d'aquest segle) una nova amenaça que qualificarà de "separatista". La incomprensió del fenomen nacional i àdhuc del regio-

Narváez

nal, porta l'exèrcit a posicions centralistes.

La dictadura de Primo de Rivera, entre 1923 i 1929, no constitueix tan sols la culminació lògica d'un desplaçament de la institució militar cap a la dreta el punt final del qual no podia ser altre que un retorn brutal a la "política" per bé que ara per compte propi (com ja hem indicat, per primer cop), sinó que a la vegada presenta alguns trets premonitors dels que serà el franquisme, si més no en part.

Des del punt de mira de la memòria col·lectiva de l'exèrcit espanyol, el més important de la dictadura de Primo de Rivera és que si la seva consolidació fou possible per l'acord dels alts comandaments militars, la seva caiguda es produí per idèntiques raons, i implicà a més la crisi definitiva de l'ordre institucional imperant: la Monarquia borbònica. Alhora la República arribà amb el consentiment popular majoritari, però hom no pot deixar d'assenyalar que el fet de la caiguda del monarca, tant com la realització de les eleccions i, després de llur resultat, la implantació de la República foren possibles gràcies a l'acord de la majoria dels comandaments militars. No perquè aquests fossin republicans fervorosos sinó perquè reflectien una situació política general en la qual les classes dominants havien estat obligades a abandonar el seu sistema tradicional de dominació, sobretot després del desgraciat final de la dictadura de Primo de Rivera, i semblaven decidides a jugar la nova carta del parlamentarisme.

La derrota de les classes conservadores en aquest terreny és la causa fonamental de la sublevació militar de juliol de 1936.

Sobre la guerra civil s'han escrit més de 4.000 llibres, i no és el nostre propòsit estendre'ns molt

Leopoldo O'Donnell

en aquest tema. Però val la pena assenyalar algunes qüestions importants per a la comprensió de l'actitud de l'exèrcit.

Abans que tot convé tenir present que l'experiència de la República es reflectí des del punt de vista professional (com les reformes militars d'Azaña)

polític (es varen crear organitzacions polítiques en el si de l'oficialitat: la UMRA -Unión de Milirares Republicanos Antifascistas- i l'UME -Unión Militar Española- aquesta darrera clarament dretana i colpista). El cop de 1936, després de l'intent insurreccional de Sanjurjo el 1932, no fou obra de tot l'exèrcit sino amb prou feines de la tercera part de l'oficialitat en actiu. No anem adeturar-nos en la política militar de la República, sobre la que es poden escriure uns quants llibres, però sí que convé subratllar que en aquest aspecte el govern republicà es revelà incapaç d'imposar des d'un bon començament una política militar adequada a la tràgica situació del moment, capaç d'aprofitar al màxim la totalitat d'oficials i de quadres militars no compromesos activament en la sublevació. Entre d'altres raons -feblesa de l'ajut exterior, etc.- perquè la militarització i la transformació de les milícies en un Exèrcit Popular centralitzat fou plantejada amb un tràgic retard.

Per part dels sublevats la situació fou molt diferent: l'ajut material i en efectius va ser eficaç i massiu des del principi (per part dels governs feixistes, alemany i italià), les forces més eficaces de l'exèrcit espanyol -la Legión i els regulars d'Àfrica- estigueren des del començament amb els revoltats; la militarització de les zones ocupades i la incorporació de les quintes al nou exèrcit es realitzà sobre la base d'una disciplina implacable, de tall feixista, però amb resultats militars apreciables.

Però el fonamental és que una part de l'exèrcit es comprometé activament en una conspiració política jugant des del principi el paper essencial.

Efectivament, rera la sublevació estaven les forces més conservadores de la societat espanyola: l'aristocràcia terratinent, l'oligarquia financera (bancària i industrial), l'Església, i una varietat de grups polítics de dreta: monàrquics absolutistes, carlins, feixistes (la Falange y las JONS). El braç armat, tal com estava previst, era l'exèrcit; segons els plans del general Mola, cervell de la conspiració, es tracta d'un simple pronunciament després del qual s'haguessin dissolt les Corts i la Constitució, i es posava en peu un "directorio militar". L'ambigüitat d'aquest projecte, la manca de qualsevol referència constitucional, fan pensar que el model era una reedició de la dictadura de Primo de Rivera. Ningú, entre els colpistes, preveia una guerra civil de tres anys, sino un simple cop de tipus militarista.

Allò fonamental, per les conseqüències posteriors, estrebava que l'ambigüitat política de l'Alzamiento -en la seva versió oficial- colocava l'exèrcit en una posició privilegiada; d'altra banda, si s'accepta que l'arribada de Franco al poder fou possible gràcies a un seguit de maniobres i a la necessitat d'una fórmula de compromís, aquest sabé utilitzar l'exèrcit per a procedir a la dissolució de la pluralitat política en el si del "bloque nacional", a la fusió forçosa de tots els grups en el denominat Movimiento (per la qual cosa calgué reprimir els ortodoxos del carlisme i del falangisme) i a la constitució d'un "nou ordre" en què l'única força política coherent i real era l'exèrcit. Sobre ell es constuirà el nou estat, sobre l'exèrcit descansarà durant unes quantes dècades el règim franquista: n'hi ha prou amb assenyalar el seu paper d'instrument privilegiat d'acció política per a imposar solucions d'una o una altra mena, o amb posar de relleu que si en 30 anys el discurs ideològic del franquisme varià en funció de les seves necessitats, que si l'Església ha passat de ser el principal suport espiri-

tual (en sentit gramscian) del règim (anys 40 i 50) a posicions més distanciades, l'exèrcit per la seva banda fou sempre la base política real de tot el sistema de dominació del franquisme.

PERE VILA

BIBLIOGRAFIA

- "Los orígenes del poder militar en España. 1800-1854". E. Christiansen. Aguilar, S.A. Ed.

- "Milicia Nacional y Revolución Burguesa". Juan Sisinio Pérez Garzón. C.S.I.C..

- "El Ejército español en el siglo XIX". F. Fdez. Bastarache. Ed. Siglo XXI.

- "Los militares y la política en la España contemporánea". S.G. Payne. Ruedo Ibérico.

- "La República y el Ejército". F. Bravo Morata. Ed. Fenicia.

- "Abajo los muros de los cuarteles". Francesc Porret i Brossa i Jordi Garcia i Jané (d'aparició l'octubre).

LES MILÍCIES ANARQUISTES: UNA DEFENSA DESMILITARITZADA DE LA REVOLUCIÓ (1936-1937)

GERARD JACAS

"Hay algunos compañeros que creen que la militarización lo arregla todo y nosotros decimos que no arregla nada. Estamos en desacuerdo con la estructura militar."

(Un delegat de la "Columna de Hierro" en el diari "Fragua Social", 14 de novembre del 1936)

1. L'AGRESSIÓ MILITAR CONTRA EL POBLE

Molts historiadors, en parlar dels esdeveniments que enferrissaren la Península Ibèrica des de l'estiu del 1936 a la primavera del 1939 s'han obstinat a presentar-nos-els com una infausta "guerra civil" entre dos bàndols. Adhuc els més agosarats ho han fet perserverant en la probitat d'una suposada "causa republicana". D'aquesta manera han estat escamotejant-nos, tots plegats, el magne esclat d'una Revolució Social que, un dia després de la rebel·lió militar, neixia vessant afanys capgiradors.

Fidels a una partidista i unilateral polífrica de la disfressa i l'exoneració, hom ha pretès mostrar aquesta "guerra dels generals" com un alçament contra el Govern legalment constituït, quan

de debò comportava el zènit d'una persistent agressió contra el poble, encetada temps enrera per les camarilles militars amb les quals els governants de la República havien transigit, contemporitzat i, fins i tot, utilitzat per tal de reprimir el moviment obrer: les tropes republicanes esclafaren les revoltes populars protagonitzades pels obrers tèxtils de les conques del Llobregat i del Cardener i també pels miners de Fígols, l'any 1932; la Guàrdia Civil intervingué, l'any 1933 en els sagnants esdeveniments de "Casas Viejas"; l'any 1934, el general Franco capitanejà la repressió de la revolta d'Astúries i els Guàrdies d'assalt escometeren contra els manifestants de Madrid i Barcelona.

El 18 de juliol, una part important d'aquestes forces repressores fa palès, amb la seva actitud rebel, la bàrbara decisió d'atallar definitivament i per interessos propis les accions revolucionàries dels treballadors, per bé que per aconseguir-ho haguin d'enfonsar la República que abans els instrumentalitzà. La terminant agressió contra els drets i les llibertats dels pobles d'arreu de l'Estat espanyol s'havia portat a terme.

2. ORGANITZAR LA DEFENSA: MILÍCIES O EXÈRCIT CONVENCIONAL ?

Per poder oposar-se a l'agressió calia un copios armament i imposar un ritme propi a la revolució. El Govern de la República, pusil·lànime i temerós de l'escomesa popular, denegà sostingudament la lliurança d'armes. Primer fou Casares Quiroga i després Martínez Barrio els qui veieren el perill que suposava per a l'ordre establert el fet d'armar el poble, per altra banda, es trobaven mancats d'una força militar real per oposar-la als facciosos i, incapaços de resoldre la situació, hagueren de dimitir.

De la totalitat de l'exèrcit regular, que el juliol del 1936 comptava amb 500 generals, 15.000 oficials, 100.000 soldats i 35.000 guàrdies civils, la República només disposava de 30 batallons d'infanteria, 2 regiments de cavalleria, i regiment de "carros", 1 regiment d'artilleria a cavall, 1 grup d'artilleria anti-aèria, 12 bateries de campanya, 1 regiment de ferrocarrils i d'altres petites unitats de guàrdies civils i —la resta es trobava en el bàndol facciós. Per aquest motiu, tot el

pes de la lluita recaigué en els sindicats i partits obrers que, de seguida, fidels als imperatius revolucionaris, cuitaren en formar les milícies populars, l'única força armada capaç de reemplaçar l'exèrcit, tot resistint-se a la militarització. El Govern, presidit aleshores per Giral —després de la dimissió de Casares Quiroga i de Martínez Barrio— malgrat veure's forçat a acceptar la presència

d'aquesta mena de "Govern revolucionari" que les milícies constituïen, assajà de dur a terme llur militarització mitjançant la creació d'un exèrcit de voluntaris, oferint als milicians que se sotmetessin a aquesta resolució "un sou, un bonic uniforme i un tractament especial". No cal dir que, en un principi, la temptativa de mobilització del Govern Giral fou un fracàs, sobretot a Catalunya, puix hauria estat més lògic que els escassos militars lleials es fonguessin en la milícia que no pas voler integrar les milícies a l'exèrcit, perquè aquelles eren ja una realitat majoritària arreu de l'Estat.

3. ESTRUCTURACIÓ DE LES MILÍCIES.

"L'Exèrcit és un perill per al poble. Volem ser milicians de la llibertat i no soldats amb uniforme", era la resposta concloent a les primeres temptatives de mobilització.

Totes les funcions que fins aleshores havien estat pròpies del Govern, enguany eren assumides pel "Comité Central de Milícies Anti-feixistes" que control·lava, en el moment d'iniciar-se la Revolució, 13.000 homes de la FAI, 2.000 de l'UGT, 3.000 del POUM i 2.000 de la policia de la Generalitat. La independència del "Comité" fou garantida fins al mes d'octubre quan passaria a dependre de la Conselleria de Defensa de la Generalitat, moment en el qual comença un procés contrarrevolucionari que culminaria amb els fets de maig del 1937.

Des d'un bon principi sorgiren però serioses discrepàncies pel que fa a l'estructura organitzativa entre grups i partits amb objectius tan diferents. Els que tradicionalment han estat sempre contraris a qualsevol forma d'organització militar, i no només —com algú ha escrit— al model d'exèrcit burgès, veien en les milícies l'aglutinant dels autèntics afanys revolucionaris, l'alternativa definitiva a qualsevol paradigma de Govern. En canvi, els altres les consideraven com un "mal menor", un estat transitori fins poder instaurar de nou l'estructura política, social i militar perduda després de l'agressió feixista i de l'esclat revolucionari del poble. És així que mentre la CNT i la FAI es resistien aferrissadament a la militarització, les altres organitzacions s'escarrassaven a convertir les milícies en un "ver" exèrcit, disciplinat i uniformat, al servei de la República.

Els partits de subordinació socialista o marxista, en aquelles zones on eren majoritaris, no van trigar gaire a dotar els comandaments de llurs milícies de jerarquies i graus militars, els seus homes havien d'acostumar-se a la idea que pertanyien a un cos militaritzat. "Disciplina, jerarquia i organització", demanava "Mundo Obrero", òrgan del PC, el 22 de juliol. Seguint aquesta consigna, a Madrid, constituïren el Quinto Regimiento, a través del qual emprengueren l'ensinistrament de quadres militars, la formació d'unitats amb Planes Majors tècniques i departaments especialitzats, de cara a consolidar un treball "exèrcit popular", a tall del soviètic "Exèrcit Roig".

La tesi segons la qual per enfrontar-se a un exèrcit calia un altre exèrcit, disciplinat, centralitzat i enquadrat militarment, no era, palesament, compartida pels anarquistes. Perquè llur propòsit no consistia a reaccionar només contra el feixisme sino en organitzar la defensa d'un ordre re-

volucionari que hom estava edificant i perquè calia fer-ho sense recórrer a disciplines ni autoritarismes de cap mena.

Ja abans de produir-se la contesa, la CNT, en el Congrés de Saragossa del mes de maig, s'havia manifestat contrària a la guerra i a les estructures militars: "Qualsevol exèrcit organitzat constitueix l'amenaça més gran per a la Revolució", havien determinat els delegats. Proposaren allí mateix la creació de comitès antimilitaristes per tal de fomentar entre el jovent l'animositat contra la guerra i la declinació a fer el servei militar, així com també es mostraren resolta a declarar la vaga general revolucionària en cas de mobilització bèl·lica.

Un cop encetada la revolució, la CNT, continuant la línia traçada en el Congrés de Saragossa, lliurà un manifest a l'opinió pública on s'expressava en aquests termes: "No podem defensar l'existència d'un exèrcit regular, uniformat i obligatori. Aquest ha de ser reemplaçat per les milícies populars a fi d'evitar noves conspiracions". Per als anarquistes les milícies foren un assaig d'organitzar autogestionàriament la defensa de les llibertats populars conquerides.

Llur unitat bàsica estava constituïda pel grup, compost per 10 homes; cada 10 grups formaven una centúria i una agrupació de centúries una columna. Malgrat l'existència dels respectius delegats dels grups i de les centúries, elegits pels mateixos milicians, i d'un comitè de guerra per cada columna, les milícies funcionaven de forma descentralitzada —de baix a dalt—. Ningú no donava ordres ni exercia cap tipus d'autoritat (els únics militars professionals presents actuaven en qualitat d'assessors tècnics). Les decisions sortien de la base, fent innecessàries les jerarquies, el salut, el reglament i les condecoracions. Tampoc no hi havia discriminacions en el menjar, en la vestimenta o en l'allotjament.

Era l'autodisciplina allò que hom perseguia en el si de les milícies. Cadascú havia de saber com actuar sense necessitat que ningú no el manés, assolint d'aquesta manera una disciplina col·lectiva indispensable per al triomf de la Revolució, però com que a causa de les pressions governamentals a poc a poc anava obrint-se camí la idea de l'exèrcit —àdhuc en els medis llibertaris—, no sense dificultats, l'autodisciplina revolucionària hagué de deixar pas, com a resultat d'imposar-se prioritàriament la guerra a la revolució, a una disciplina de caserna que malmeté els afanys emancipadors del po-

4. LA MILITARITZACIÓ

Acceptar una disciplina externa i una autoritat onerosa s'oposava radicalment als principis tradicionals de l'anarquisme per això era impossible no resistir-se a la militarització. Acceptar-la era acceptar el fracàs de la Revolució. Admetre la subordinació a "superiors" (graduacions i privilegis), el control governamental, el salut obligatori i els càstigs disciplinaris implicava un greu atemptat contra els mateixos ideals de llibertat que hom pretenia defensar.

Dues eren, fonamentalment, les objeccions dels anarquistes pel que fa a la militarització:

1.- La lluita armada iniciada amb un caire socio-revolucionari es deformava en una guerra nacional, el desenllaç de la qual només podia afavorir les classes dominants.

2.- La militarització comporta una centralització del poder i la mobilització indiscriminada i obligatòria de tot un poble, en conseqüència és la negació de les llibertats individuals,

Això no obstant, la militarització, per bé que amb lentitud, va envaint les milícies anarquistes, és "el gran sacrifici que imposa la victòria dels ideals redemptors", es justificaven alguns. Homes com Cipriano Mera i Garcia Oli-

ver addueixen la manca de "disciplina" i comencen a mostrar-se favorables a la reconversió de les milícies llibertàries en un exèrcit regular, són del parer de combatre el feixisme amb una "organització militar eficaç". Però no tots els anarquistes es trobaven disposats a claudicar tan fàcilment; les JOventuts Llibertàries criden a refusar la "malaltia autoritària" i a prosseguir la Revolució, increpant els anarquistes que havien abaixat el cap. Així mateix, la "Columna de Hierro" resisteix infatigable fins que la militarització és ja un fet indefugible, forçats a acceptar-la rebutjant però diluir-se amb forces no llibertàries dins les anomenades

"Brigades Mixtes" (quan els comunistes ja s'han estatjat en l'aparell militar).

També la Columna Durruti, que passà a anomenar-se la 26 Divisió després de la militarització, acceideix, finalment, amb condicions. Heus-les aquí:

1. Abolició del salut.
2. Mateix sou per a tothom.
3. Llibertat de premsa pels diaris del front.
4. Llibertat de discussió.
5. Un Consell de soldats per cada batalló.
6. Cap delegat no podrà ser comandant.
7. El Consell de soldats convocarà assemblea general si ho desitgen els representants de la companyia

8. Els regiments formaran també un Consell de soldats, els representants del qual podran convocar assemblea.

9. Hom enviarà un delegat observador a l'Estat Major de la Brigada.

10. L'organització de la representació dels soldats haurà de fer-se extensiva a tot l'exèrcit.

11. El Consell General de Soldats estarà representat a l'Estat Major amb un delegat.

12. Els tribunals de guerra al front estaran composts exclusivament per soldats. Només en el cas de comparèixer un oficial davant el tribunal, podrà participar-hi un oficial.

Als volts del mes de desembre pràcticament la resistència a la mobilització era nul·la. Amb molta ironia militarista es concedí a Durruti, el milicià que potser més s'havia oposat a la militarització, el grau de tinent coronel, a títol pòstum; és clar que a hores d'ara la Revolució ja havia estat vençuda i la guerra anava endavant. Definitivament la tradició antimilitarista dels anarquistes fou sotmesa a la disciplina d'un exèrcit convencional.

BIBLIOGRAFIA

- "Colectivizacions campesinas y obreras en la Revolución Española", Félix Garcia. Ed.Z.

- "Ni Dios ni Amo" Daniel Guerin. Campo Abierto Ed.

- "De les Milícies a l'Exèrcit Popular de Catalunya", Manuel Cruells. Dopesa.

Las Milicias Populares se transformaron en Ejercito Popular Regular republicano.

EL PODER DE L'EXÈRCIT AL POSTFRANQUISME

JORDI GARCIA I JANÉ

Resulta imprescindible per a comprendre el comportament de l'estament militar en el postfranquisme procedir a un inventari—per breu que sigui— de la màquina militar que el nou règim rep. N'hi hauria prou amb dir que es tractava —es tracta encara— d'un producte de la sublevació de 1936 i dels 43 anys que li seguien, de guerra i dictadura.

La Ley Varela, promulgada un any més tard d'acabar la guerra, depurava uns 5.000 oficials i suboficials anti-franquistes, a part de tots els que tingueren menys sort i acabaren a les presons quan no afusellats sense cap contemplació. A l'ensem més de 10.000 homes procedents de les Milícies falangistes i requetés ingresaven a l'exèrcit.

Aquest constituirà durant els 40 anys del règim el seu pilar bàsic. Vencedors de la guerra es convertiran en gelosos guardians de llur victòria davant "la amenaza constante del comunismo y del separatismo", constituint una sòlida garantia per a la immobilitat del règim. Carrero Blanco ho sabrà molt bé i per això declararà sense ruboritzar-se:

"Que nadie, ni desde fuera ni desde dentro, abrigue la más mínima esperanza de poder alterar en ningún aspecto el sistema institucional, porque, aunque el pueblo español no lo toleraría nunca, quedan en último extremo las fuerzas armadas".

D'altra banda quan arribin els ingressos de la nova generació a les acadèmies els seus joves membres malgrat que no hagin participat a la guerra provindran en la seva majoria de famílies militars i per tant hauran estat educats també en un ambient franquista.

Però tal vegada la causa essencial per a comprendre l'adhesió inquebrantable de la institució castrense a la dictadura radiqui en els privilegis de què fruiran els seus membres i que els hi donaran estabilitat, prestigi i poder. Estabilitat perquè encara que els sous no siguin mai alts els economats o les vivendes protegides compensaran llur estretor monetària. Prestigi i poder en tant que per un costat comptaran amb una jurisdicció pròpia (des d'on, p.ex. que-llar-se amb avantatge), i que, per un

altre, tindran obert el camí a importants carreres polítiques: consellers del Movimiento, del Reino, procuradors a Corts, ministres, directors d'empreses de l'INI, alts càrrecs a l'Administració, ...

La identificació de l'exèrcit amb el franquisme serà, en conseqüència, molt gran. Però heus aquí que el dictador morirà al llit el 20 de novembre de 1975 i que els suports tradicionals de la seva política —la burgesia, l'Església i els EUA— fixaran majoritàriament llur atenció en un altre projecte: l'apertura del règim com a mitjà de frenar el creixent ascens de la combativitat obrera i popular i integrar-se a una Europa que fins llavors més o menys els rehueix.

A les Forces Armades no els quedarà altre remei que consentir una reforma política però perquè es troben soles i en tant que aquella no retalli els seus privilegis ni vagi massa lluny.

2. REFORMA O REVOLUCIÓ

Entrem, doncs, de ple en el procés de la Reforma Política. Per part nostra, allò que ens ocuparà serà establir la seva relació amb la institució militar i en concret detallar alguns temes i preguntes que avui estan en les ments de molts. La primera és la següent: per què el govern Suárez, el qual marcà realment el procés, no procedí a depurar l'exèrcit al principi del seu mandat si sabia que allò que faria xocaria constantment amb la fulla del sabre? Resulta evident que l'oligarquia que apostava pel canvi havia de superar dos esculls: l'un, el principal ja que antagònic amb els seus interessos, consistent en l'empenta de les classes populars i de les organitzacions polítiques de l'oposició; l'altre, el secundari, basat en les reticències i les tentatives involucionistes de certs sectors socials: la burgesia especuladora enriquida sota el mantell del dictador, el sector integrista de la "Santa Madre Iglesia" i bona part del personal de l'Estat, ja que no podem oblidar que aquest havia estat ocupat en bona proporció per ex-combatents franquistes. I dins del personal

de l'Estat, descollant pel seu poder, les Forces Armades. Dit d'una altra forma: la qüestió està en aquells moments a sortir del franquisme sense caure en la revolució.

Tal com deïem fa un moment, en teoria, un govern amb projectes democràtics, com a pas previ, ha d'expulsar dels aparells de l'Estat, i especialment d'un tan clau com l'exèrcit, als partidaris fervorosos de l'antic règim. Per què no ho fa?

En primer lloc perquè la classe dominant guardava certs temors que les organitzacions populars assumissin la iniciativa del procés, amb el risc de provocar una situació prerrevolucionària on els generals durs tindrien feina per fer.

En segon lloc perquè portar a bon terme aquella pretensió implicava oferir massa expectatives de transformació a les classes populars, la qual cosa suposava el mateix risc que comentàvem ara mateix.

I en tercer lloc —encara que tant o més important que els altres motius— cal comprendre com un intent de depuració hagués provocat fortes tensions i, potser, la caiguda del govern. Aquest, per tant, necessitaria per evitar-ho obtenir suport de les masses populars i en les forces oposidores per tal de fer front a les possibles reaccions militars. Però una aliança entre el reformisme i les forces de l'esquerra radicalitzava també el projecte sorgint un cop més els perills de desbordament.

Resumint, si atacava les forces franquistes perillava el seu projecte de reforma per l'esquerra, situació pitjor per a la classe dominant que no pas la possibilitat d'una involució per la dreta. La solució concreta es plasmà en una tímida Reforma Militar que solventés a mitjà termini el desfament entre un exèrcit franquista i un règim democràtic, mentre que a curt termini es tolerava la reorganització de les forces feixistes dins i fora de la institució militar reprimint-les únicament en les seves manifestacions més perilloses i sempre tractades com a excepcions. D'altra banda, es sabia que la recomposició dels sectors franquistes moderava

les lluites populars i els partits de l'oposició alhora que legitimava la tasca reformista del gabinet.

3. ELS AVATARS DE LA REFORMA MILITAR.

Tal com ja s'ha dit molts cops, l'artífex de la Reforma Militar fou el tinent general Gutierrez Mellado. Deixeble del militar d'identica graduació Manuel Díaz-Alegría, de caire liberal, Mellado a més a més amb el suport dels EUA. Els seus objectius, connexes amb els de la Reforma Militar, es resumeixen en dos: unificar i racionalitzar l'estament militar així com modernitzar el seu armament i estructura a fi d'integrar-se militarment a l'aliança Atlàntica.

Basant-se en aquests fins planejarà un conjunt de transformacions concretes entre les quals es poden citar: la creació d'un Ministeri de Defensa, la regu-

dad, amb l'objectiu d'autonomitzar les FAS respecte al govern i Les Corts.

En un altre aspecte, el de la Reforma del Codi de Justícia Militar, aquesta arribarà molt més tard del que era inicialment previst, però és que a més quan es toca el tema tan sols es fa en alguns dels seus articles més desfasats i tímida, aplaçant la reforma general per un any més tard.

Pel que fa a la desmilitarització de la Guàrdia Civil, insinuada ja de fet per la Constitució en el seu article vuitè, davant del descontentament que produí tal possibilitat, el govern tornà enrera en els seus propòsits deixant la qüestió tal com en el franquisme.

Sobre les noves ordenances, llur elaboració reberà grans crítiques àdhuc quan aquesta presenta en els seus aspectes més conflictius un to extremadament ambigu.

"Algú ha recordat a tal respecte que la dosi d'ingenuïtat contenida en la Llei Azaña, sobre la jubilació dels oficials, facilità la posada en marxa del Alzamiento, ja que assegurava el sou íntegre a qui, sense cap altra feina assignada, podien dedicar-se com autèntics alliberats vint-i-quatre hores sobre vint-i-quatre a conspirar contra la República, la qual els incloïa generosament en el seu pressupost"(3).

Resumint, la Reforma Militar no ha donat de si allò inicialment projectat sinó que per una part s'han moderat les seves exigències mentre que per l'altra ha retardat i fins i tot estancat moltes de les transformacions previstes. I a tot això hi hem de sumar-li la defenestració política del mateix autor: Gutierrez Mellado.

lació dels òrgans superiors de Govern amb relació a la Defensa Nacional, una llei orgànica sobre les FAS, la reforma del Codi de Justícia Militar, la redacció d'unes noves ordenances, la regulació de les activitats polítiques i sindicals dels membres de les FAS, la modernització del servei militar, l'elaboració d'un Pla Estratègic Conjunt i d'un Objectiu de Força Conjunt, etc.

Si donem una mirada als resultats de la Reforma Militar ens adonarem que aquesta dista molt d'haver-se complert. I avui, en l'actual situació, realitzar-los encara resulta més difícil que abans.

Així, per exemple, si bé és cert que els tres ministeris militars deixaran pas a un departament unificat, el de Defensa, després —a conseqüència de les pressions dels militars més reaccionaris— es tornaran a crear duplicitats com és el cas de la Vicepresidència para Asuntos de la Defensa y la Seguri-

Un exemple final: la "Ley de creación de la Reserva Activa y de Fijación de las Edades de Retiro", aprovada el juny del 1981. Aquesta ha estat qualificada pels sectors ultradretans com de "Llei Azaña" i de "poner al Ejército a merced de la política". No obstant, la seva redacció és plenament moderada. El rejuveniment en les escales és mínim i d'altra banda s'estableix la reserva militar activa mitjançant la qual "s'allarga el que podria denominar-se 'vida efectiva' (a efectes de percepció d'emoluments) fins els setanta anys, cosa que pels caps (molts més nombrosos que generals) representa una important prolongació"(2). D'aquesta manera cobraran fins els 70 anys el 100 per 100 del sou i el 80 per cent com a mínim dels complements. Que bé que hi van aquí les frases de Miguel A. Aguilar arran de la Llei Azaña !:

4. LES FAS I LA DRETANITZACIÓ

Si repasem l'evolució política d'aquests sis anys de postfranquisme captarem l'enorme importància de l'exèrcit en el procés de dretanització seguit des dels primers temps de la Reforma i accelerat en especial a partir del 23 de febrer.

Perquè les Forces Armades no s'han limitat a complir les tasques militars pròpies de la majoria dels exèrcits dels Estats capitalistes desenvolupats sinó que han penetrat totalment en la lluita política seguint més aviat models tercermundistes. La institució militar no s'ha conformat a ser el braç armat del bloc de classes en el poder sinó que aspira, per una particular comprensió de les seves missions, a dirigir la vida política de l'Estat.

Certament, tampoc s'ha d'afirmar que hagi oblidat el seu rol militar. Les FAS continuament es preparen per a hipotètiques intervencions bèl·liques. Bona prova d'això són els constants exercicis i maniobres de les unitats en suposits tals com: lluita contra un grup de guerrillers, dispersió de disturbis en una ciutat, etc. a més de les pràctiques de combat entre dos exèrcits regulars. D'altra banda, alguns cops aquests suposits s'han convertit en realitat i així tropes de l'exèrcit han intervingut en accions de repressió o intimidació. Per exemple, durant el març sagnant a Euskadi (1976) les COES patrullaren per Gasteiz (Vitòria) retirant barricades dels carrers. Un altre cas: durant la segona setmana pro-amnistia a Basauri, el juliol de 1977, la Legió feu acte de presència rondant per la ciutat en una clara maniobra d'intimidació. O en l'actualitat, unitats permanents de l'exèrcit romanen estacionades a la frontera de Navarra per a impedir el pas de

mentals en la consolidació del nou règim: legalització del PCE, concessió de l'amnistia, promulgació de la Constitució, referendums dels estatuts basc i català... La por al cop, el xantatge del govern a l'oposició, l'acceptació per part d'aquesta, constitueixen fenòmens que evidencien la importància de l'exèrcit com a moderador polític en un sentit altament reaccionari. No podem fer menys que citar algunes proves palpables de tal asseveració.

Durant l'Aberri Eguna del 1978, mentre 500.000 bascos clamaven contra l'opressió nacional, Gutierrez Mellado advertia: "España es una y no vamos a dejar que la rompan". (4).

Un altre cas succeí en els debats constitucionals. El PSOE defenia testimonialment l'estat federal i l'UCD deixà anar, com aquell que no diu res, aquella frase innocent: "el ejército, a partir de ahora, tendrá menos confianza en la alternativa socialista". (5).

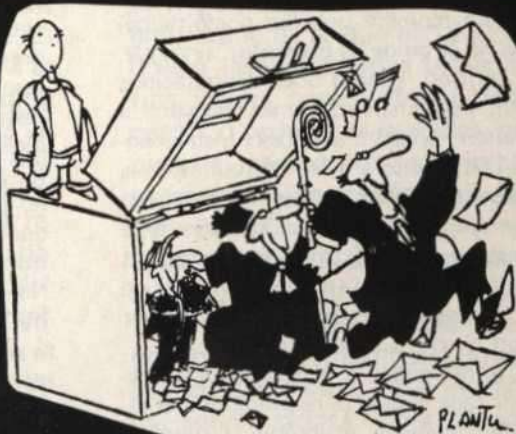
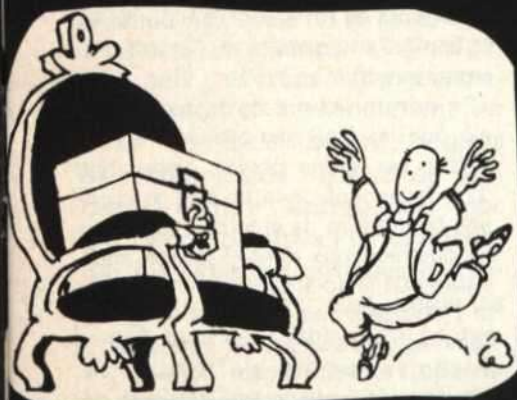
També en el transcurs d'una ronda de

d'Alt Estat Major, i la segona feta pel també tinent general Ibañez Freire, quan era ministre de l'interior. Advertim que no es tracta de declaracions de to dur —i d'aquestes n'hi ha moltes—. Precisament el que ens escandalitza en aquest cas és la manera solapada del discurs però no per això menys amenaçadora venint de qui ve. Es tracta a més a més de dos militars tinguts com a liberals i en línia amb Gutierrez Mellado i la reforma.

Exclamarà el primer: "Si a las Fuerzas Armadas se les deja cumplir con la responsabilidad que se les ha concedido explícitamente en la Constitución y, por otra parte, el Gobierno nos da todo lo que necesitamos, como así lo ha dicho, todo marchará bien y adelante." (7).

Nosaltres ens preguntem: i si el govern no els donés tot allò que ells afirmen necessitar, què passaria?

Per la seva banda, Ibañez Freire contestarà a la pregunta: "¿Aceptaría el

"la muga" per membres de les organitzacions armades basques.

En d'altres ocasions els soldats seran forçats a l'esquirolatge. Així, a partir del 7 de gener del 1976, conduiran una línia de metro de Madrid davant l'aturada dels treballadors. Tres quarts del mateix succeirà durant la vaga del Servei Municipal de Neteja de Valladolid el mes de juliol del 1977, o a Tenerife dos mesos després.

Però, a part de totes aquestes actuacions i tasques pròpies de qualsevol exèrcit —que per això hi són— les FAS han pretès des dels inicis de la transició canviar el rumb polític espanyol. I, segons es desprèn dels fets, sembla que han treballat amb notable èxit.

Les pressions militars han estat constants fins avui malgrat que s'hagin aguditzat en determinats moments, que corresponen lògicament als passos fo-

conversacions entre el Partit Nacionalista Basc i el govern, pel mes de juliol del 1978, aquest darrer es reuní a més a més amb els alts càrrecs militars. La premsa comentà aquesta reunió de la següent manera: "larga y decisiva cumbre de Suarez con los militares. La clave de la ruptura de las negociaciones gobierno-PNV pudiera estar en este encuentro militar". (6). Tres anys després, a finals de setembre del 1980, l'UCD basca contacta amb el Ministeri de Defensa per a afirmar després de les converses que l'UCD no marxarà d'Euskadi.

A aquestes pressions directes cal sumar-les la llarga llista de declaracions veladament amenaçadores respecte al règim democràtic. Citarem a continuació dues d'elles, la primera pronunciada pel tinent general Ignacio Alfaro Arregui, president de la Junta de Caps

Ejército un gobierno comunista llegado el caso?" amb aquestes paraules: "Como usted dice, tendría que llegar el caso. Yo, por supuesto, no. Yo soy católico practicante y mi filosofía cristiana de la vida no puede conciliarse con un partido que practique la filosofía marxista". (8).

Tinguem en compte, a l'hora de valorar les seva resposta, que Ibañez Freire és considerat un socialdemòcrata.

Però tal com tots sabem, hi ha molt més de pressions directes i indirectes. Són sis anys de tensions militars, de reunions conspiratives i intents de cop d'estat. Allò que ara ens interessa és acabar de marcar les línies mestres que al nostre parer configuren la intervenció política de l'exèrcit.

A aquests efectes resulta de vital importància analitzar a fons la incidència en el problema del moviment basc d'a-

llibertat nacional i especialment, de la lluita armada, en la seva majoria la d'ETA-m. Està clar que l'oligarquia no desitja la independència d'Euskadi, assumida, en canvi, per una part considerable del poble basc. Però resulta igualment cert que la concessió d'un règim autonòmic tampoc no li preocupa excessivament; de fet es tracta d'una concessió indispensable a tota la nació basca per bé que òbviament hegemnitzada per la seva burgesia nacional, enquadra en el PNB, el qual indirectament extreura la seva força de la por que inspiren l'esquerra abertzale i les organitzacions armades a la classe dominant. No obstant això, aquesta valoració no és la mateixa que la que fan els caps militars. Ells constitueixen un exèrcit que se subleva "para defender a la Patria ante los continuos ataques de los separatismos y del comunismo". La "unidad de la Nación" conserva d'ençà de llavors el valor d'un tabú per a la institució castrense. En ella es resumeix tot el seu ideari polític, des del mateix moment que llur noció de pàtria no és buida de contingut, sinó que, al contrari, guarda unes connotacions molt particulars, que més endavant ja tindrem ocasió d'analitzar. Instrumentalitzat, a més a més, el terme per la classe dominant en els moments en que pretenia activar una intervenció de l'exèrcit, avui es troba indirectament barrada pel mateix argument davant de la concessió de les autonomies, per molt rànies que aquestes siguin.

D'altra banda, la lluita armada a Euskadi cada vegada se'ns presenta més aïllada, fenomen atribuïble a diversos factors: la brutal repressió dirigida moltes vegades, a falta d'una altra cosa, als suports merament polítics a ETA-m, el descens general de la lluita de classes i —perquè no dir-ho— la poca habilitat de les organitzacions armades a evitar-ho, contribuint al contrari a frenar-la amb les seves accions deslliçades de la classe i que la porten a inhibir-se. Però aquesta situació no obstaculitza decisivament les accions armades, que continuen essent tècnicament viables, malgrat que apareguin progressivament amb un caire menys selectiu, més indiscriminat. En aquest context les accions centrades en l'aniquilament físic de l'aparell repressiu d'Estat a Euskadi constitueixen una diana fàcil.

Els resultats d'aquesta situació esdevenen bàsics perquè entenguem el protagonisme militar en tant que originen en les FAS interessos de grup diferents als de la classe dominant. Així, mentre

que l'estament militar i en general les branques directament repressives de l'aparell d'Estat (policia, judicatura, ...) se senten cada vegada més preocupats per la situació a Euskadi en incidir la lluita directament contra ells, no passa el mateix amb el bloc en el poder i els seus representants polítics. Per aquests la "pacificació" d'Euskadi va per bon camí i les possibilitats d'una revolució social esdevenen cada vegada més llunyanes. D'aquesta forma mentre que els primers voldrien a qualsevol preu "dar una lección a los vascos" i resoldre el seu problema en tant que institució mitjançant una intervenció directa, que de passada els donaria major preponderància política, als segons no els fa gràcia forçar la situació perquè podria empitjorar de sobte i retrocedir en tot l'aconseguit fins ara. No existeix, per tant, concordança entre ells a l'hora de fixar l'estratègia a seguir per a resoldre —a la seva manera— "el problema basc".

Variant de tema, una altra precisió indispensable a efectes de comprendre el predomini polític de les Forces Armades, que avui dia actuen com si del partit en el poder es tractessin, resideix a analitzar quines són les tendències que es dibuixen en el si del mateix exèrcit. En realitat, la tendència ultradretana tampoc és majoritària. Constituirà a la vora d'un 25 per cent. Molt més gran resulta el percentatge d'oficials indecisos —naturalment dintre sempre d'una ideologia de dretes— als quals les fluctuacions del moment els inclinaran cap a una o una altra banda. Finalment, els militars demòcrates tal vegada no arribin ni a un 2 per cent del total. Per als primers, la necessitat d'un cop amb la posterior constitució d'un govern civil-militar o militar a seques està fora de tota discussió. Llurs divergències internes radiquen en el model —i per tant en el grau de duresa— que invoquen. Des de la dictadura constitucional de De Gaulle passant molt més sovint pels models latinoamericans

de Xile o Argentina o pel més recent del general Evren a Turquia. A aquests no res els farà desistir de l'intent a no ser la duresa del govern cap a ells.

Relativament als indecisos —recordem-ho, àmplia majoria—, factors molt diversos els faran decantar cap al govern o cap a possibles veleïtats colpistes, per més que probablement se sumin en la seva majoria al guanyador, sia qui sia.

I la classe dominant, la burgesia? Què pensa de tot això? Que potser vol el cop? Tal vegada ja no l'interessi integrar-se a Europa?

En principi, el procés de dretanització que les FAS han provocat els afavoreix per raons òbvies. Necessitada d'un increment de la taxa de guany en una conjuntura de greu crisi, les mesures que requereix es revelen tan impopulars que la docilitat de la classe obrera i dels seus representants li resulten com mai indispensables. Fins aquí, si més no, l'exèrcit l'ajuda.

Però, i més enllà? L'interessa el cop d'Estat? Possiblement, no, més per la por que l'inspira allò imprevisible que per una altra cosa, car el panorama internacional no posaria excessives traves a la seva execució, si els seus efectes tinguessin un caire moderat i temporal. Nogensmenys que no necessiti avui del cop d'estat per a realitzar els seus plans no implica que vagi a oferir heroics esforços per evitar-lo; és més, potser alentés un govern militar si temés la viabilitat d'un cop més dur —a l'Argentina—. Per més que no deixa d'ésser una conjetura, es basa en fets que han transcendit a la premsa com ara els actes del general Armada amb alguns càrrecs del PSOE per estudiar la possibilitat d'un govern de coalició presidit per un militar. Qui sap si la previsible ascensió del tinent general González del Yerro, militar "dur", actual capità general de Canàries, a un alt càrrec del govern, no guardi alguna relació amb el projecte. **De "Abajo los muros de los cuarteles" Q. Porret i J.G.J.**

L'antimilitarisme popular als Països Catalans (1773-1909)

FRANCESC PORRET

"Jo declaro que no aniré mai al Rif, i que si volen obligar-me a combatre combatré aquí mateix contra els causants de la guerra i contra els opressors del poble" (un reservista en un míting contra la guerra del Marroc celebrat a Sabadell durant la Setmana Tràgica) (1).

Podríem començar afirmant que la pèrdua de la independència nacional dels Països Catalans és el producte directe d'una intervenció armada protagonitzada pels exèrcits franco-espanyols sota el comandament de Felip Vè. Efectivament, després de l'anomenada "guerra de successió" i amb l'entrada en vigor del Decret de Nova Planta quedaran abolides les antigues constitucions catalanes i el poble es veurà sotmès a una dura repressió durant els primers temps de la dinastia borbònica. Una extensa xarxa de casernes i fortificacions serà la primera manifestació externa del nou règim imperant; àdhuc edificis com la llotja de Barcelona quedaran convertits en dependències militars.

Convé no oblidar aquest fet històric ja que d'alguna manera serà un punt de referència per explicar l'avversió envers l'exèrcit espanyol, no solament pel seu paper repressiu contra el poble, bé per la intervenció directa, bé pels estralls provocats a la joventut a través del servei militar, sinó també pel fet d'ésser el culpable de la pèrdua de les llibertats en tant que col·lectivitat.

I un dels efectes més palesos en què es reflecteix la pèrdua de la llibertat, o si ho preferiu, la imposició d'un nou esclavatge, consisteix en la implantació del ser-

vei militar obligatori, que s'estableix sota la forma de "quintes" durant el regnat de Carlos III. Si fins llavors la circumstància de ser soldat depenia solament de la decisió voluntària de l'interessat i sabent tot el que implicava, ara, en qualsevol moment podia el govern decretar una llei forçosa i consegüentment, l'obligació de ser sortejat i la possibilitat d'anar a raure a l'exèrcit durant els vuit anys de durada que tenia o de no tornar mai més a causa de l'astronòmica mortaldat produïda per les pessimes condicions de vida i les contínues campanyes bèl·liques. La resposta no es féu esperar; en un primer moment resulta totalment descoordinada, individual o improvisada, però més tard, sobretot des de la meitat del segle XIX fins el 1870, la lluita popular contra les quintes assolirà una força considerable i serà impulsada pels sectors polítics més progressistes. A part de l'anecdòtic (encara que no menys important) rebombori de les quintes del 1773 a Barcelona, centrarem la nostra atenció en les mobilitzacions contra la mili del segle passat per abordar després les respostes obreres a les guerres colonials (Cuba i el Marroc) fins arribar a un fet històric, la Setmana Tràgica, que sembla marcar el final d'una etapa d'enfrontaments directes contra la institució militar i les seves funcions. Potser aquesta última pugui ser una afirmació un pèl aventurada. En tot cas, penso que cal aprofundir més en el tema que, de ben segur, ens pot aportar a tots plegats i especialment als antimilitaristes, experiències i elements d'anàlisi útils

de cara a lluites i campanyes contra l'exèrcit que, com podem comprovar, no manquen pas d'una certa "tradició".

EL SERVEI MILITAR DURANT EL SEGLE XIX

La circumstància que existís el servei militar obligatori en forma de quintes (de cada cinc sortejats n'hi anava un) no significava pas que "l'afortunat en la rifa" no se'n pogués lliurar, però no pas gratuïtament, ja que el 1837 s'abolien les exempcions totals que fins llavors havien tingut personatges d'ordres privilegiades, propietaris, camperolat establert, la menestralia i les professions liberals. Per no anar a servir, doncs, calia pagar a l'Estat una certa quantitat de diners anomenada "redempció". Més endavant seria possible la substitució del quintat per un altre home. Per a lliurar-se del servei, doncs, calia pagar la redempció o bé comprar un substitut. Per altra banda les condicions de vida eren pessimes, sobretot en campanya (aquest segle n'és ple) fins el punt que en temps de guerra la mortaldat assolía el 50 per cent dels quintats. Els 8 anys de servei comportaven com a mínim la pèrdua dels estudis, de la feina, restaven braços al camp a als tallers,...

L'any 1878 es promulga la Ley Constitutiva del Ejército que no fa altra cosa que consagrar el servei militar obligatori deixant-lo com estava a efectes pràctics. Finalment el 1919, Canalejas decretarà la fi de les redempcions i de les substitucions en virtut de la Ley de Bases de Reclutamiento. A partir d'aquell moment només es lliuraran parcialment els elements de la classe dominant

(fins i tot hauran de complir un mínim d'un any de servei).

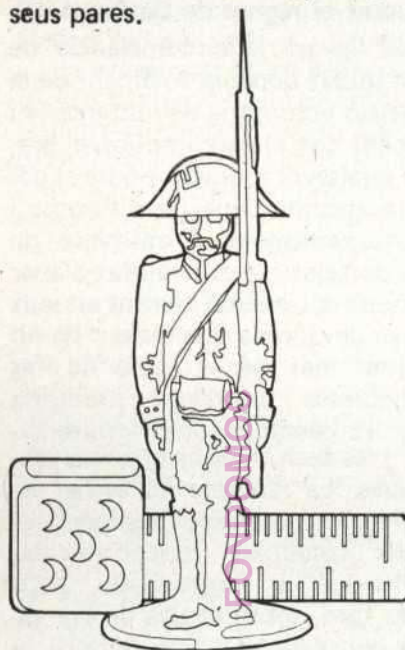
REIVINDICACIÓ POPULAR

Salta a la vista que des del seu naixement el servei militar obligatori esdevé impopular. També és evident que aquest sentiment anti-quinta no és privatiu dels Països Catalans; un exemple clar el constitueix el cas de Galícia i Astúries, llocs on la desertió arriba a cotes com ara el 50 per cent dels quintats. Tanmateix a casa nostra és la zona peninsular on la reivindicació i la mobilització per a fer desaparèixer la "contribució de sang" se'ns presenta d'una manera més organitzada i multitudinària. Des del 1845 fins el 1870 el descontent popular es fa sentir al carrer amb l'impuls sobretot de republicans, federals i internacionalistes. Dues reivindicacions centrals i immediates constaven en l'ideari dels federals: abolició de les quintes i dels impostos de consums.

La base social dels principals corrents polítics que es mobilitzen contra les quintes és de fet interclassista: des de petits propietaris fins al naixent proletariat. Es pot dir que es tracta d'un moviment anti-oligàrquic que si bé en un principi inclou àdhuc mitjana burgesia juntament amb sectors de la creixent classe obrera, més endavant, amb la radicalització de la lluita, s'encetarà el camí de les discrepàncies per part dels sectors més moderats, començant pel mateix Pi i Margall (el 1870 la revolta contra les quintes assolirà grans proporcions, sobretot a Barcelona i pobles de la vora, i acabarà amb una repressió ferotge per part de l'exèrcit; a les barricades només hi havien quedat els sectors més radicals). Aquest serà un dels factors que expliqui perquè després del 1870 no es torna a produir cap més avallot contra el servei militar. Però indubtablement n'hi ha d'altres i segurament de més importants. Vegem-los seguidament:

-Amb la I República són abolides les quintes i substituïdes per 80 batallons de voluntaris.

-Pocs anys després es modifica la llei de reclutament. Segons S.G. Payne l'any 1877 el servei militar queda fixat en 3 anys en actiu i 8 anys de reserva però a més les limitacions pressupostàries no permetran conservar a files més de 24 mesos la majoria dels reclutes. A més es permeté tota classe d'exempcions per a persones ocupades en treballs especials, per a fills únics, néts que mantinguessin els seus avis i fins i tot fills il·legítims que mantinguessin els seus pares.

-A més de la forta repressió soferta el 1870 cal afegir-hi l'enduriment del Poder després de la Comuna de París l'any 1871.

Tot i amb això la reivindicació de supressió de les quintes continuarà essent un anhel popular. No en va constarà en gairebé tots els programes polítics d'esquerra, fins i tot els carlins diran sovint com a mínim que propugnen una notable reducció de les quintes; l'AIT es definirà per l'abo-

lició dels exèrcits permanents i per l'armament del poble. Fins i tot el PSOE, si més no a Mallorca s'oposarà al servei militar obligatori perquè els fills de burgesos se'n lliuraven i en canvi els dels proletaris morien en el camp de batalla. També es pot dir que tots els projectes d'autonomia fins a la II República reflectiran aquest desig.

RESPOSTA ANTICENTRALISTA

A l'inici de l'article m'he referit a la destrossa que suposà per als Països Catalans l'ocupació per part de l'exèrcit borbònic. No havien passat tants anys com perquè la memòria col·lectiva oblidés que aquell exèrcit era invasor. Les quintes eren un producte d'aquella Nova Planta i d'alguna manera en la lluita contra les quintes hi romania també un rebuig d'aquell estat absolutista tan ferotgement centralista. No manquen autors que han remarcat aquest fet. Bel Penyarrúbia constata en el seu llibre "Mallorca davant el centralisme. 1868-1910" que "el poble mallorquí sentia des d'antic, en concret des del Decret de Nova Planta, un rebuig pel servei militar" i qualifica la resistència davant les quintes com una de les respostes al centralisme.

També Joan Fuster en la seva obra, ja clàssica, "Nosaltres els valencians" fa esment d'aquest sentiment anti-estat lligat a la negativa a fer-se soldat: "No ésser soldat equivalia a negar-se a col·laborar amb l'Estat, a integrar-s'hi. Les "fatigas militares" no feien por; es tractava de dir "no" a l'Estat".

D'altra banda el sector més radical dels federals (els "intransigents"), de Valentí Almirall, era sovint acusat a voltes fins i tot pels federals "benèvols" de catalanista i separatista. El fet és que en el fons eren una barreja entre federalistes i internacionalistes i entenien que la federació dels pobles ibèrics s'havia de realitzar prèvia separació a fi i efecte que la federació fos voluntària i lliure.

Certament, el component nacionalista dintre els rebomboris contra les quintes existia i no hi mancaven tampoc a les manifestacions del Principat els crits de "Visca Catalunya!" juntament amb els de "Fora Quintes!" o "Mori l'exèrcit!". Cal tenir present que ens trobem a l'època de la "Renaixença" i encara que sigui bàsicament un moviment

cultural impulsat per la burgesia, les postures nacionalistes també arribaran a discrepàncies d'on successivament en sortiran plantejaments cada vegada més radicals i lligats a una consciència política de la classe obrera.

CAP A LA SETMANA TRÀGICA

La I República cau fulminada davant del "pronunciamiento" del general Pavía. Aquesta vegada però, a diferència dels que s'havien esdevingut fins el moment, no es tractava d'una fracció de la institució militar que s'aixecava contra el règim sinó de l'exèrcit en pes i unit que no estava disposat a permetre que els fonaments de l'Estat espanyol s'anessin a l'aigua. Per una vegada a la història del segle dinou (i que durarà fins avui) la institució castrense actua d'una manera compacta i homogènia, sota una ideologia també clara i reaccionària cent per cent identificada amb l'oligarquia terratinent. Les causes d'aquest fet radiquen bàsicament en: l'ingrés en massa d'oficials carlins, la puixança del moviment obrer, l'inici de la crisi colonial i l'eclosió dels nacionalismes català i basc. A partir de llavors, és a dir, de la Restauració borbònica, no existirà cap intent o vaga general que no conegui la repressió del sabre militar. Fins aquí hem parlat a nivell general de tot l'Estat; malgrat això, en el cas català existirà una casuística peculiar. L'espanyolisme es converteix en un dels trets ideològics més destacats de la majoria de l'oficialitat militar. Tant en el nacionalisme basc com en el català hi trobaran el terrible monstre del perill separatista, la destrucció de la "Sagrada Patria" que tants esforços i tanta sang ha costat (sic). Tenint això present no s'han de concebre els successos de 1905 com esdeveniments aïllats; m'estic referint a l'escandolós i bàrbar assalt de les redaccions de les publicacions catalanes "La Veu de Catalunya" i el "Cu-cut" protagonitzat per 300 militars de la guarnició de Barcelona. Immediatament s'alçaren

protestes de tota mena d'organitzacions, ateneus, societats obres, etc...i paral·lelament els militars de la resta de l'Estat s'afanyaven a felicitar calorosament els atrevits companys. En la revista "El Ejército español" hom podia llegir:

"Bien por el Ejército!. No nos han sorprendido los acontecimientos de Barcelona; los esperábamos, es más, los deseábamos y los artículos que hemos publicado estos días, contestando a las provocaciones insensatas de la canalla catalanista, demuestran fundamentalmente que teníamos confianza en la digna, en la caballerosa oficialidad de la capital de Cataluña", (2)

Un any després passava un esdeveniment similar amb un diari d'Alcoi, i també aquell mateix any, 1906, a causa de les pressions dels militars el govern promulga la "Ley de Jurisdicciones" que significava el trasllat a la jurisdicció militar de tots els delictes contra l'exèrcit i la pàtria.

Algú ha dit que en aquesta època l'exèrcit es presentà com el principal enemic del poble i veritablement actuava de policia enfront de les mobilitzacions obres o bé de botxí conduint els joves a l'escorxador del Marroc; aquesta era la missió que se li havia encomanat i si volem proves Cánovas ja ho havia proclamat solemnement en una conferència a l'Ateneu de Madrid l'any 1890:

"El Ejército será por largo plazo quizás para siempre, robusto sostén del orden social, y un invencible dique de las tentativas ilegales del proletariado, que no logrará por la violencia otra cosa si no derramar inútilmente su sangre" (3).

Sota aquest dramàtic context general arribem al 1909, enmig d'una guerra, la del Marroc, antipopular en tant que tothom sap que els fills van a morir-hi i en canvi no saben per a defensar què ("estranyos intereses mineros"). El govern decreta una llei de quaranta mil homes per anar al Rif. Són cridats els reservistes (la majoria d'ells ja casats i amb fills) i

aquesta serà la gota que farà vessar el got. En aquest cas es tracta exclusivament del Principat i encara no pas de tot. La revolta, pròpiament dita, es produiria a Barcelona. Les autoritats ja s'encarregarien d'esbombar que es tractava d'un aixecament "separatista" a fi que els altres indrets de la Península no s'hi sumessin. Obviament, en el context de la Setmana Tràgica s'hi barregen uns quants factors: després de la desfeta colonial amb Cuba i Filipines, la qüestió del Marroc es converteix en un infern sense sortida, on els soldats moren com mosques, fins i tot abans d'arribar al front. D'altra banda l'anticlericalisme ha anat cuellant en les classes populars en tant que l'Església sempre ha estat una força política extremadament reaccionària i detentadora de molts àmbits de la vida pública (escoles, hospitals, augment de dependències i ordres religiosos, etc.). Tot comença amb una vaga general contra la guerra però la feblesa de les forces polítiques mínimament progressistes fa que cap sector polític organitzat assumeixi de tirar endavant amb la protesta. L'aïllament acaba per ofegar una revolta que degenera en crema de convents i escoles. La repressió posterior serà un càstig "exemplar": 1725 processats militarment, 17 penes de mort 5 de les quals són executades i tot això sense comptar els 106 morts en la lluita.

Lògicament amb la Setmana Tràgica no acaben les protestes contra la guerra, però potser sí que es clou una època que no sé si atrevir-me a denominar "insurgent" i que encara que plena de contradiccions (o també per això mateix) resulta digna de ser analitzada amb profunditat.

NOTES

(1): "La España del Siglo XIX" Tuñón de Lara. Ed. Laia, volum segon. Pag. 194.

(2): Avui, 25-11-1980. "75 anys de l'assalt al Cu-cut".

(3): "Abajo los muros de los cuarteles" J. Garcia i F. Porret. De propera aparició.

Es dona avui dia molt poca atenció a les ideologies en general, però no aniria pas malament de fer-ho amb la ideologia —o ideologies— de les FAS espanyoles, així com amb la ideologia en nom de la qual governarien després d'un pronunciament triomfant. La ideologia és, sovint, només "falsa consciència"; però també té una funcionalitat "mitològica", per dir-ho així: **designa, notifica, fa comprendre i imposa**. Legítima, en una paraula. Existeix una ideologia-mitologia propiament militar, per la qual un exèrcit es justifica a ell mateix i s'auto-sacralitza; honor, disciplina, "valors castrenses", patriotisme, fraternitat de les armes, servei, etc., constitueixen la trama d'una ideologia militar que pot resumir-se en una tautologia: l'exèrcit és necessari perquè l'exèrcit és necessari.

Però no es tracta d'estudiar aquí la ideologia militar, tema per altra part, molt poc analitzat. El que ens interessa és preveure la possible ideologia per la qual un govern militar postcolpista —tant si arriba al poder a la xilena o a l'estil "tejerazo", com si l'operació és menys espectacular, a l'estil Primo de Rivera— justificaria la seva actuació.

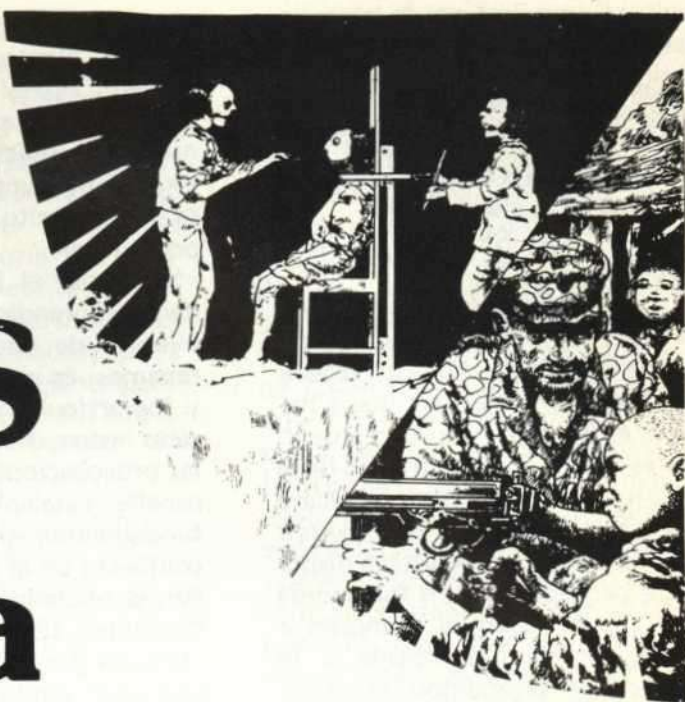
Alguns comentaristes, amb interès ceguesa, han assenyalat que tal ideologia seria merament un seguit de tòpics nostàlgics, vetusta retòrica franquista inviable en el món d'avui. I que això precisament conduiria al fracàs d'un intent colpista, tant per manca de suport internacional com de suport interior sòlid. Contra el que creuen aquests "ingenus" comentaristes, allò més probable és que un règim militar es justificaria mitjançant una ideologia menys arcaica, homologada internacionalment, estable i perfectament acceptable per amplis sectors de la burgesia interior: la Doctrina de Seguretat Nacional, potser retocada en alguns detalls amb elements de l'arcaisme franquista.

La D.S.N. és ben coneguda per ser la ideologia oficial dels règims militaristes sudamericans, en especial Brasil, Xile i Argentina. La D.S.N. fou, en el seu origen, sistematitzada pels militars brasilenys de l'Escola Superior de Guerra, essent un dels seus principals teòrics el general Golbery de Couto e Silva, conseller de tots els governs que s'han succeït al Brasil després del cop d'estat del 1964 i principal organitzador dels serveis secrets. L'imperialisme nordamericà recollí tal doctrina, la profunditzà, l'ensenyà en les escoles militars nordamericanes a militars de diversos països d'Occident, i la con-

Les FAS i la

JUANJO FERNÁNDEZ

D.S.N.

vertí en model a aplicar en països subdesenvolupats "per a contenir l'avenç del comunisme i la subversió".

Passem per alt la descripció detallada de la D.S.N., remittent el lector interessat al correcte estudi de Joseph Comblin, **El Poder Militar en America Latina** (1), entre d'altres elements bibliogràfics (2). Recollirem, no obstant això, la caracterització general de la D.S.N., segons Comblin: "Res se li escapa a la D.S.N. Dona un sentit i un lloc a tots els aspectes de la vida social. És un instrument ideal per a un Estat centralitzat o autoritari. Proporciona raons per a controlar eventualment i per a dirigir tots els sectors de la vida. Proporciona excel·lent justificació per a un Estat autoritari i encara totalitari. És senzilla, coherent, fàcil de divulgar, i la seva simplicitat li dona un aire d'evidència que tranquil·litza les exigències racionals de tots aquells que estiguin interessats en creure en ella.

La geopolítica no li és absolutament indispensable, però pot reforçar la idea de guerra, que és el veritable fonament del sistema conceptual. Partint de la guerra generalitzada, freda però permanent i més total que mai gràcies a les notes (sic) de la guerra revolucionària,

es pot deduir la necessitat d'una estratègia total. L'estratègia total consisteix a posar en execució el conjunt dels factors presents en una societat pel fet que tots ells comparteixen les característiques del Poder Nacional. Gràcies al Poder Nacional, l'estratègia està en condicions de garantir la Seguretat Nacional, en la qual, finalment, es concentren tots els Objectius Nacionals.

La Seguretat Nacional és un fi de tal manera extensiu que el sistema podria mantenir-se encara si la guerra freda cedís el lloc a una amenaça de guerra generalitzada, àdhuc a una possibilitat (...). La guerra freda ha servit per a montar la ideologia, la qual, un cop muntada, és capaç de sobreviure per ella mateixa, malgrat que la perspectiva de guerra generalitzada fos més llunyana. N'hi hauria prou, per a justificar el sistema, recordar cada cert temps que l'amenaça no ha desaparegut totalment, a condició, naturalment que hi hagi gent interessada a mantenir-lo. La D.S.N. no és una ideologia a l'aire. Suposa un Estat i l'Estat respon a una certa societat."

Armand Mattelart, per la seva banda, la descriu així en un brillant estudi (3): "El personalisme d'un cabdill es veu

No obstant això, Mattelart mateix assenyala també que "la concepció de la seguretat nacional no ha assolit formalitzar-se en una doctrina explícita en tots els regims que la posen en pràctica" (4). El concepte de D.S.N. ha d'ésser manejat, doncs, amb certes precaucions, si no es vol caure en veure'l per tot arreu, ja que es basa, en part, en tòpics comuns a qualsevol èxercit.

Malgrat aquestes matisacions, és evident que la D.S.N. es pot trobar, en els seus esquemes i terminologia més "ortodoxos", en diversos documents de l'exèrcit espanyol. Un d'ells és el manual publicat el 1977 pel E.M.E., **"Orientaciones. Subversión y Contra-Subversión"**, que guia l'actual intervenció de l'exèrcit espanyol a Euskadi. Aquest document, del qual alguns mitjans informatius han publicat significatius fragments (5), és impressionant i fins i tot terrorífic per al lector desprevingut, si bé la seva eficàcia sembla dubtosa (Euskadi no és Xile ni la selva brasileira).

Llei Orgànica de Defensa, en declaracions del CESEDEN (autèntic cervell de les FAS espanyoles), i en el llibre para-oficial de Cesar Ruiz Ocaña "**Los Ejércitos Españoles**". Els canals de penetració de la D.S.N serien l'entrenament d'oficials espanyols als EUA (uns 12.000 fins avui), i l'ajut militar USA, resultant dels tractats "bilaterals".

1) Ni tan sols en els règims on actualment domina la D.S.N., aquesta s'havia imposat de manera uniforme en el si de l'exèrcit. Fou amb posterioritat al cop donat per una èlite militar, quan aquest règim adoptà la D.S.N. i amb ell tot l'exèrcit de manera oficial. Com assenyalen Comblin i Mattelart, molts cops tals règims es veieren obligats a adoptar la D.S.N. com a ideologia malgrat llurs intencions inicials — més "espirituals" i menys "tecnocràtiques"—.

una petita part, síbè potser la més cridanera). Alhora els militars compareixen el descontent per la falta d'una solució per part del govern al "problema vasco", la qual cosa els empeny a intervenir. Casualment, quina coincidència!, les pautes per a una intervenció militar a Euskadi estan marcades per un document típicament D.S.N... Aquí tenim, possiblement, la clau d'una generalització de la D.S.N.

17

fisticació tecnològica, entre d'altres raons— en el manteniment de l' "ordre públic". "Només en països on no es pot realitzar aquest control de la població mitjançant mecanismes sofisticats, pot passar que l'exèrcit se senti obligat a realitzar tasques que competeixen a la instància política. Això em sembla una explicació, malgrat que parcial, de la intervenció de l'exèrcit espanyol a Euskadi. Perquè, evidentment, l'exèrcit es conscient que aquest tipus d'intervenció el crema i té possibilitats de no triomfar. Però la inexistència d'una actuació política que solucioni aquest tipus de problemes, sigui pel diàleg, sigui per la repressió —però a través dels cossos encarregats d'això, no pas a través de l'exèrcit—, és el que fa que l'exèrcit s'atribueixi una facultat típica del militarisme: intervenir directament en el control d'una situació que hauria de solucionar el Govern". Tendència agreujada pel fet que els cossos de Seguretat de l'Estat són considerats, a l'Estat espanyol, com a cossos militars, integrants de les FAS. Assenyalava també Fisas, que existeixen dos tipus bàsics de militarisme: un és el relacionat amb el complex militar-industrial, la producció d'armaments molt sofisticats, la creació d'un prestigi i capacitat a partir de l'armament (França en seria una bona mostra, àdhuc amb Mitterrand i el PSF al poder); i un altre és el de tipus Latinoamèrica, que és la reconducció de la vida econòmica, de sistema productiu, a través dels esquemes militars. Són dos sistemes homologats desenvolupats i el segon per a països tercermundistes. A l'Estat espanyol coexisteixen les dues tendències: hi ha un incipient complex militar-industrial i hi ha, com hem vist, elements de D.S.N., sense que cap dels dos models acabi per imposar-se.

Les raons per a la definitiva imposició de la D.S.N. a l'Estat espanyol les hem de buscar, en tot cas, fora del camp estrictament militar: en l'economia i en la política.

REESTRUCTURACIÓ CAPITALISTA I D.S.N.

Respecte a la primera cosa, és obvia la relació entre els règims de D.S.N. i cert tipus de **reestructuració capitalista**. Raul Santibañez la descriu així (11) "...El context de guerra interna és l'únic en el qual els militars gaudeixen de poders absoluts que els permeten assumir tota la responsabilitat de la societat: Estat, economia, cultura, etc. Contràriament a la opinió d'al-

guns cercles militants, els objectius d'aquesta guerra no són, certament, ni el genocidi de la classe obrera i del poble, ni la liquidació cega de l'economia del país. Es, per la seva profunditat, UNA GEGANTINA EMPRESA DE REESTRUCTURACIÓ CAPITALISTA, amb tota una sèrie de desestructuracions econòmiques i de desplaçaments socials. (...) L'Estat de guerra permanent permet a l'aparell militar reestructurar el capitalisme amb una eficàcia desconeguda en la 'democràcia de masses'. Els estratègies de Washington reconeixen que és justament sota aquest estat d'excepció quan l'eficàcia militar aconsegueix 'reduir l'aparell d'Estat, tornar a atribuir recursos a les activitats més productives, arrossegant en una fase transitòria acomiadaments i quebres per a aconseguir després un ritme de desenvolupament dinàmic' (El Mercurio, 2 i 8-5-1976). Mitjançant aquesta penosa reestructuració, el capitalisme desencadena un veritable cataclisme en la societat xilena, el resultat de la qual sembla ser una tornada del capitalisme als seus orígens clàssics, és a dir, una marcada bipolarització de les classes socials: colpeja durament a la classe obrera, però proletaritzada també a importants sectors de les classes mitjanes... Finalment, l'enemic principal dels militars en aquesta "guerra interna" resulta ser aquesta enorme massa de població sotmesa a les greus tensions desencadenades per la reestructuració capitalista. En certa manera la societat s'ha simplificat molt i això facilita la tàctica dels militars.. Es tracta, primer, d'aixafar tota resistència als "tractaments de xoc" de l'economia (12), procedeixi tal resistència de la classe obrera o de les capes mitjanes en curs de pauperació".

Però, necessita la reestructuració capitalista a l'Estat espanyol, de semblant intervenció militar? Deixant de banda el paper que se li hagi assignat en la nova divisió internacional del treball, sembla evident que ni els interessos de les burgesies interiors, ni els poders econòmics internacionals, precisen d'ella. Les condicions per a la reestructuració capitalista són millors gràcies a "concertacions", Pactos de la Moncloa i ANE, el xantatge de la crisi i l'atur, la mateixa força estructural del sistema capitalista, la il·lusió democràtica, la por als poders fàctics, etc. Actualment la classe obrera està tant o més fragmentada i desmobilitzada que sota un hipotètic règim militar. L'eco-

nomia de l'Estat espanyol, igual que la dels països desenvolupats, no precisa, per ara, d'una dictadura militar. Al contrari, tal dictadura probablement, li seria perjudicial, entre d'altres raons, per oposició d'amplis sectors de la burgesia, que veurien els seus interessos i projectes atacats (especialment les burgesies basca i catalana; i ens referim a interessos estrictament econòmics, no a cap tipus de veleïtats nacionalistes).

LA QÜESTIÓ DE L'ESTAT

Vejem ara la sempre complexa qüestió de l'Estat. Comblin afirma que la ideologia de la D.S.N. no és una ideologia a l'aire. Suposa un Estat, i l'Estat respon a una certa societat. Ja hem vist que, pel que fa al projecte de societat, o la seva estructuració actual, la classe dominant de l'Estat Espanyol no precisa, en la qüestió econòmica, d'un Estat de D.S.N. Invertint el plantejament, vejem ara el tipus d'Estat que li és adequat. Examinem successivament 1) l'Estat de D.S.N.; 2) l'Estat Corporatiu i Neo-Corporatiu; 3) l'Estat Democràtic i Liberal; i 4) l'Estat en el Capitalisme Tardorenc. Tots ells són models coexistents avui a l'Estat espanyol, sense que s'afirmi cap d'ells.

ESTAT DE D.S.N.

1) Aquest tipus d'Estat correspon, òbviament a un règim militar modern. La DSN assigna a l'Estat la funció de ser l'agent de l'estratègia nacional, encarregat de posar en execució el Poder Nacional amb mires a Objectius Nacionals. L'Estat és una voluntat, clara, única, determina i ferma, que es defineix per la seva missió. Voluntat sobirana (és l'Estat qui és sobirà, no el poble), que constitueix un poder que **pot mobilitzar** tot allò que hi ha en la nació i no accepta interferència de cap altra voluntat: és la voluntat única de la nació. L'Estat de D.S.N. considera com una debilitat els debats, les discussions, les "puestas en tela de juicio" que caracteritzen els règims democràtics acusats de liberals. No pot concebir el paper d'àrbitre entre les tendències, els partits, els projectes, que s'atribueix a l'estat en les "democràcies". Menys encara compren nocions com la divisió de poders i llur equilibri. Essent l'estat l'únic interpret de la "voluntat de la nació", els partits —o la pluralitat de partits— estaran en contradicció amb ell, ja que els partits representen interessos particulars. "La missió" de l'Estat és precisament mantenir-se per sobre de la

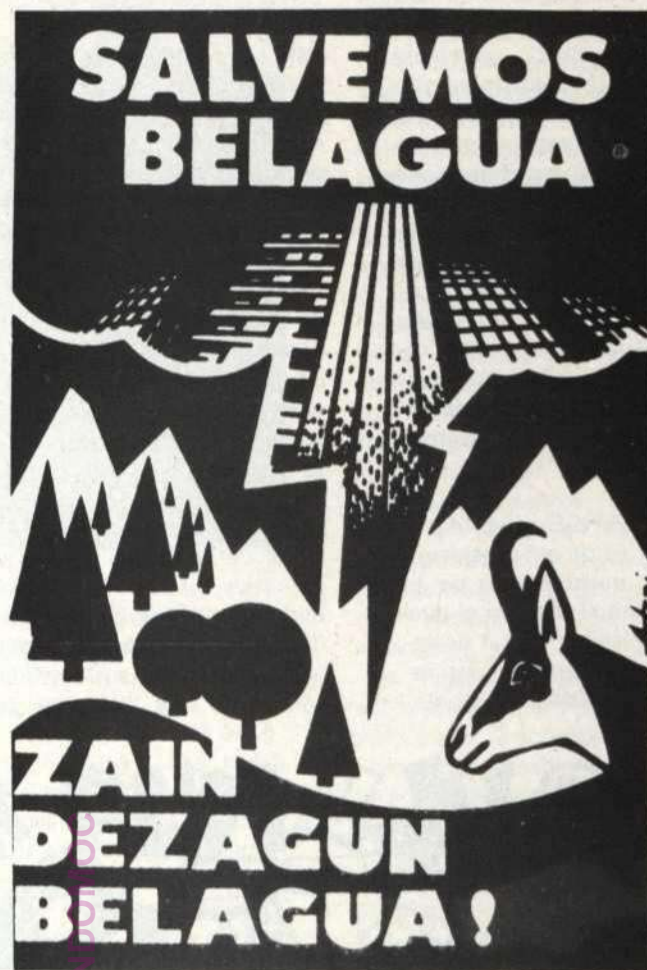
confrontació política i fer callar els punts de vista i interessos particulars cada cop que el bé comú així ho demani. D'aquesta manera l'Estat no pot tolerar una oposició organitzada no controlada per ell. En tota oposició, ell suposa subversió, o l'acció subterrània del comunisme. L'Estat de D.S.N. està en guerra, i en una guerra tota oposició està dirigida per l'enemic o bé li fa el joc. Si es permet la crítica, immediatament s'infiltra el comunisme i la subversió: serà una "democràcia protegida", com diu l'Acta Constitucional núm. 2 de Xile. Així, la "nova democràcia" no és neutra; és compromesa, té una doctrina, té amics i enemics. Lluita contra els seus enemics de dins i de fora. És un Estat en temps de guerra, la qual cosa suposa una "democràcia" concebuda en funció de la guerra (guerra actual, mitjançant la "subversió", o guerra virtual, potencial). En aquest tipus d'Estat està prevista la participació dels ciutadans, però aquesta consisteix a integrar-se en les tasques definides per l'Estat. Participar és obeir. Hi ha participació per a l'execució, no per a la decisió.

Es evident la influència, en aquest tipus d'Estat, de les teories franquistes de la "democràcia orgànica", entre d'altres. Però no sembla apropiat el qualificatiu de "feixisme", que ha acabat no significant res. Comblin preferir dir que "tal Estat mereix el nom d'autoritari". (13).

ESTAT CORPORATIU I NEOCORPORATIU

2) Els primers Estats Corporatius neixen a Itàlia, 1925, i a Alemanya, 1933. Aquest model d'Estat és un clar precedent dels Estats de Seguretat Nacional (14). Les institucions de participació i reivindicació són convenientment reconvertides i transformades en apèndixs de l'Estat (partits, sindicats, associacions civils, organitzacions de la joventut, etc.). La excepcionalitat passa a ser el principal criteri jurídic en l'ordre legislatiu. En els seus primers anys, el règim franquista també pot ser enquadrat en aquesta categoria; després ja és més complex situar-lo.

Com igualment complicat és definir el que pot entendre's per neocorporativisme. Alguns autors l'analitzen com una actualització del model històric citat, que abarca a multitud de països lligats al capital multinacional: Brasil, Argentina, Bolívia, Alemanya, Itàlia, Filipines, Indonèsia, Espanya... presentant-se a nivell superestructural, en

La campanya popular, massivament acollida, contra la construcció d'instal·lacions de l'exèrcit espanyol a Belagua (Nafarroa), zona d'altra banda declarada parc nacional segons la legalitat vigent, ha provocat una violenta resposta del tinent coronel de la Guàrdia Civil, José Casinello Pérez, 2on, jefe del MULA (Mando Unificado de la lucha Antiterrorista) publicada -com no dins l'òrgan oficial de tots els poders, l'inefable "El País" de 8 de juliol de 1981. A part d'algunes consideracions jurídiques -oblidant-se per descomptat que a Belagua, per ser parc nacional, legalment no pot edificar-se—i d'algunes mentides— en afirmar que els fills de la vall de Belagua podran realitzar el servei militar dins el seu propi ambient que se sap de sobra que d'ençà del 1974 la mili es fa forçosament fora de la pròpia "regió militar"—. El tinent coronel Casinello perd els extrems i se li escapen frases així de significatives: "El Ejército tiene unos intereses nacionales, está al servicio de España, procura hacer las cosas dentro de la ley y por ello debe ser respetado(....) Son pues necesidades que afectan directa-

mente a la defensa nacional". (les de construir el refugi militar permanent de Belagua i d'altres) (...) "El Ejército está por encima de la política diaria, encuadra los españoles sin distinción de partidos y clases, por ello es, cuando menos de mal gusto, este denunciar..." concloent amb aquesta joia: "Lo que sí es seguro es que la permanente presencia de tropas en la zona es, aparte de las ventajas económicas de todo orden que proporcionarán a una zona deprimida, una garantía de ayuda y de colaboración para la población(...). En fin señores: primero que matábamos ovejas, después que despertábamos la agresividad de los niños de Lesaka y ahora eso... No creen que ya está bien?"

El tinent coronel Casinello és membre dels més importants serveis d'informació militar des de fa temps i és considerat un dels més qualificats experts en aquesta especialitat. Per altra banda, algunes fonts el relacionen amb l'Asociación Católica Nacional de Propagandistas, màfia político-religiosa a la qual pertanyen o bé han pertanescut importants membres del govern, Calvo Sotelo entre ells.

qualitat de règims democràtico-formals constituïts, o bé en fase preliminar (països "transitoriament" governats per juntes militars i/o sota règim militar). Aquest model neocorporatiu, com es veu, és poc precís i entra en obert conflicte amb les definicions d'altres models. Es tracta d'un model poc elaborat, sobre el qual s'hauria d'investigar més. Altres autors, com el professor Juan Martínez Alier, o A. Estradé i J. Casado (15), defineixen el neocorporativisme en termes ben diferents, partint d'un enfoc molt centrat en els aspectes econòmics, la imposició de topes salarials per decrets, per exemple, etc.

ESTAT DEMOCRÀTICO-LIBERAL

3) El segle XIX ha de ser considerat, d'acord amb les investigacions de L. Ferrajoli (16), com el segle en el qual es realitza amb plenitud l'Estat democràtic i liberal. Bàsicament circumscribit a l'àrea dels països industrialit-

ESTAT EN EL CAPITALISME TARDORENC

4) La conflictivitat capitalista dels 60/70, provoca l'adopció, per part de l'Estat capitalista, de diverses mesures represives així com estructurals. S'accentua l'autoritarisme inherent a la naturalesa de la "forma-estat" (legislació antiterrorista, creació de cossos especials: GSG, brigades anti terroristes, GEO...). El modern model productiu del capital (computerització, modificació de la composició de classe, increment del caràcter abstract del treball vinculat al plusvalor, augment de les mesures punitives.) és un clar exponent de l'increment dels mecanismes de jerarquització i control en el que concerneix al procés social de producció i reproducció. En definitiva, tal conflictivitat, explicitada mitjançant múltiples pràctiques i cicles de lluita (absentisme, sabotatge, expropiació, violència anti-institucional ...) configuren una "crisi del sistema de

vertir-se en corporacions públiques-privades.

— Difusió capilar de les institucions i organismes per a una suposada participació.

PECULIARITATS ESPANYOLES

Fins aquí la somera caracterització de diferents tipus d'Estats. No pot deixar-se d'assenyalar com de semblants són tots ells, "en aquesta nit fosca de l'Estat on tots els models són "pardos" (0 caquis)". Bromes apart, sembla que el model d'Estat que racionalment correspon avui a l'Estat espanyol és el quart, amb tota la precarietat que es vulgui. El primer model sembla inaplicable a Europa (per poc eficaç); el segon, en la seva versió arcaica fou definitivament abandonat pel capitalisme espanyol a principis dels 70, i quant a la versió neocorporativista ja hem assenyalat alguns problemes de delimitació (per ara); el tercer, que mai ha existit aquí, és simplement el "cuento chino" que ens prediquen els òrgans de propaganda de la classe dominant (per exemple el cínic diari "El País"), prenent fer-nos creure que aquest model democràtic i liberal, ja obsolet, és l'objectiu de la "Reforma" o "Transició Democràtica". Buit discurs. L'objectiu real és el quart model: una democràcia autoritària a l'europea.

Cal destacar, no obstant això, algunes "peculiaritats espanyoles":

- a) que els cossos de Seguretat de l'Estat, en aquest cas la Policia i la Guàrdia Civil, siguin cossos militars, integrants de les FAS.
- b) l'evident continuïtat amb el franquisme en el si de l'exèrcit (visible en els seus discursos i programes d'Instrucció, francament desfassats i arcaics per a un exèrcit europeu), i en especial en els Cossos de Seguretat de l'Estat (manifestada mitjançant la pràctica sistemàtica d'unes maneres de tortura típicament "tercermundistes")
- c) el fet que es parli en termes de "Seguretat de l'Estat" i no, com seria lògic en una democràcia, de "Seguretat dels Ciutadans".

Respecte a a), són òbvies les complicacions que resulten de tal barreja, inclús des del punt de vista d'una democràcia formal. Es tracta d'una confusió sense equivalent en els països europeus, una de les més evidents continuïtats amb el franquisme. Les tentatives colpistes de Tejero i Ynestrillas, oficials respectivament de la Guardia Civil i de la Policia, demostren bé les conseqüències de tal embolic. Una al-

zats (Anglaterra, Alemanya...) l'Estat apareix com a mediador dels conflictes entre les diferents fraccions del capital, erigint-se en representant dels interessos legítims de la nació, canalitzats a través de les urnes, en virtut d'un profund procés de mixtificació. Un examen detallat de les estructures d'aquest Estat, permet observar que en el transcurs del segle XIX sorgeixen diferents mecanismes, anteriorment inexistents, un dels objectius dels quals consisteix precisament a promocionar el consens i la credibilitat, articulats eq torn al Parlament i a la figura d'un Estat amb apariències de neutralitat, presumpte representant de l' "interès nacional" (el concepte de "interès nacional" és de gran utilitat per a emascarar les contradiccions de classe que es troben per sota la formació social).

valors". La caducitat dels organismes partidistes i sindicals en tant que estructures de mediació-integració, la inoperància dels models socio-culturals de referència, constitueixen aspectes representatius de la inexistència del consens en sectors específics i amplis de la població. Entra en crisi el model decimonònic d'Estat liberal, per tant,

Les línies de força que prefiguren l'Estat en el Capitalisme Tardorenc, i la seva relació amb la crisi del consens social, són descrites a grans trets per Danilo Zolo (17):

- Decliu de les funcions representatives del poder legislatiu i de la assemblea escollida.
- Crisi de la legalitat administrativa general i potenciació de legislacions d'excepció.
- Tendència dels grans partits a con-

tra conseqüència és que complica les relacions entre el govern i els seus cosos de seguretat, implicant corporativament a l'Exèrcit i res més que la "Defensa Nacional". Un escandalós cas de tortura, que obligui al govern a prendre mesures disciplinàries contra policies, pot donar peu a no res més que un cop d'Estat, com es va veure amb el cas de Joseba Arregi. Això mateix pot aplicar-se a qualsevol temptativa de reforma o depuració.

Pel que fa a b) precisament la pràctica sistemàtica de la tortura és un dels pilars clau dels Estats de D.S.N. i de la "guerra psicològica". Com assenyalava Armand Mattelart: "La tortura no es considerada solament com un mitjà per a obtenir, com sigui, informació sobre els moviments clandestins, sinó com una manera de destruir en cada militant, home i dona capturats, el sentit de la solidaritat amb l'organització i la col·lectivitat. Referint-se a la guerra psicològica, Hitler escribí a **Mein Kampf**: 'La nostra estratègia consisteix a destruir l'enemic des de l'interior i conquerir-lo per mitjà d'ell mateix'. Àdhuc si la informació que pot donar l'individu és ja coneguda pel que tortura, arrancar-li la confessió contribueix a destruir-lo psicològicament; culpabilitzant-lo i fent-li perdre la identificació amb un grup. Actualment, en aquests països, la desorganització sistemàtica dels individus s'ha tornat una norma del comportament de l'Estat. La seva sistematització es recolza en la necessitat de tornar al model d'individualisme exacerbat que la sobreexplotació de les masses obres i camperoles requereix."

Per últim, en el referent a c) podria pensar-se que exagerem la importància d'una qüestió terminològica. No és així. En els sistemes feixistes, corporatius o de D.S.N., com hem vist més amunt, l'Estat apareix com un fi en ell mateix. Els seus aparells coercitius tenen com a missió "la defensa dels interessos de l'Estat". D'aquí, per exemple, aquella "Dirección General de Seguridad del Estado", creada en el franquisme. En canvi, els sistemes de democràcia burgesa, inclús els més dretans, no accepten tal formulació.

En aquells règims, l'Estat és simplement la "expressió dels interessos dels ciutadans", i no una entitat en ella mateixa. Una bona mostra de les diferències entre tals sistemes la tenim a Portugal, on l'antic règim (Salazar, Caetano) denominava la policia amb el nom de Policia Internacional de Defensa de l'Estat (PIDE); després de la

ruptura del 25 d'abril, el nou règim democràtic canvià les seves formulacions: la policia es diu ara Policia de Seguretat Pública.

Comentant aquest aspecte, un observador polític declarava: "Qui cregui que es tracta simplement d'una qüestió semàntica, està molt equivocat. A partir de la formulació de tipus feixista, la possibilitat d'atentar contra els ciutadans, si els "interessos d'Estat" estan en perill, roman oberta des del punt de vista del dret polític" (18). Pel contrari, en la segona formulació —la corresponent a democràcies burgeses— aquesta possibilitat no existeix més que entrant en contradiccions o apel·lant a legislacions especials de caràcter excepcional. "Només des d'aquesta perspectiva —acaba assenyalant l'observador polític citat— poden comprendre's les facilitats institucionals existents a l'Estat espanyol, dirigides cap a un retall de les llibertats o cap a una autèntica involució política en tota regla".

Destaquem, per a tancar aquest apartat, les perilloses potencialitats contingudes en la Llei Bàsica de Mobilització Nacional (19), a la que tant i tant analista del colpisme potencial ha oblidat prestar l'atenció que mereix.

ENTRE BRASIL I LA R. F.A.

Resumint, què? Perplexitat i incertesa. Després de tanta cita i tantes voltes, no és possible arribar a una conclusió. El lector té dret a sentir-se lògicament defraudat, tant com ho estic jo. Igual que no és possible afirmar ni desmentir amb conclusió un hipotètic cop militar a l'Estat espanyol, tampoc pot acabar de negar-se la viabilitat de la D.S.N. aquí, ni donar-la per inevita-

ble.

Racionalment, la DSN no és necessària al capitalisme espanyol ni internacional. Però precisament "donde acaba la razón, empieza el ejército", com em deia un capità en el còmic curs d'ascens a caporal que vaig fer a la mili (en realitat, el capità volia dir una altra cosa, però ja el vam entendre, ja). Els aparells militars no funcionen tan sincronitzadament amb la resta de l'aparell d'estat i la classe dominant com creiem. Tenen la seva especificitat, i gairebé no sabem en què consisteix. Un cop més estem pagant molt cara la tradicional, i suïcida, ignorància sobre la qüestió militar, mantinguda per l'esquerra durant lustres.

Tan sols es poden fer unes precàries constatacions: Està comprovada la presència de la Doctrina de Seguretat Nacional en sectors de les FAS espanyoles.

La incapacitat, per tossuda intransigència, del govern (ajudat per "l'oposició") per a solucionar políticament l'anomenat "problema basc" (negant-se a acceptar reivindicacions tan elementals com la plataforma KAS), així com també per a "solucionar-la" per mitjans coactius "civils", empenyen els militars espanyols a intervenir directament (és fàcil preveure que no solament no arreglaran la situació, sinó que encara l'empitjoraran més).

La intervenció de l'exèrcit a Euskadi està en la línia de la D.S.N. (que també presta molta atenció a la "integritat territorial"; vegeu Comblin, op. cit.). Per més ordenadors que s'importin de la República Federal Alemanya, l'antiterrorisme espanyol està més proper a Buenos Aires o Rio de Janeiro, que a Bonn. I si s'intensifica, augmentarà aquesta tendència.

D'aguditzar-se, es multiplicaran els conflictes entre els poders legislatiu, executiu i judicial, així com els enfrontaments en el si del poder executiu, entre "modernitzadors" i "arcaïtzants", etc. El 23-F fou bona prova de tals tensions. I no parlem de l'esperpèntica situació que vingué després.

Cas d'un cop militar, tant si la subsegüent dictadura es guia per l'arcaisme franquista com per la D.S.N. "a l'espanyola", s'hauria de veure fins a quin punt seria digerible pel capital interior i internacional. Per arà, sembla que un cop molestaria sensiblement els projectes capitalistes a l'Estat espanyol, estorbant més que facilitant la reestructuració capitalista. Pot pensar-se que el suport civil al règim militar, per tant, seria bastant difícil i fràgil.

Però, i si els militars se'n surten sols? Poden? No oblidem que el militarisme és la continuació de la política per "altres mitjans"; però també significa la possibilitat que les èlites militars desplaçin extensos sectors de la burgesia del paper de classe dominant. Es deixarien aquests sectors burgesos —més sòlids a l'Estat espanyol que en els països sudamericans— arrebatat el botí tan fàcilment?

Podríem continuar fent hipòtesis, sense sortir del cercle viciós de les especulacions. Cal afegir, a més, que per la vinculació directa dels més capaços i millor situats dels alts comandaments militars amb l'actual projecte del capital, s'ha de suposar que no serien aquests els qui impulsessin el cop, sinó "desmadrados" a l'estil Tejero o kamikazes a l'estil Milans del Bosch, incapaces de connectar amb un projecte modern (o sigui, viable) de desenvolupament capitalista. Un cop militar requereix una organització tècnica molt complexa per a triomfar, i un suport major que el dels altres grups "ultres". Una tentativa "desmadrada" es saldaria en un "bunyol" i en el fracàs, com va passar el 23-F. Llavors què? Més interrogants, més dubtes. I, per a rematar la incertesa, cal afegir que la D.S.N. potser ja està vetusta, comença a resultar ineficax inclús a Sudamèrica, ja que els EUA estan elaborant ja una nova doctrina de contra-insurrecció (20).

En tota aquesta pila de perplexitats, una cosa sembla òbvia: la omnipresència de la "qüestió basca". La seva no solució pot ser el detonant d'una intervenció militar no solament a Euskadi, sinó a tot l'Estat espanyol (i aquesta intervenció militar generalitzada no solament no solucionaria "la qüestió basca" sinó tot al contrari; qui afirmi això no coneix Euskadi). Es pot concloure, en conseqüència, que els qui desitgin evitar realment la intervenció militar, han d'exigir del govern espanyol que s'avingui a negociar amb ETA-m o amb organismes realment representatius del poble basc (no amb el fantasmal govern basc, que no serveix per a res) una sortida política, un alto al foc. I aquest no pot produir-se mentre continuen les tortures, mentre es pretengui separar Nafarroa de la resta d'Euskadi-sud, mentre continuïn les presons plenes de presos bascos, mentre l'exèrcit espanyol continui a la muga amb Euskadi Nord, mentre no es reconegui el dret inalienable del poble basc a l'autodeterminació i l'autogovern.

Tal negociació és difícil, delicada, tot el que es vulgui, però no impossible ni irracional. I si els "poders fàctics" no es mostren disposats a acceptar-la, el govern espanyol (i la seva lleial oposició) han de convèncer-los que aquesta és la sortida més racional, o imposar l'autoritat que els mecanismes governamentals els concedeixen. Molt en temo, però, que això sigui un pietós desig. En tal cas, si el govern és incapaç d'imposar la seva autoritat als militars, i si el partit en el govern i l'oposició fossin realment democràtics, haurien de confessar el rotund fracàs de la "Reforma", proclamar als quatre vents que estem, pura i simplement, en una dictadura dels "poders fàctics" i que la democràcia és impossible sense una ruptura democràtica amb el règim anterior, ruptura que encara no s'ha produït. Com es veu, somniem truites. Però precisament aquesta "utopia" és la única alternativa racional a un règim militar encobert, i encara més, descarat. No es pot ser sinó pessimista: la racionalitat i l'Estat espanyol són històricament incompatibles. Tenim inestabilitat i incertesa per a molt de temps. A l'Estat espanyol no són utòpics el comunisme, ni el socialisme, ni tan sols la independència d'Euskadi o dels Països Catalans; allò realment utòpic és la senzilla "democràcia".

La lliçó és senzilla: a qui no li agradin les dictadures militars, amb o sense D.S.N. que lluiti COM A MINIM per la ruptura democràtica. Potser sigui utòpic però és preferible l'utopia a viure com a bents.

NOTES:

1. J. Comblin: "El Poder Militar en América Latina". Ed. Sígueme, Salamanca 1978.
2. Es trobarà àmplia bibliografia en el llibre citat en la nota precedent. Destacarem alhora: J.J. Amaral Gurgel: "Segurança e democracia"; E. Rizzo de

Oliveira: "As Forças Armadas: Política e ideologia no Brasil (1964-69)"; J. Tapia Valdés: "El Terrorismo en el Cono Sur"; A més a més els articles: "La doctrina de la seguretat Nacional" a "Askatasuna" num. 11, juny 1980; "Taiwanismo, pinchetismo y seguridad nacional", J. Tapia Valdés, Tribuna Libre de "El País" 16-4-81.

3. "Ideología, información y Estado Militar" a "comunicación e ideologías de la Seguridad", Cuadernos Anagrama 159, Barcelona 1978.

4. Ibid. pàg. 45-46.

5. "La Puça i el General", núm. 16, pàgs. 9-10; "Punto y hora de Euskalherria" núm. 227, pàgs 28-31.

6. J. Garcia i Jané i F. Porret: "Abajo los muros de los cuarteles", de propera aparició (octubre).

7. Valores morales en RROO.H. Jiménez

8. Assenyalem-ne alguns, tots ells apareguts a la revista "Reconquista": J. Delgado Losada: "Guerra y Defensa Nacional"; J. Velarde Fuertes: "Guerra especial"; J.L.F.: "Terrorismo gota a gota"; A. Garcia-Vaquero y Salazar: "Confusión y claridad"; A. Troncoso de Castro: "Patria española y ejército" (per cert, el capità —o potser ja comandant— Troncoso, fou vocal ponent en el procés de Burgos. Es troba una bona descripció d'aquest personatge al llibre de Pierre Celhay: "Consejos de guerra en España. Fascismo contra Euskadi", Ruedo Ibérico, París 1976, pàgs 118-122).

9. Inclosa a M. Diez Alegria, "Ejército y sociedad", Alianza Ed. Madrid, 1972.

"El tinent general Díez Alegría gaudí de fama de liberal" la qual cosa li costà el lloc, per mitjà d'una mala passada que se li va fer el 1974— simplement per la seva voluntat de modernitzar l'exèrcit. Ha estat agregat militar al Brasil, enviat a nombroses comissions especials als EUA i Cap de la comissió militar per les negociacions 'tècniques' per la pròrroga del conveni de-

fensiu amb els EUA. Durant l'època en què fou director del CESEDEN i cap del EME és evident la introducció de conceptes de DSN a l'exèrcit espanyol, els curssets antigüerrilla i contrasubversius, la creació d'unitats especials com les COES, etc. Fou, sens dubte, un personatge clau en el procés que analitzem i creà escola, quin dubte hi ha!

10. Entrevista a Punto y Hora, núm. 232 planes 23-24.

11. "Control de l'espai i control social a l'Estat militar xinès" Herodote núm. 5 París 1978.

12. "Tratamientos de choque de la economía". Amb aquest nom l'economista americà Milton Friedman, premi Nobel d'economia ha designat el model econòmic que aconsellà a la Junta Militar Xilena. Vegi's l'anàlisi d'aquest model en "Capitalismo y genocidio económico" A. Gunder Frank. Ed. ZYX. Madrid 1976.

13. La qual cosa tal vegada il·lumini les recents declaracions d'algun membre del gabinet Reagan, que afirmava que els Estats Units preferien els règims "autoritaris" als totalitaris (?). Entre parèntesi: la tan subtil distinció entre autoritarisme i totalitarisme, tan de mode dins l'actual discurs polític, no deixa de causar-me astorament i desconfiança. La categoria totalitarisme creada per ideòlegs liberals sobretot per etiquetar l'URSS pretenent englobar-la al mateix grup que els feixismes i nazismes, no té rigor científic. És un simple mot retòric amb pretensions insultants i desqualificadores.

14. Com assenyala A. Mattelart op.cit.

15. A. Estradé i J. Casado. "El nuevo corporativismo". Transición núm. 14 novembre del 79. De J. Martínez Alier vegi's els seus diversos articles a "Cuadernos de Ruedo Ibérico", "Bicicleta" (especial núm. 39 abril 1981) i la despareguda "Solidaritat Obrera".

16. "Existeix una democràcia representativa?" en "Democracia autoritaria y capitalismo maduro" Ed. El Viejo Topo. Barcelona 1980.

17. "Democrazia Corporativa Produzione del consenso, socialismo" Ed. Opusculi Marxisti. núm. 27.

18. Egin. núm. 1059. 14 de març de 19 1981. 19. Una bona descripció d'aquesta llei pot llegir-se a "El poder militar en España" Vicenç Fisas. Barcelona 1979. Pags. 134-140.

20. Michael T. Klare. "Une nouvelle doctrine de contre-insurrection", Le Monde Diplomatique núm. 325. abril 1981.

el gobierno de los extra-parlamentarios

En los territorios sometidos al Estado español hay una amplia oposición extra-parlamentaria en potencia, como se nota en la gran cifra de abstencionistas cada vez que hay elecciones. Lo mismo ocurre en otros lugares, desde Estados Unidos a Francia, como indican los sondeos de opinión favorables a la candidatura del payaso Coluche. Fue en Alemania Federal, en los años 60, cuando se inventó el término de oposición extra-parlamentaria, la APO.

Lo que distingue el régimen político del Estado español no es ni la existencia de un parlamento ni la existencia potencial de una amplia oposición extra-parlamentaria (que en Euskadi es una existencia real). Lo que nos separa es la evidente fuerza que aquí tiene el gobierno extraparlamentario.

En todas partes, la burguesía, aunque trata de legitimar su dominio mediante elecciones que expresan la ficción de la soberanía popular, guarda en reserva el poder de coacción de las fuerzas armadas para caso de necesidad interna. Así, De Gaulle, el año 1968, cuando en Francia tras el movimiento estudiantil y la huelga general amenazaba la revolución, fue a consultar con el ejército francés estacionado en Alemania la posibilidad de una intervención militar en París. Lo mismo ocurriría en cualquier otro lugar: el Ejército sirve para asegurar el dominio del capital cuando el pueblo se mueve demasiado. Lo sucedido en 1923 con Primo de Rivera se parece a lo sucedido en Argentina en 1966 con Onganía, en Brasil en 1964 con Castelo Branco, lo sucedido en 1936 con Mola y Franco, se parece a lo sucedido en 1973 en Chile. No es nada excepcional.

El régimen brasileño actual es un buen ejemplo del régimen español actual (como ya se dijo en la editorial "Las grandes rebajas de la oposición política" de Cuadernos de Ruedo Ibérico, núm. 51, del año 1976): "hay elecciones municipales y para el congreso pero de hecho manda como quiere el gobierno militar, el cual, haciendo alternar los períodos de apertura y represión consigue disuadir sistemáticamente a la oposición política de romper totalmente con el sistema. Normalmente el jefe del estado hace de "bueno" y algunos generales, jefes de las regiones militares, hacen de "malos", exhortando a la vigilancia contra los enemigos de la patria, de la familia y de la civiliza-

ción occidental... El procedimiento se parece al seguido en las comisarías de la Policía política de todo el mundo, donde los torturadores alternan su actuación con la de algunos policías que hacen el papel de "buenos". Este sistema brasileño no es ciertamente un sistema de transición hacia la democracia pluralista: es un sistema estable, sumamente eficaz para dividir a una oposición que se define por su democratismos y no por su anticapitalismo, pues siempre hay quien interpreta los períodos de distensión como oportunidades favorables para conseguir algunas libertades. Siempre parece que esta vez va en serio, que el sistema se democratiza de verdad".

Se dirá que el gobierno de Madrid no es un gobierno militar. Pero lo esencial es que los militares mandan, aunque parece que aquí no hace falta la intervención continua del Ejército. Con episodios esporádicos como el del 23 de febrero y con la amenaza del artículo 8 de la Constitución, el Ejército manda de manera extra-parlamentaria sin necesidad de ocupar el "poder". Sin olvidar además que el jefe del Estado es el General Juan Carlos de Borbón y Borbón.

No sólo manda el Ejército sino que manda también, en las cosas que le interesan, otra gran institución extra-parlamentaria, la Iglesia Católica. En parte manda indirectamente, a través de sus representantes en la UCD, los ahora llamados democristianos que en realidad son socios de la vieja, franquista, reaccionaria Asociación Católica Nacional de Propagandistas (Lavilla, Oreja, Calvo Sotelo, etc.). Y en parte manda directamente cuando la Conferencia Episcopal se pronuncia sobre temas como el divorcio, la enseñanza privada y clasista, la penalización del aborto, etc.

El Estado español es una monarquía parlamentaria, dice la Constitución. De hecho, es un régimen parlamentario donde mandan los extra-parlamentarios. Las elecciones y el Parlamento proporcionan, como si dijéramos, la coreografía. Así es la realidad y así podía ya preverse que fuera desde el año 1976, y aún desde antes, desde que la oposición política optó por la "reconciliación nacional" con los franquistas. "Reconciliación nacional" y "ruptura democrática" eran consignas incompatibles.

J. MARTINEZ ALIER

EGIN, abril 1981

A l'Estat espanyol no ha existit una ruptura política amb el franquisme. El Rei Juan Carlos (nomenat per Franco), ajudat pels sectors amb major visió política del règim franquista i pels partits antifranquistes més importants (socialistes i comunistes), construí la democràcia espanyola tot mantenint intacta l'estructura policial i militar que tan eficientment havia sostingut la dictadura. És com si les Democràcies tianes d'Itàlia i Alemanya haguessin governat després de la Guerra Mundial sobre l'aparell d'estat heretat del feixisme.

La policia franquista fou estructurada cap als anys 40 seguint les directrius marcades per la Gesta-pò, mentre que l'exèrcit espanyol actual està sota el comandament dels generals que varen secundar el cop d'estat de Franco el 1936. Molts d'ells llueixen condecoracions obtingudes en llur participació -al costat de l'exèrcit hitlerià- en la campanya de Rússia.

Hom podria pensar que el problema d'una "democratització" dels aparells repressius franquistes es resoldrà per raons biològiques amb la mort dels vells generals i alts comissaris. Aquesta és la tesi de l'oposició institucional espanyola d'avui dia.

Nogensmenys la situació no és pas aquesta. D'aquí pocs anys la generació de Franco no existirà, tanmateix l'antiga formulació legislativa que defineix la funció dels aparells de "seguretat" espanyols romandrà encara. La definició d'uns aparells la missió dels quals és "garantir la seguretat de l'estat". Aquest, una de les formes històriques de la jerarquització social, és a l'Estat espanyol, més que arreu de l'Europa un objectiu en ell mateix -concepció típicament feixista- i no un instrument que arbitra les relacions dels ciutadans, tal com considera la mitologia democràtica. Igualment, la policia i l'exèrcit tenen com missió "garantir la seguretat de l'Estat" i no dels ciu-

tadans, tal com es diu en els règims de l'Europa Occidental.

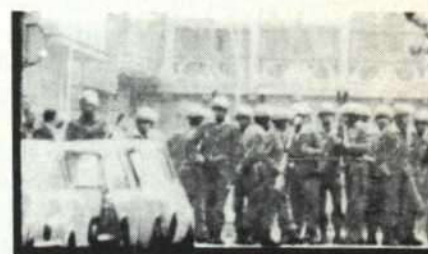
Els ciutadans es troben supeditats a l'Estat (concepció feixista) i no és l'Estat qui és "instrument dels ciutadans" (concepció democràtica). L'Estat feixista és una entitat abstracta, situada per damunt del bé i del mal, que vetlla pels ciutadans segons les concepcions hegelianes. Els seus agents, defensors de "raons d'estat", són absolutament impunes pel que fa a llurs mètodes i conductes. "Lo nuestro són errores mientras que lo suyo son crímenes", manifestà clarament un ministre de l'interior espanyol quan comparava les morts de ciutadans a mans de la policia amb les accions armades de l'oposició. Les morts per tortures són "bronconeumonies", els militars colpistes són titllats d'"hombres de honor inquietos por la situación de su Patria"; les raons d'estat són raons d'estat.

Al meu parer l'actual crisi de la dreta espanyola cal situar-la en aquest context, en què s'observa la contradicció que ha significat la Reforma Política del Franquisme: sistema parlamentari construït sobre un Estat feixista (amb els seus aparells). Les conspiracions militars esdevenen una conseqüència lògica d'aquest continuïsm. D'alguna manera l'actitud de l'exèrcit espanyol cap a la democràcia és legítima. No es tracta d'altra cosa que de l'actitud de qui està per sobre de la "voluntat popular", que resulta ser la teòrica font de poder de les democràcies. Naturalment que és legítima ja que a l'Estat espanyol aquesta teòrica font de poder coexisteix institucionalment amb una altra, es digui "unidad de la Patria" o bé "integridad territorial", que està a mans de la institució militar. En el seu article vuitè la Constitució ho deixa ben clar: "El Ejército...tiene como misión...garantizar la soberanía e independencia de España, defender su integridad territorial y el ordenamiento constitucional." I els gene-

UNA HERÈNCIA

INSTITUCIO

«RAZONES

FRANQUISTA

NALITZADA:

DE ESTADO»

rals així ho entenen: El Ejército deberá intervenir cuando se evidencie que las leyes y la acción policial y judicial, son o resultan insuficientes o cuando —de acuerdo con la misión que nos señala la Constitución— sea necesario garantizar la soberanía e independencia de nuestra Patria (declaracions de Milans del Bosch abans del pronunciament de febrer).

Just després del 23 de febrer vaig preguntar alguns parlamentaris catalans qui hauria de determinar arribat el cas: les amenaces estipulades en els punts de l'article vuitè. Es tractava d'esbrinar si els parlamentaris consideraven que aquell article conferia a l'exèrcit "autonomia política". Les respostes foren significatives: hi hagueren atacs de tos, senyals de nerviosisme, respostes que no contestaven res i només una declaració que digué clarament que la intervenció de l'exèrcit havia de ser decidida pel govern i les Corts.

Pero l'article 8è. no es responsable de les conspiracions. Es tracta més aviat del reflex de la realitat del règim espanyol, meitat feixisme, meitat democràcia. Es la constatació d'un poder compartit que quedà reflexat fins i tot en el text constitucional.

La ideologia de les FAS ve determinada per la funció que li assigna un Estat feixista, ubicat per damunt dels ciutadans, finalitat en ella mateixa i concebut com una abstracció. Ens referim a la ideologia que s'expressa mitjançant contínues referències retòriques a l'honor, la Pàtria, Espanya, ...abstractes raons d'Estat, sense cap esment del poble espanyol com a font de legitimació. El llibre de Mary Mèrida, "Mis conversaciones con los generales" constitueix en aquest sentit tot un poema. No hi ha motiu per astorar-se perquè en les seves pàgines es demostrï que la tònica

general del vèrtex militar sigui la de no acceptar el sistema parlamentari (o acceptar-lo per disciplina que si fa no fa és el dir de Franco que "gracias a él podemos sentirnos orgullosos de haber vencido al comunismo y al separatismo," condemnar les vagues i l'activitat sindical, considerar els amnistiats com delinqüents o declarar obertament que no acceptaran un govern comunista (llegeixi's un govern amb intenció de canviar alguna cosa).

Allò sorprenent del cas fóra el contrari en un règim que ha conservat intactes els aparells estatals de la dictadura. No és per caprici que la dreta espanyola, ajudada pels seus companys de viatge, portà a terme d'aquesta forma el patafi de la Reforma Política. Fou per necessitat, evidentment. No es vulgué córrer el risc de posar un remei massa radical al canvi de façana que requeria la dictadura, i entre el risc i el nyap s'optà per aquesta darrera.

Mentre no es corri aquest risc i no es reformin aquells aparells d'estat la ideologia de l'exèrcit i la seva actitud enfront de la població continuarà essent la mateixa d'aquests darrers quaranta anys i la possibilitat del cop —sota qualsevol de les seves formes— romandrà latent. La reivindicació d'una ruptura continuarà tenint sentit i la democràcia espanyola continuarà llastrada per les raons d'un estat feixista.

UNA «REFORMA» AMBÍGUA DELS NOUS PODERS: EL CODI DE JUSTÍCIA MILITAR

Pere Solà

Si un aspecte de la nostra vida pública necessita, com deia en el segle passat, "llum i taquígrafs", aquest és certament tot el que fa referència a l'exèrcit i les seves relacions amb la societat. Els fets d'enguany en són una prova palesa. Prova contundent i sonada. I que es pot repetir. O, millor, possiblement no caldrà que es repeteixi: la constel·lació política que forma el poder i els seus adlalters ha assimilat la lliçó. Ara bé, res de més perillós per a un país que donar ales a la força, que afalagar la llei de la força. Aquesta esdevé llei d'opressió. L'opressió "legalitzada" pot esdevenir opressió superlegalitzada —llegiu dictadura militar— quan convé als sectors polític-econòmics dominants. Bé, no voldria que això s'entengués com un seguit de circumloquis, i miraré d'anar al gra. Avui m'he proposat de parlar-vos del codi de justícia militar de l'Estat espanyol.

Es evident que una democràcia "formal" com la de l'Estat espanyol actual havia de "digerir" com fos aquest ós legal representat pel Codi de Justícia Militar clàssic, gelosament transmés a la monarquia pel franquisme. Les contradiccions entre una constitució "moderna" com la de l'actual monarquia i l'esmentat codi militar havien esdevingut massa evidents, escandaloses fins i tot, perquè el Parlament no fes quelcom per a reformar el codi militar. Aquesta "reforma", en penes i treballs i una mica a tall de "parto de los montes", els nostres parlamentaris l'han feta. I què tenim?

Què tenim?. Gràficament: no volíem la taça de brou? Doncs, doble!. Si per una banda la tímida reforma aprovada, o millor ratificada pel Congrés de Diputats el 19 de juny del 1980, i pel ple del Senat immediata-

ment després, introduí alguns progressos formals de defensa civil en relació amb la jurisdicció militar, per l'altra des del famós i tricòrnic 23-F la presència militar ha anat in crescendo. I ja se sap que presència sol ser força. I força, senyors, és llei. Llei que evidentment, no beneficia ni al poble treballador ni al sector de la ciutadania que valora la llibertat com una conquesta inalienable.

La intervenció militar en els afers "civils" té una llarga tradició a Catalunya i a l'Estat espanyol. No cal referir-se aquí ni a la famosa llei de jurisdiccions del 1906 ni a la reforma del Codi de Justícia Militar del 17 de juliol del 1945. Penso que les vicissituds d'aquesta "norma" aplicable a civils i militars i de potencial repressiu fabulós, fins arribar a la conversió en llei del "Proyecto de Ley Orgánica de la Defensa Nacional y la Organización Militar" pel qual, com hem dit, s'introduïen petites i ambigües reformes al codi castrense anterior, estan ben explicades en un article d'aquesta mateixa revista en el seu número sí sè.

El "Fuero" o Justícia de l'exèrcit espanyol afecta principalment tres cercles poblacionals. Aquests són: a) els militars b) el jovent que fa la mili; i c) la població civil en la mesura que es veu afectada pel codi militar. Pel que fa al "professional de la milícia" un jurista de l'exèrcit no dubta a qualificar-lo de "...ciudadano 'casi exento' de derechos ci-

viles y políticos, ya que, como es sabido, le está vedado el ejercicio de derechos que se reconocen al último de los ciudadanos, y que consagra la declaración universal de los derechos humanos (...). El militar no tiene, efectivamente, derechos de reunión, expresión de las ideas, manifestación y sindicación; no puede reclamar en grupo; tiene limitados al voto sus derechos políticos, sin que pueda ocupar cargos; no puede dirigirse a la prensa sin autorización de sus superiores, y ni tan siquiera contraer matrimonio sin las licencias necesarias.". D'aquí se'n dedueix —del fet que el militar és un ciutadà "diferent"— segons aquest autor, l'especificitat i la raó d'èsser diferenciada d'un codi "diferent".

Finalment tota la població civil pot veure's afectada i es veu afectada per aquest codi d'excepció en el qual la suposada víctima és alhora jutge i part. La darrera reforma és prou ambígua, com no podia ésser menys, perquè així sigui. En efecte, en temps de pau qualsevol persona pot ser jutjada per delictes que lleis especials atribueixen a la jurisdicció militar. Per no anar gaire lluny, recordem que fa dos anys van ser adoptades mesures de militarització contra treballadors en vaga dels serveis de transport de Barcelona. En virtut de tals mesures, quedaven sotmesos a la justícia militar. Per més gran contradicció d'aquesta iniciativa del govern d'UCD amb la seva constitució, amb la Constitució de la

monarquia, les mesures de militarització havien estat preses a base d'aplicar la llei d'ordre públic del 1959 i la llei dita de mobilització nacional del 1969, elaborades per l'anterior règim, lleis d'intencionalitat evident i que, en teoria, quedarien derogades materialment per la lletra constitucional. En fi, no cal ara referir-se a la inconstitucionalitat d'altres lleis antigues i noves, entres les que caldria col·locar en primeríssim lloc el "decreto ley de protección de la seguridad ciudadana" i la llei antiterrorista. De tot això se'n desprèn que el poder no respecta ni les seves lleis.

Sense apartar-nos del Codi de Justícia Militar, els seus casos de competència aquests darrers anys han estat sonats i altament significatius a tot el territori de l'estat. Indiquem-ne només alguns: el cas lamentabilíssim de La Torna i Els Joglars, el de l'actor basc Sagaseta; el processament del director del madrileny Diario-16; el segrestament de la pel·lícula "El crimen de Cuenca"...

Allò més greu de tot això va ser la poca fermesa amb què la societat i els òrgans d'expressió socials de Catalunya i d'Espanya denunciaren i reaccionaren davant d'aquestes actuacions de la jurisdicció militar. Unicament algun periòdic —El País i algun periodista aïllat— penso en un article de E. Alvarez Puga a El Periódico— van denunciar tant la "histeria del golpe de estado" com el "prolongado e inexplicable aparcamiento en el congreso de la reforma del Código de Justicia Militar. Los poderes civiles así, al no afrontar una parte de sus responsabilidades constitucionales, están propiciando innecesarias intervenciones de la jurisdicción militar, no achacables exactamente a ningún plurito castrense y sí a la medrosidad parlamentaria del partido en el poder.

Certament que en aquesta darrera afirmació El País es passava de to.

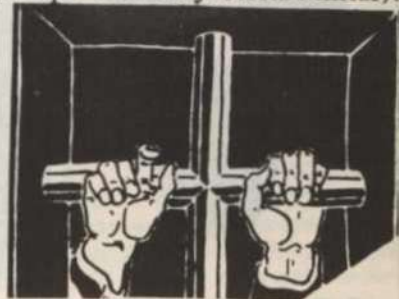
A efectes del que déiem, cal

considerar aquesta tovor de resposta, aquesta increïble per no dir suicidària actitud d'inhibició de la societat catalana i espanyola en general, com una de les raons—i no certament de les de menys pes— d'aquesta hipertròfica presència militar a l'Estat espanyol.

La lluita per corregir aquest estat de coses (si no hi creguéssim mínimament, en aquesta lluita, ja ni tan sols n'esmentaríem la possibilitat) serà molt dura. Contra el que podria semblar, s'està avançant. El càncer del militarisme, de la llei de la força, s'ha posat en evidència aquest hivern. I això ha servit de sotrac efectiu molt més que no pas tones de paper imprès prevenint dels enormes perills de la militarització social. Contra el que podria semblar, el "síndrome d'Estocolm" cedirà. Jo penso que publicacions com la que acull aquest article en són una prova. Penso que les escoles i centres de cultura popular, la premsa i els professionals de la ràdio més honestos i valents haurien de coordinar esforços a fi que la militarització sofisticada i perniciosa per als interessos populars (el "anar-hi anant" de la Trinca cap a l'OTAN) no progressi. L'objecció de consciència i la lluita pel reconeixement dels drets inalienables durant l'anomenat Servei Militar són altres aspectes d'aquest front. La crítica de les implicacions capitalisme-autoritarisme militar (binomi que s'estreny com carn i ungla: de fet

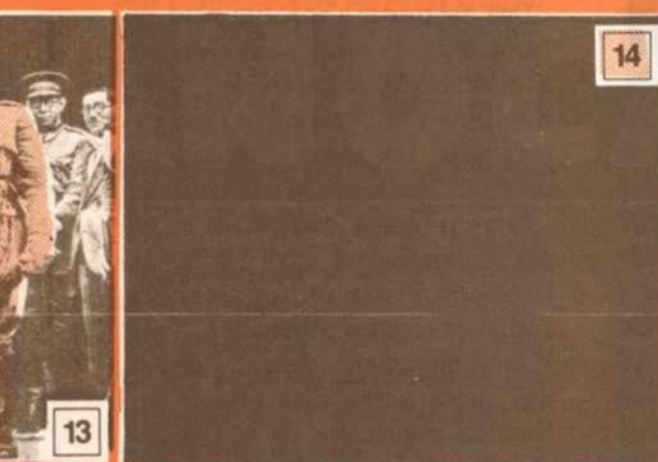
com s'ha re-dit, capitalisme i exèrcit modern són gairebé con-substancials) és un altre front de lluita. Un altre serà, senzillament, fer conèixer de manera completa i crítica la gènesi i l'evolució del nostre exèrcit modern, Setmana Tràgica i 18 de juliol inclosos, fins arribar a Puig Antich i més cap aquí, el Tejerazo i posteriors afanyos de protagonisme militar, il·legal o legal, encobert (penso en la presència de militars dels serveis d'informació a l'operació retorn Tarradellas) o descobert, a base de clàusules obertes o de pactes secrets. Les forces progressistes i aimants de les llibertats del nostre país s'han de prendre molt més decidivament que no pas fins ara la crítica i desmuntatge de tot l'entramat militarista o militar-capitalista. I orientar les seves reflexions cap a formes imaginatives de defensa popular. Aquest darrer punt pot semblar extremadament utòpic en aquest moment de super-militarització i de boom de les indústries militars. De fet, es tractarà de sotmetre a crítica el militarisme quotidià que destil·len la majoria de films made in USA que tenim la desgràcia d'empassar-nos per la petita pantalla. De criticar davant dels nostres fills, arguments, aquests intents renovats de les forces de repressió al servei de l'autoritarisme capitalista de congraciarse amb la població. I de mostrar com en cas de guerra contra el poble i els seus interessos —l'única per la qual val la pena de mobilitzar-se— qui millor pot defensar aquest poble és ell mateix. Una milícia que no està subordinada al servei del poble no té raó de ser, ni ten en raó de ser els seus òrgans especials (llegiu aquí Codi de Justícia Militar).

JOC del TA

TANOCA

INDICACIONS

Podeu considerar aquest joc com un de molt semblant al de l'Oca. Cal que cada jugador tingui una fitxa (pedra, cigrò, puça o similar) i que es disposi d'un dau. Cada casella té el seu número a la part de sota; els jugadors les hauran de recórrer salvant els obstacles i el qui arribi al final és el guanyador.

1: Es tracta d'endevinar en menys de 5 segons qui era aquest element i de quin peu calçava. Si no ho sabeu hauréu de meditar durant una jugada.

3: Quan trobem un general, un personatge emmarcat així, cantarem harmoniosament: "de general a general i tiro perquè fan mal" i tornarem a tirar nosaltres el dau.

7: Freud descobreix que ser militar és una malaltia incurable. Celebrem aquest notable avenç científic avançant la nostra fitxa quatre caselles.

8: Un altre cop d'estat si us plau! Tor-na enrera 4 caselles.

10: per desobeir la prohibició se't condemna en consell de guerra a ser empresonat per una tirada.

13: El noi de la pel·lícula estrena botes noves mentre busca el seu company. Un famós admirador seu, anys després, li robarien també el carro. On anirem a parar! Si con F...vivíamos m...!"

14: La cosa està molt negra. Queda't tres vegades sense tirar.

15: Darrer discurs de Franco a l'exèrcit. Tot escoltant-lo us hi adormiu i no podeu continuar fins que el vostre company/a us passi endavant.

16: Finalment arriba la democràcia i amb ella la llibertat d'expressió, de manifestació,...Per haver-vos-ho cregut, més que rucs!, torneu a la casella 11.

17: Si se t'escapa una paraula quan siguis aquí et quedés sense tirar una vegada.

18: 23-F a les 6 de la tarda (les 5 a les Canàries): un militar amb barret de "torero" entra al "ruedo" del Congrés. Ja pots tornar a començar per la caserna(perdó, per la casella volíem dir) número 1. I "tranquilo, que aquí no pasa nada!"

19: No sabem com acabarà la història per tant deixem la casella en blanc. Si hi arribes formula un desig amb consonància amb la situació socio-política-cultural, econòmic-ideològic-militar i després procura lluitar, amb els teus companys/es amb totes les vostres forces per aconseguir-lo. Només així, tu, vosaltres, tots, hauràs, hauréu, hauréu...guanyat de debò al JOC DEL TANOCA.

LA POLÍTICA EXTERIOR MILITAR ESPANYOLA

JOAN VILA I TRIADÚ

Farem en primer lloc un "re-sum" del que ha estat la política exterior espanyola des de l'any 1939 fins el 1976; és a dir, durant tot el període franquista, deixant per a una anàlisi més detallada els darrers sis anys.

Al llarg del règim de Franco l'evolució de la política exterior inclou quatre etapes ben diferenciades: a) 1939-1944: Guerra Mundial, de la germanofilia a la teoria de les "dues guerres"; b) 1945-1949: aïllament internacional; c) 1949-1953: acostament als EUA i Pactes Bilaterals; total reconeixement del règim, i c) 1959-1976: estabilització del règim, penetració econòmica i tractats amb els EUA al costat de profunds canvis en la situació mundial.

1. Durant la II Guerra Mundial (1939-1944)

Acabada la guerra d'Espanya l'any 1939, el nou règim feixista, enlluernat per la victòria, busca amb afany relacions amb les potències de l'Eix, cosa que l'impeideix de normalitzar relacions amb els EUA (malgrat el clar suport d'entitats financeres i industrials ianquis al "bàndol nacional"). Aquestes relacions es materialitzen en començar la conflagració mundial quan s'envia la División Azul a combatre costat dels nazis en el front rus. Aquest fet, tenint en compte la suposada neutralitat de l'Estat espanyol, implica problemes conti-

nus amb els aliats. El règim, per justificar-se d'alguna manera, adueix allò de les "dues guerres"; és a dir, la d'Alemanya contra els Aliats, en la qual és neutral, i la d'Alemanya contra la Unió Soviètica, en la qual es veu amb el "deure" de participar.

Però el mateix transcórrer de la guerra provocà que el govern espanyol es decantés cap al bàndol aliat: així, el 1942, permet la immobilitat de l'exèrcit al Marroc a canvi de proveïment de petroli, el 1944, davant les pressions dels EUA renuncia a vendre el wolfram als nazis, etc. Sempre, mantenint i proclamant les doctrines anticomunistes.

La victòria definitiva aliada do-

nava esperances als exiliats republicans d'una intervenció contra el règim feixista espanyol, però aquesta, és clar, no es produí. En el seu lloc, tan sols s'obtingué una petita menció dins de la declaració sorgida de la Conferència de Postdam, en contra de l'entrada d'Espanya a l'ONU.

2.- L'ACOSTAMENT ALS EUA (1945-1949)

Es l'etapa del que s'ha anomenat "aïllament" internacional, ja que l'ONU recomana (desembre de 1946) la retirada d'ambaixadors i els països europeus, més per la creixent consciència anti-feixista de l'opinió pública que per "motu-propri" trenquen llurs relacions amb el règim. Això no obstant, l'aïllament és força relatiu ja que els EUA obtenen el febrer del 1945 permís per aterrar els seus avions als aeròdroms espanyols, i la presència de forces USA és gairebé constant en els anys de la postguerra.

Des del poder s'aprofita però, la campanya de rebuig exterior per a difondre l'exaltació de l'espanyolisme i la burla cap a l'estranger, sota les quals s'amaga un profund sentiment d'inferioritat.

Aquesta etapa coincideix en el pla internacional amb l'inici de la Guerra Freda, un cop trencada l'aliança contra Alemanya, i de l'arreglament dels països en dos blocs antagònics sota la influència respectiva de la URSS i els EUA. La guerra Freda s'inicia, en realitat, amb l'esclat de les bombes atòmiques d'Hiroshima i Nagasaki. La força negociadora que suposa el monopoli de la bomba, l'activació de l'economia de guerra i el fet d'haver mantingut el territori indemne fan dels Estats Units la principal potència mundial. I com a tal, desitjosa d'aprofundir la penetració política i econòmica de l'Europa destruïda per la guerra, el 1948 ini-

cia el Pla Marshall i el 1949 signa el Tractat de l'Atlàntic Nord (OTAN).

Espanya queda exclosa de tots aquests fets, malgrat els intents de participació en el Pla Marshall, que són denegats. La línia escollida pel règim espanyol, però, és clara. "En aquest context s'han de situar les nombroses declaracions públiques del mateix general Franco en matèria de política exterior, on es tractaria d'autoafirmar-se com a baluard de la civilització occidental de cara al perill bolxevic, com a rector d'un país presuntament en condicions de prestar una contribució important a la recuperació europea, i, no pas en darrer terme, com a potencial aliat dels Estats Units" (1).

L'atansament "formal" als EUA no es farà esperar. Una part del Congrés nord-americà dona suport a les relacions, pressionat per l'"Spanish Lobby". L'interès principal de l'Estat espanyol radica a assegurar el reconeixement del règim fora de les seves fronteres. "Els estats europeus no podien donar la mà armada al règim espanyol perquè depenien d'un electorat que havia pres majoritàriament partit republicà durant la guerra civil. Als USA els interessava una plataforma de possible llançament bèl·lic sobre la URSS des de la reraguarda políticament més segura, ja que en l'Europa democràtica els partits comunistes arribaven a comptar amb el 30 per cent de l'electorat" (2).

Una altra de les raons -i no precisament la menys important- per les quals Franco cerca un acostament als Estats Units estriba a assegurar-se el suport contra possibles "subversions internes". Pensem que aquells anys encara cuejava el moviment guerriller interior. La política exterior se subordina, doncs, totalment, a un fi: mantenir el règim i el general Franco sigui com sigui.

Per part dels EUA, un sector de l'Administració -sobretot caps militars- veieren ben aviat el profit que suposaria tenir l'Estat espanyol com a aliat, a causa de la importància geoestratègica que adquireix la Península en tant que enllaç entre la Mediterrània i l'Atlàntic.

3.- ELS PACTES AMB ELS EUA I EL RECONeixEMENT INTERNACIONAL (1949-1959)

L'any 1949 finalment es "normalitzen" les relacions Estat espanyol-EUA: diverses personalitats militars i polítiques nord-americanes visiten Espanya i s'entrevisten amb Franco o els seus ministres. Això representa l'inici del reconeixement internacional. Per bé que no es produeix cap mena de símptoma de liberalització política, les coses comencen a veure's diferent: el 1950 l'ONU aixeca el seu vet a Espanya i el setembre d'aquell mateix any s'aconsegueix la primera ajuda econòmica nord-americana (62 milions de dòlars), que ve a ser el Pla Marshall espanyol.

En alguns cercles de l'Administració ianqui comencen a sentir-se veus a favor de la inclusió de l'Estat espanyol en el si de l'OTAN. Aquesta idea, però, sempre serà refusada per alguns països europeus -els mateixos que, incomprendiblement, acceptaran Portugal o Grècia-. Davant d'això, els EUA decideixen cercar una solució intermèdia, que d'alguna manera lligui Espanya al bloc atlàntic sense ser-ne membre i aquesta s'anomena Pactes Bilaterals.

Amb el nomenament d'ambaixador el novembre del 1950 comença un llarg i complicat període de negociació que, finalment, conduirà a la signatura dels Pactes de Madrid l'any 53, que subordinen el règim als designis ianquis.

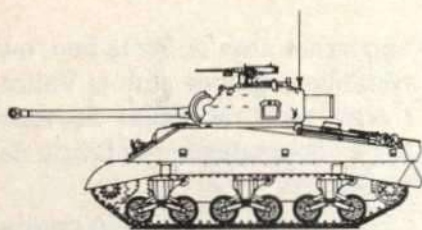
Un mes abans s'havia signat el

concordat amb la Santa Seu, que restabliria relacions amb el Vaticà, l'altre punt de suport necessari per a l'apuntament definitiu del règim.

Els acords amb els EUA constaven de tres parts: conveni econòmic, que comportava ajut militar, econòmic i tècnic; conveni de mútua defensa; i conveni defensiu. Aquest darrer, el més important, autoritzava els EUA a instal·lar bases militars en territori espanyol. El desequilibri i l'ambigüitat d'aquest conveni quedava palès en l'existència de clàusules i pactes secrets, que encara mostren millor tot el que Franco hagué de cedir per assegurar el règim. En poques paraules, la llibertat de maniobra dels ianquis per a decidir quines situacions requerien de la utilització de les bases era gairebé total; en cas de guerra localitzada entre Espanya i un altre país no pertanyent a cap dels dos blocs, els EUA no es comprometien a intervenir; sí, en canvi, era l'Estat espanyol qui es veia immers en un conflicte bèl·lic si els EUA decidien participar en una guerra.

En qualsevol cas, l'Estat espanyol s'integrava en la Ratford Line, cadena de bases militars rodejant l'URSS, amb la construcció de 4 grans bases a Torrejón, Saragossa, Morón i Rota (els primers projectes n'incloïen més).

Tampoc cal descuidar les múltiples instal·lacions auxiliars escampades arreu de la Península i les que són emprades per difondre propaganda pro-ianqui per tot el món (com Ràdio Liberty, a l'Empordà), i el fet d'esdevenir base fonamental de la VI Flota. Tampoc cal insistir un cop més sobre els perjudicis socials, econòmics i ecològics que les bases comporten.

L'ajut econòmic i militar que els nord-americans donaren al règim fou minso i ridícol si el comparem amb el que implicaven les bases. Malgrat tot, allò de "Hoy nos hemos transformado en el eje decisivo de la política mundial. Formamos en la primera linea del mundo" (3) o allò de "Con la inexorable fatalidad de las leyes físicas, los pueblos irán viniendo uno tras otro a nuestro camino" (4) no podia faltar a la premsa franquista de l'època.

A partir del 1953, data clau per a entendre la política exterior franquista, Espanya comença a veure obertes les portes internacionals. L'any 1955 s'ingressa a l'ONU amb el patrocini americà i l'ajut dels països arabs. Poc després és reconeguda pels països europeus occidentals. Alhora, a l'interior, s'inicien tot un seguit de mesures econòmiques tendents a liberalitzar el comerç amb l'estranger i a permetre l'entrada de capital forani (sobretot USA, que prou bé que ja se n'en-carregaven ells que fos així!).

Aquest viratge econòmic de l'Estat, conduït pels ministres tècnics de l'Opus i pels consellers ianquis, es portarà a terme amb el "Plan de Estabilización" de l'any 1959. Els Estats Units asso-

lien en pocs anys matar dos ocells d'un tret: tenien les bases en territori espanyol i obrien les portes a les multinacionals. Rodó!

4.- L'ETERNITZACIO DEL REGIM FRANQUISTA (1959-1976).

Des de l'any 1959 fins al 1976 la política mundial sofreix pregones transformacions. La Guerra Freda primer i la coexistència pacífica entre els dos blocs més endavant, obren pas a la política de distensió. Per una banda, l'ascens de la Unió Soviètica com a potència nuclear modera les pretensions imperialistes dels EUA. La possibilitat de l'holocauste total fan encetar una política més volcada a la dissuassió i a l'amenaça que no pas a l'actuació. D'altra banda, consolidats els blocs i les àrees d'influència, les dues grans potències es troben més preocupades per mantenir l'ordre a l'interior de les aliances (cas de Grècia a l'OTAN, casos d'Hongria i de Txecoslovàquia al Pacte de Varsòvia) i a penetrar en el Tercer Món (conflictes localitzats: Vietnam, Proper Orient,...) que no pas a intentar agressions mútues. En els cas dels EUA es tracta d'estimular l'economia capitalista amb el gran negoci de la producció i l'exportació d'armament (creació del complex militar-industrial paral·lel a l'Administració). En el cas soviètic, la possessió d'armament significava per a la classe burocràtica i militar domiant l'assegurar el control sobre els treballadors i els països satèl·lits.

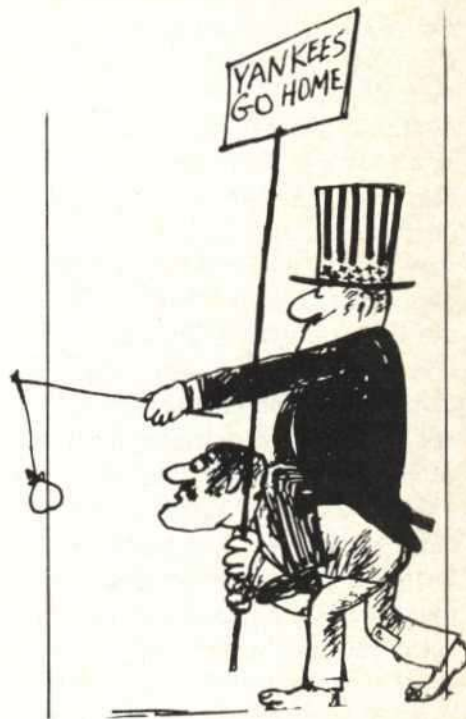
A finals de la dècada dels 60 es produeixen dos fenòmens que canvien el panorama: el naixement d'altres potències amb capacitat nuclear (la Xina i França) en detriment de la relació bipolar que tan bé anava a les dues superpotències, i el despertar dels Països del Tercer Món, a partir de la descolonització (cas sobretot

dels Països Arabs, que jugaran un paper important en la dècada dels 70).

Concretant la qüestió en el cas espanyol, l'etapa 59-76 correspon a "l'eternització" del règim franquista (malgrat la creixent oposició interna) i al miratge industrialitzador dels anys seixanta que elevaran un xic el nivell de vida de les classes populars.

En política exterior militar cal destacar el desenvolupament total dels pactes amb els Estats Units. Així, les bases ianquis adquireixen llur considerable importància estratègica i són emprades en diverses ocasions en conflictes que —com és lògic— res no tenien que veure amb l'Estat espanyol: invasió del Líban per la VI Flota l'any 1958, intervenció al Congo l'any 1964, intervencions contra els Països Arabs els anys 67 i 73,...

Els accidents militars ianquis són, d'altra banda, ben freqüents, i és precisament arran de l'esde-

vingut a Palomares, on caigueren 4 bombes atòmiques en xocar dos avions, quan es desencadenà la primera protesta popular contra les bases (any 1966).

Els pactes militars serien renovats els anys 1963 i 1968. L'any 70 passen a la categoria de "Convenio de Cooperación y Amistad entre España y EEUU" i finalment el 1976 són renovats fins el 1981 amb el grau de tractat.

Els canvis fonamentals en les darreres negociacions cal trobarlos en l'apartat 5è. en què es refereix a "aconseguir el desenvolupament de l'adequada coordinació amb l'OTAN", objectiu pel qual es crearan tres organismes: el Consell Hispano-nord-americà, la Comissió de Coordinació amb l'OTAN (que analitza les implicacions i els problemes que comporta l'entrada d'Espanya a l'Aliança) i l'Alt Estat Major Combinat (creat el 1977) i que té per missió establir els plans de cooperació en tots els terrenys entre l'exèrcit espanyol, l'U.S. Army i d'altres forces interessades en la defensa de l'Atlàntic Nord".

Aquestes clàusules en realitat significaven l'entrada a l'OTAN molt abans que fos possible iniciar un debat polític i popular sobre el tema.

En el mateix sentit, cal explicar que per a l'OTAN, l'Estat espanyol està enquadrat dins l'anomenat "Món Atlàntic Ibèric" (IBERLANT), zona limitada per les Canàries, les Azores i l'estret de Gibraltar, formant un triangle oceànic de vital importància. Tantmateix, "Espanya està integrada a l'OTAN mitjançant el sistema de defensa aèria SADA, que comunica amb el sistema de defensa NADGE (Nato Air Defense Ground Environment) a través del sistema aeri francès STRIDA i d'un cable telefònic amb Itàlia" (5).

La dependència espanyola als plans estratègics dels EUA es veu clarament expressada en aquest fragment de l'informe emès pel primer secretari auxiliar de Defensa per a Afers Legislatius dels EUA, Harry Bergold Jr.: "Les

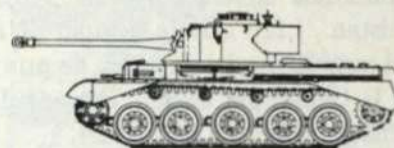
forces militars i les activitats dels EUA a l'Estat espanyol ajuden directament l'OTAN en la seva tasca de dissuadir de la guerra i jugar un paper eficaç en cas d'hostilitats i oferir als EUA opcions d'operacions contingents militars al Mediterrani —amb l'aquiescència d'Espanya—. Les missions d'aquestes unitats estan inseparablement lligades amb la defensa de l'OTAN i abonen la seva estratègia."

Al marge de tot això, hi ha tres problemes localitzats amb el qual el règim i l'aparell militar s'enfronten tot al llarg d'aquesta etapa:

a) Guinea Equatorial, on els interessos colonials perllonguen una dictadura ferotge i assassina (Macias).

b) Gibraltar, eterna reivindicació espanyola; el tema queda aparcats després del referendums del 67 entre els gibraltarencs a favor de Gran Bretanya; tema que d'altra banda surt a la llum pública quan es parla de la integració a l'OTAN, degut al valor estratègic del Peñon.

c) el Sahara, on el "lluiment" del govern i de l'exèrcit espanyol fou insuperable, donant peu al conflicte que encara dura. Es deixà escapar per part espanyola l'oportunitat de solventar el conflicte l'any 72 i això permeté al Marroc d'iniciar una forta campanya a favor del repartiment del Sahara (recordem la Marxa Verda, que va posar en entredit la capacitat de reacció espanyola). "L'explosió del nacionalisme saharià i el paper predominant que jugava el Front Polisari (...) alarmen a Madrid, que decideix, coincidint amb la difícil situació interna espanyola, concedir rapidament l'autodeterminació, o, en tot cas, desembarçar-se com sigui del Sahara" (7). El 14 de Novembre del 1975 es produeix la vergonyosa declaració de Madrid que, si ve no del tot directament,

venia a repartir el territori entre el Marroc i Mauritània, sense tenir en compte per a res els mateixos saharis. La lluita per l'alliberament encara continua avui i els passos fets pels governs de la Reforma per tal de subsanar aquell error han estat gairebé ridícols.

5. LA REFORMA I EL DEBAT SOBRE L'OTAN.

Amb la mort de Franco s'inicia la reforma que tots coneixem, sota l'atenta mirada de l'exèrcit, per tal d'homologar-nos als països europeus occidentals. Els primers anys de la transició signifiquen terribles esforços per a fer creure al món que això era una democràcia. Però, mentre els partits s'afanyaven per estar ben situats a l'hora de començar la carrera electoral, el procés de la nostra entrada a l'OTAN s'accelerava.

En el primer govern post 15-J, Oreja, ministre d'Afers Exteriors, es reuneix més d'un cop amb Luns, llavors secretari general de l'Aliança, i amb Haig, llavors cap de les forces de l'OTAN a Europa. Es participa en reunions del comitè econòmic de l'OTAN. A més l'any 78 parlamentaris d'AP, UCD i PSOE van a una reunió aliada a Anglaterra. En aquells temps s'anuncia la construcció d'una super-base a les Canàries. En fi, el tema es dona a l'opinió pública com ja decidit. Darrera de tot això es veu molt clara la mà dels EUA. Per què volen ells a Espanya dins l'OTAN?

Per una banda s'estalvien les contrapartides d'una relació bilateral. Per l'altre significa un triomf moral davant la URSS i un reforçament del bloc occidental. Els darrers aconteixements

mundials adversos (l'Iran, Afganistan...) fan que la posició EUA al món necessiti de cops de puny a la taula com el de l'entrada de l'Estat espanyol a l'OTAN.

No obstant això, Suarez, en mig de la política de consens que caracteritzava aquells anys, no va voler treure temes com aquest que podien plantejar debats profunds i divergències entre els partits. El tema queda ajornat fins després de les segones eleccions legislatives, sempre es clar, al marge del que ja hem dit dels Pactes Bilaterals.

El 1979 recomença l'ofensiva. Ja llavors la TV i la premsa comencen a fer "campanya", tot demostrant el perill soviètic i la nostra condició d'atlantistes. S'intensifiquen altre cop les visites de dirigents militars ianquis. La reestructuració del ministeri de Defensa (amb l'entrada de Rodriguez Sahagun) i la possibilitat d'una REforma Militar a fons apunten de segur cap a l'homoginació amb els països de l'OTAN. El juny del 1980 s'anuncia oficialment la intenció del sr. Suarez d'entrar en el Pacte Atlàntic abans del 1983. No serà ell qui ho farà, però tant és. Calvo Sotelo, després del cop d'estat, ha recollit l'herència i si cap, la vol portar millor encara. Per primer cop en el discurs d'investidura de Calvo Sotelo hi figura el tema OTAN com a prioritari. Es passa, doncs, a l'atac frontal: el 8 d'abril ve a Espanya Alexander Haig, ara secretari d'Estat de Reagan, a encoratjar la decisió espanyola (qui pot oblidar en

aquells moments la gran veritat d'aquella frase de Haig: "La pertinença d'un país a l'OTAN és una garantia contra el desenvolupament de determinats processos revolucionaris" ?). El 23 d'abril del 1981 Calvo Sotelo viatja a Alemanya buscant el suport del canceller Schmidt a la proposta espanyola —i l'aconsegueix, és clar—. El president diu, llavors: "Después del intento de golpe de Estado es bueno que España se incorpore a los centros vitales de Occidente".

L'endemà, el mateix Calvo Sotelo anuncia oficialment que no es pensa convocar cap referendun sobre el tema, tirant per terra la constant reivindicació de l'esquerra parlamentària.

El 5 de maig, el Consell de Ministres d'Afers Exteriors de l'OTAN, reunit a Roma, invita informalment a Espanya a l'adhesió. La decisió es pren, segons sembla, per unanimitat. El 6 de maig es reuneix el comitè Espanya-EUA de relacions amb l'OTAN, en el qual els ianquis informen sobre la resolució del dia abans. El 12 de maig és el Comitè Militar de l'OTAN a Brusel·les qui estudia la qüestió. Tothom s'emplena de lloances a la decisió espanyola, tot remarcant —això sí— que és un afer de competència exclusiva dels espanyols (sic).

Mentre tot això succeeix, creix la protesta de la població. Si l'estiu del 80 és la Marxa Anti-Otan la que recorre Catalunya, el gener del 81 es realitza la Marxa sobre Torrejón, que aplega més de 7000 persones. Junt amb aquest

infinat d'altres actes es realitzen arreu de L'Estat, organitzats normalment per grups ecologistes, llibertaris, antimilitaristes o pels partits de l'esquerra extraparlamentària. La darrera gran prova de l'oposició a l'entrada a l'OTAN és el festival-miting celebrat aquest juliol a la Casa de Campo de Madrid, amb l'assistència de més de 50.000 persones.

L'esquerra parlamentària manté unes posicions ambigües i vacil·lants. Mentre el PSOE diu no a l'entrada a l'OTAN, remarcant que no es tracta d'un NO a l'Aliança en si) però està per renegociar els tractats i conservar les bases, el PCE s'enganxa a darrera hora a l'oposició als Tractats, pel que fa als militars, sembla que hi ha una coincidència general a acceptar l'entrada a l'OTAN malgrat certes reticències en els més radicals. D'alguna manera dona més confiança davant possibles avenços de l'esquerra que els espanten (fins i tot si vinguessin de part del PSOE). La reestructuració de l'exèrcit, la renovació de l'armament, l'augment del pressupost de Defensa (punts íntimament lligats a l'OTAN) són qüestions que no poden sino agradar als alts caps militars.

NOTES:

1. Angel Viñas: "Los pactos secretos de Franco con Estados Unidos".
2. Vazquez Montalbán: "La penetración americana en España".
3. "Arriba", 2-IX-53.
4. "ABC", 3-IX-53.
5. Vicens Fisas: "España y la OTAN".
6. Fernando Morán: "Una política exterior para España. Una alternativa socialista".
7. Idem.

SOBRE LA MILI

Entrevista amb

Jordi Garcia i Jané

La Puça.-Per tu, quin és l'origen del servei militar tal com el coneixem actualment?

Jordi.-Bé, potser el que caldria fóra explicar abans quins són els conceptes que es fan servir quan es parla de servei militar obligatori. Un d'ells seria el de reclutament obligatori, un altre es tractaria de reclutament de base universal i un altre, finalment, seria el SMO (servei militar obligatori). Sense tenir clar aquests tres conceptes penso que no és possible saber exactament quan comença a existir aquesta manera actual- de captar el personal militar, en el cas específic de la tropa.

Una cosa és el reclutament de base universal que, a la meua manera d'entendre, significa que no existeix un prejudici de classe ans al contrari, són reclutats els individus pertanyents a totes les classes socials. No era aquest el cas durant el feudalisme on la funció guerrera era reservada (se la reservav ell al noble.

Un altre seria el reclutament obligatori en contraposició al voluntari. Reclutament obligatori és aquell en què les necessitats de tropa de l'exèrcit són resoltes d'un mode imperatiu, és a dir, que s'obliga a ingressar a l'exèrcit als individus en funció del contingent que l'Estat desitja posseir.

Una altra cosa la constitueix el reclutament voluntari en virtut del qual davant d'unes places per cobrir tothom que vulgui les pot sol·licitar i llavors des d'aquest punt de mira ser soldat és simplement una professió més. La conjunció del reclutament obligatori amb el de base universal és el que d'alguna manera existeix avui dia, és clar que també podríem dubtar de dir a aquest reclutament de base universal, en la me-

sura que la meitat de la població, el sexe femení, queda exclosa. Es tracta aleshores d'un reclutament de base universal respecte a les classes socials però no respecte als sexes, perquè l'exèrcit fins avui ha estat una institució unisexual, això és evident. Però bé, en general, és admés que actualment ens trobem dintre un reclutament de base universal i obligatori. Llavors, què hi pinta aquí el principi del SMO, que seria el tercer concepte a què ens referíem? Per a mi, les investigacions demostren que el reclutament obligatori i de base universal és dóna molt temps abans, a vegades fins i tot més d'un segle abans— de la revolució francesa i de les burgeses en general. El reclutament de base universal i obligatori en la seva forma de Quintes ja existia des del 1700 o des de l'any 1600 en alguns indrets, com p.ex. a Suècia. Aleshores, què vénen a consagrar les revolucions burgeses o la francesa en concret? Jo diria que es tracta d'un principi que va bé i s'amotilla a la ideologia liberal-burguesa de l'època. Més que posar en pràctica una nova manera de concebre les relacions entre l'exèrcit i la societat, pel que fa al personal de l'exèrcit, el que ve a instituir és un principi; és a dir, formular teòricament allò que a la pràctica es ve fent des de molt de temps ençà. En conseqüència jo gosaria d'afermar que en el servei militar actual no existeix un tall respecte al sistema de Quintes que podria existir aquí a la Península l'any 1700. L'únic que existeix és una ampliació, en comptes de ser un sistema de Quintes -un de cada 5 nois anava a servir al Rei- és un sistema que mitjançant les exempcions (fills de pares jubilats, per constitució física...) permetrà que

Acuérdate... Respeto y orgullo de ser español.

aproximadament 1 de cada 5 es lliuri quan abans, com déiem, era 1 de cada 5 que hi havia d'anar. En resum: existeix una evolució lineal en tot cas, a causa de les necessitats de la guerra i de les noves maneres de concebre la guerra que forçaran a ampliar paulatinament el contingent, però la filosofia subjacent és la mateixa des del 1700 fins avui.

La Puça.-Tanmateix tu creus que aquest increment progressiu del contingent de soldats en el reclutament obligatori s'explica solament per les necessitats militars? Quins són els factors que influeixen perquè aquest reclutament s'eixampli quantitativament? Perquè avui hauríem pogut continuar com llavors quan en canvi estem farts de sentir que en l'actualitat els exèrcits poden ser més reduïts a causa de la importància de les tecnologies destructives, en conseqüència, aquesta explicació a les nostres societats estaria molt desfassada, oi?

Jordi.-Es tracta d'una evolució del que podríem anomenar forces destructives. Aquestes serien la combinació dels elements del procés de destrucció sota relacions socials determinades, i les podríem mesurar a través de la "productivitat" mortífera de cada exèrcit. Aleshores, al llarg de la història, el desenvolupament de les tecnologies i en general de les forces destructives, porten en un moment determinat al

descobriments de l'arma de foc i de la pólvora, que pot xifrar-se en el segle IX. D'ençà de llavors, es desencadena una lluita moltes vegades ferotge entre les diverses classes socials de l'època per aconseguir-la en tant que atorga una superioritat militar abassegadora respecte a la cavalleria, mètode de lluita típicament feudal. La pugna l'hem de centrar entre la burgesia naixent que va concentrant-se en els burgesos ciutats— que és la classe que posseeix el capital necessari per a investigar i produir les armes de foc (la qual cosa farà progressar enormement algunes disciplines científiques com ara la física o l'òptica) i els senyors feudals, els qui en tot instant batallarien per prohibir l'arma mitjançant la brutal repressió envers els qui la difonguessin o l'empressin. Hagueren de passar molts segles perquè l'arma de foc acabés de descollar. Arribarà una època que els nobles se sentiran tan inferiors en les guerres que no els quedarà altre remei que acceptar-les en les seves files. A part que les pistoles porten en elles mateixes la llavor de descomposició de l'exèrcit feudal com tot seguit explicaré. I un dels efectes de l'arma de foc el constitueix, a la meua manera d'entendre la necessitat d'incrementar els exèrcits. La victòria militar serà d'aquell bàndol amb major potència de foc i aquesta s'aconseguirà augmentant el nombre de soldats. I si és la potència de foc la que determina la sort de les batalles llavors la cavalleria —els nobles— no tindran gaire a fer quedant cada vegada més rellegats a funcions secundàries.

D'altra banda no podem perdre de vista la irrupció del monarca i les relacions que s'establiren entre ell, la noblesa i els burgesos. Sovint aquell s'alià amb les ciutats contra els senyors feudals. Fruit d'aquesta aliança la burgesia li vendrà les armes de foc que faran vèncer els nobles a les guerres. Això provocarà a la vegada que sigui amb l'absolutisme quan comenci a funcionar el sistema de Quintes.

Per resumir: la causa de l'augment del contingent jo l'explicaria pel desenvolupament de les forces destructives i la lluita de classes a nivell militar que aquella possibilita, entre la naixent burgesia i la noblesa, tant civil com eclesiàstica.

La Puça. D'acord, però com continuaries aquesta anàlisi fins a l'actualitat, des del moment que avui dia la infanteria podríem dir que és un cos pràcticament ineficaz. Perquè, si parlem d'una guerra generalitzada p.ex. amb els

avenços tecnològics en microelectrònica, energia nuclear, etc., els soldats escàs paper tindrien. O no és així? Com articularies aquest fet en el procés seguit pel servei militar?

Jordi.- Reconec que em costa explicar-te ara d'una forma general quin pot haver estat el procés tot i que n'intueixo alguns dels factors. Te'ls esmentaré però que quedi clar que no expliquen el conjunt del procés i que caldrà respondre en un altre moment la teua pregunta amb més rigor.

Per un costat és veritat que el mateix desenvolupament de les forces destructives porta una vegada més a passar de la potència de foc com a eix de la victòria —i per tant de la tècnica— militar a d'altres conceptes que no requereixen d'una gran infanteria. Però caldria esbrinar si aquest supòsit és vàlid

Demuestra siempre tu disciplina.

per a tots ells. Sembla evident en una conflagració entre les dues superpotències amb finalitats més d'anihilament que de conquesta. Ja no és el mateix, nogensmenys, si considerem una guerra d'invasió; en aquest cas la infanteria és vital per bé que cal indubtablement admetre que es tractaran de cossos d'èlite altament sofisticats i, per tant, amb poc personal relativament parlant. Finalment en el cas d'intervencions d'ordre intern sembla operar el mateix principi que descrivíem en el segon supòsit: unitats d'èlite si més no en una primera fase. De totes formes si ens situem en països amb un menor desenvolupament de les forces destructives (i forces destructives i forces productives guarden una íntima relació) les guerres són més "humanitzades": la

tropa té més raó d'ésser. L'Estat espanyol es troba dins d'aquest cas i penso que també la majoria del estats del planeta.

Potser podríem arribar a aquesta conclusió: certament cada vegada la figura de la tropa va desapareixent més a causa de la progressiva tecnificació dels armaments (que comporta l'automatització de molts dels processos destructius) però en el cas de l'Estat espanyol, p.ex., encara la quantitat del contingent juga un paper fonamental en qualsevol supòsit bèl·lic. (fixem-nos de passada amb la gran similitud d'aquest procés amb l'operat en la producció en general: augment de la composició orgànica del capital de les empreses i també en el potencial destructiu dels exèrcits, desenvolupament del sector terciari en la vida productiva civil però també en la militar...).

La Puça. Llavors estem autoritzats a pensar que el SMO està envies d'extinció, o potser cal considerar per a respondre aquesta pregunta d'altres causes per a la implantació del SMO?

Jordi.- Penso que existeixen a grans trets tres factors més a considerar i que ens acaben d'explicar el perquè del previsible manteniment del SMO, serveixi molt o no serveixi gaire, militarment parlant. El primer, i més important, seria que el SMO inculca una determinada ideologia, la de la classe dominant; és a dir, es tracta d'un mecanisme normalitzador i disciplinador de la futura força de treball de cara a la seva inserció total dins la societat de classes. Llavors és clar, posseeix una funció "educativa" molt important, i més en el nostre Estat, cosa que potser no succeeix tant a d'altres països on existeixen molts altres mecanismes de control social. Després en tot cas podem aprofundir en aquesta tasca. Un segon factor, secundari però gens menyspreable, és el que jo denominaria la inèrcia institucional. D'alguna manera podríem enunciar un principi general que digués si fa no fa això: una institució ja creada no desapareix de la història simplement perquè no serveixi per res sinó perquè existeixen a més a més forces socials interessades a què desaparegui, que no és el mateix. Enllaçant amb això aprofito l'ocasió per realitzar una crítica —que és sobretot una autocrítica— a una certa impregnació funcionalista de les anàlisis que sovint havíem —havia— fet de la institució militar tot i que pretenia basar-me en el mètode marxista. Vull dir que sovint he partit d'una metodologia de treball burgesa que pensa la

societat com un conjunt d'elements integrats en una estructura on cada peça serveix per la manteniment de tota ella i on no es presenta cap resquici, cap fallida dintre el sistema. Pressuposa una societat estable i integrada cent per cent, on la possibilitat de canvi no és possible encara que tu després la proclamis i la vulguis. El cas és que l'anàlisi del qual parteixes/o no t'expli- ca la possibilitat de transformació. Per posar- te un exemple ben clar: el que ara estem fent aquí, tu i jo, la temàtica i la manera d'abordar-la, no lliguen amb el que se'ns ha "preparat" per ser, des de la família, l'escola,, no lliga amb la ideologia dominant...No han "servit" les institucions en el nostre cas. Com pot explicar una cosa tan senzilla la teoria funcionalista ?. En canvi crec que el camí correcte passa per concebre la societat de classes evidentment com una estructura, però contradic- tòria, que es va descomposant-recom- posant devorada per les seves contra- diccions internes, i que sobre elles s'assenta l'actuació de les classes, la lluita de classes, en una continua pug- na per estructurar/desestructurar el sis- tema. A partir d'aquí no ens hem d'es- tranyar si la nostra anàlisi del servei militar ens porta a interpretacions que no atribueixen un sentit concret a ca- da actuació de la classe dominant.

Amb aquest parèntesi enllacem amb el que parlàvem abans. Perquè, efecti- vament, com admetre des d'una des- viació funcionalista del marxisme,

la inèrcia institucional ? Per un al- tre costat es dona un altre factor expli-

—Un bello gesto de un buen soldado.

catiu del manteniment del servei mili- tar intimament lligat al que ara ens referirem. Estic parlant de l'existèn- cia d'un personal militar professional, de la burocràcia militar (oficialitat i suboficialitat) que encara que servei- xen —per identificació personal i per la dinàmica in trínseca de la mateixa estructura— als interessos de la clas- se dominant en el seu conjunt, i de la fracció hegemònica en particular, posseeixen sens dubte uns interessos corporatius i frueixen d'una certa — i en el "nostre" Estat considerable— autonomia. Per exemple, quin proble- ma polític més gran seria per a l'aparell d'Estat haver de retirar del servei dese- nes de milers de suboficials i oficials perquè en comptes de tenir una tropa de 270.000 homes a l'any la reduissin amb el servei militar voluntari a 70 mil!

En conseqüència, llevat que la classe dominant no necessiti la supressió del servei o bé que la classe treballadora i en concret la seva part juvenil no llui- ti molt fort per la seva abolició, el ser- vei militar pot mantenir-se "per secu- la seculorum", sigui militarment im- prescindible o no.

I potser encara caldria parlar d'una altra causa per al seu manteniment. En certa mesura el servei militar ac- tua com un regulador—encara que poc elàstic— de l'excés de la força de tre- ball juvenil al mercat, i en una època de crisi del sistema com la d'ara en- cobreix l'atur. Es tracta, doncs, d'una causa més per a mantenir-lo.

La Puça.-Respecte a la funció ideo- lògica per què no l'expliques una mi- ca més? I per què no delimites el seu com.ençament, si és simultània a l'a- parició del SMO o bé es produirà més endavant?.

Jordi.-Bé, en principi, crec — ja ho he dit— que es tracta d'una causa pura- ment militar sobredeterminada, això sí, per la lluita de classes entre la bur- gesia i la noblesa.

Analitzem però la novetat de la si- tuació amb l'aparició del sistema de quintes perquè procedir d'aquest mode ens permetrà d'entendre la gènesi de la funció ideològica del servei militar, més enllà de dates con- cretes. Amb el reclutament de la tropa entre la classe dominada, es- devingut endemés d'una forma mas- siva, es presenta la classe dominada, que ha delegat en l'oficialitat, el do- ble problema del control de la tro- pa i de la seva eficàcia militar. Aquest binomi control/eficàcia esdevindrà fonamental. Un exèrcit "eficaç" (per

a la classe do- minant) caldrà que es trobi subjecte a un fort control. De quina manera?. Doncs a través de la disciplina, o de les disciplines com di- ria Foucault. Aquestes serviran per a conferir docilitat als cossos i consis- tiran en un gran nombre de tècniques, les més importants de les quals ja analitzem el llibre que en Quico i jo hem fet, i que sortirà al carrer -si tot va bé (tu ja m'entens)- a principis d'octubre. N'esmentaré aquí algunes: instrucció d'ordre tancat, infantilit- zació, uniformitat, descol·lectivitza- ció,...

Però la seva implantació a la caserna (i la forma caserna com a recinte ido- ni per a concentrar i conseqüentment controlar els reclutes és també una tècnica disciplinària) es produirà ini- cialment amb objectius purament militars (de control/eficàcia) sense cap projecció cap a l'exterior explícitada. Es hora ja que defugim de maquiàve- lismes!

Variem a continuació d'imatge. Cen- trem-nos en la fàbrica. Del taller arte- sà es passa a la manufactura, aquesta portarà a la forma-fàbrica. Per al capi- talista que ha de concentrar, posem- li 50 treballadors, en un local tancat per fer-los treballar al ritme de les mà- quines, el manteniment d'una discipli- na fabril que li permeti extreure el mà- xim de plusvàlua constitueix el seu gran problema. Necessita investigar les formes idònies d'organització ca- pitalista del treball, formes que hau- ran de vèncer la resistència obrera a la seva explotació, a la lluita de clas- ses en definitiva. I què fa el capitalis- ta de la primera revolució tecnològi- ca o industrial?. Doncs mira al seu en- torn cercant model per copiar dintre la seva fàbrica. I quins troba? La fa- mília (recordem que sovint els pares anaven a vigilar els seus fills a la fà- brica perquè treballessin) i sobretot la

caserna són els models indicats. I què importen de la institució militar? Doncs moltes coses. Si et fixes, Marx sobretot en la part de El Capital dedicada a la "Maquinària i gran indústria" acostuma a emprar moltes comparances militars en referir-se a la gran indústria. I és que realment el seu funcionament s'assembla molt a la caserna. En primer lloc és la mateixa forma, la mateixa arquitectura. La forma-fàbrica del segle XIX és purament i simplement una caserna. Adhuc intueixo els personatges que van possibilitar la còpia: els enginyers militars, una bona part dels quals després d'uns anys a l'exèrcit es dedicaven a feines civils. En segon lloc, l'organització del treball: el cronometratge dels temps, p.ex. (igual que en la instrucció) que implica a la vegada la descomposició dels moviments de recluta/obrer en unitats simples. El taylorisme, fruit de començaments d'aquest segle és la forma d'organització del treball més acostada a la disciplina militar, i és la que s'aplicarà a les fàbriques de la primera revolució tecnològica (tèxtil, fundicions,...). I com a tercer punt de concomitància en aquest trasvassament caserna/fàbrica cal esmentar la mateixa creació de funcions i de personatges: perquè, qui representa el sergent en la fàbrica? El capataç, evidentment!.

Ja ens trobem, en conseqüència, dintre la funció ideològica del servei militar representada amb l'exportació de tècniques disciplinàries a d'altres institucions i abans que tot a l'aparell productiu, a part de la pròpia inculcació de la disciplina als reclutes.

Anant més endavant en el temps la contestació de la classe obrera a la rígida disciplina militar dins la fàbrica, a allò que Taylor anomenà pretenciosament "organització científica del treball", portarà a la classe dominant a cercar d'altres estratègies que facin front a la lluita de la classe treballadora dins la fàbrica i d'aquí sortiran altres tipus d'organització del treball més "humans": el denominat moviment de les relacions humanes d'Elton Mayo, p.ex., o les més modernes teories sobre els recursos humans. En aquestes la influència directa de la caserna sobre la fàbrica minvarà considerablement.

Per un altre costat, crec que avui dia la funció ideològica del S.M. cal cercar-la en un sentit més difuminat, no tan centrat en la fàbrica, és més, penso que en alguns aspectes concrets entra en contradicció -- la disciplina militar -- amb algunes de les necessitats del

capital, com ja explicaré més endavant. Ja m'he referit en d'altres llocs al servei militar com a difusor d'una ideologia que a grans trets podríem caracteritzar amb aquests quatre elements: autoritària, espanyolista (o nacionalista agressiva en general), masclista i burgesa. Es tracta, aleshores, d'inserir al jove a la futura societat de classes d'acord amb uns quants factors, principalment amb la seva pertinença de classe. Vull dir amb això que no se'n ha de passar per alt (i així ha estat moltes vegades) que en el servei militar -- com a l'escola -- existeixen dues xarxes paral·leles: la formada per la tropa (amb una disciplina molt més rígida) i la dels encarregats d'aquells serveis de la caserna que requereixen una certa qualificació del treball. Doncs bé, ens trobem davant la divisió clàssica de la societat capitalista. Es tracta de la divisió social del treball que configura el futur de cada recluta dintre la fàbrica i la societat mateixa.

Inculcació de la ideologia dominant -- i el que implica: destrucció de tot vestigi de cultura obrera per molt aburgesada que estigui -- i distribució dels reclutes en dues xarxes seguint la lògica del sistema, d'aquests dos aspectes jo destacaria la funció ideològica de la mili.

Finalment, per acabar de contestar la teva pregunta voldria desenvolupar una mica allò que ja havia insinuat. Em refereixo a l'existència de contradiccions entre la necessitat militar (control/eficàcia) de mantenir una rígida disciplina amb les necessitats "educatives" demandades pel capital. Aquestes últimes possiblement coincidissin més a dedicar més espai a la qualificació professional, a suavitzar encara més la disciplina, almenys en certs estrats dels reclutes (els d'oficines), etc. De totes maneres aquestes contradiccions són més aviat secundàries.

La Puça.- Per què no ens expliques quines serien actualment totes les disfuncions que s'observen en el servei militar espanyol?

Jordi.- M'ho fas molt difícil. Em falta molta documentació i bastant més temps de treball per donar-te una visió global. Et con testaré amb algun aspecte molt parcial. Una disfunció seria p.ex. la inculcació de la disciplina militar en els camperols petit propietaris de la Península al segle XIX, quan en bona part tornaven al camp que és un medi productiu que requereix molt més lliures que la fàbrica: major autonomia de la persona, em refereixo.

Potser més que contestar la teva pregunta que ja dic se'm fa molt difícil voldria incidir en una reflexió que em balla darrerament pel cap sobre aquest tema i que implica una altra pregunta emparentada amb la teva.

Vull dir que per a mi tal vegada un dels períodes més funcionals del servei militar en el seu vessant ideològic fou el dels anys seixanta aquí a l'estat espanyol, quan es produïren les emigracions massives cap a Catalunya, Euskadi i Madrid; és a dir, el pas del medi rural al medi industrial. Tot aquest procés de proletarització camperola comportava greus problemes d'habitució d'aquelles masses a l'organització capitalista del treball i intueixo que el servei militar va fer molt en aquell moment per preparar cap a la docilitat a tots aquells joves que després d'acabar la mili anaven a les grans ciutats. Docilitat respecte al nou medi i docilitat en concret respecte la disciplina de fàbrica. Es una intuïció, repeteixo, però com veuràs sembla força suggerent.

En fi, crec que mig volent i mig inconscientment m'he escabullit en la teva pregunta, oi?

La Puça.- "Muy hàbil, Flanagan!"

PRIMERA MARXA A ANDALUSIA PEL DESARMAMENT I L'ECOLOGIA

A proposta de l'Assemblea d'Objectors/es de Consciència d'Andalusia, que en serà l'organitzadora --probablement també l'assumeixi l'Assemblea Ecologista Andalusia-- es realitzarà una marxa en bicicleta, de caràcter no-violent, per diverses poblacions d'Andalusia, des de l'11 al 25 de setembre. L'objectiu serà la difusió de l'antimilitarisme i l'ecologisme.

. El vehicle de transport serà la bicicleta. Es dormirà en tendes o allotjats.

. Despeses de manutenció: entre 250 i 300 ptes, persona i dia.

. No hi ha límit de places

. dies 1 i 2 d'Agost: assemblea preparatòria a San Fernando. (Huerto del Obispado). Si algú vol contactar:

Juan Manuel Martínez Azor. c/Torres del Río 15. TORREBLANCA. SEVILLA-16.

L'ECONOMIA POLÍTICA DEL MILITARISME

A L'ESTAT ESPANYOL

QUIM PAÑART

"Construcciones Aeronáuticas, SA (CASA) obtuvo un beneficio neto de 309 millones de pesetas en 1980, frente a los 103 millones alcanzados en 1979, según se informó en la junta de accionistas celebrada ayer en Madrid. La cartera de pedidos alcanzó 50.000 millones de pesetas, sobre los 33.000 millones del año anterior. Las ventas totales fueron de 17.900 millones de pesetas, un 48 por ciento más que en el ejercicio precedente." (El País, 30-VI-1981).

Que en uns moments, com els actuals, de forta crisi econòmica, apareguin notícies com la que acabem de reproduir, podria semblar estrany, fins i tot a algun ingenu l'hi podria semblar alentador... El que oblidava anomenar el liberal "El País" és que Construcciones Aeronáuticas SA és una de les tres principals indústries d'armament de l'Estat espanyol. I coneixent ja aquest petit detall podríem certament deixar de considerar-ho com un fet insòlit, si tenim en compte que en els darrers anys una de les principals preocupacions del govern centrista ha estat i és la de desenvolupar una cada cop més forta indústria d'armament.

Analitzar el perquè d'aquesta situació, el perquè en uns moments de crisi es gira la vista cap a la producció d'armament, pensem que ha de ser una de les principals tasques de moviment antimilitarista. Aquest article intenta ser una petita aportació a aquest debat.

Cal, però, aclarir d'entrada que amb ell no pretenc ni molt menys de fer una anàlisi exhaustiva del fenomen en qüestió; ni el

temps ni l'espai, ni —just és reconèixer-ho— la meua preparació teòrica em permeten de moment abordar-lo de forma completa. Espero que d'altres persones s'animin a treballar-lo més i millor.

Començarem per descriure la situació actual de la indústria d'armament a l'Estat espanyol.

Una de les primeres coses que

salta a la vista és observar que no existeix, ara per ara, ni de lluny, un complex industrial-bèl·lic de les característiques i importància que puguin tenir els de França o la RFA, per posar dos exemples significatius. I no diguem ja el dels Estats Units.

Sí, però, podem assegurar que ens trobem davant d'una indústria en expansió, expansió preparada, planificada i financada directament per l'estat que al llarg d'aquests darrers anys ha demostrat tenir un interès vital en aquest sector.

Dos anys després de finalitzada la guerra civil fou creat l'Instituto Nacional de Industria (INI), institució estatal que, com veu-

rem, té una importància primordial en aquest afer. Així ho demostren els mateixos articles 1 i 2 de la constitució de l'INI, on s'assenyala com a missió del mateix "la creación y resurgimiento de nuestras industrias, en especial de las que se propongan como fin principal la resolución de problemas impuestos por la exigencia de la Defensa del país ..." (art. 1) o "... (El Instituto) mantendrá el control absoluto de los negocios que, por razones militares o autárquicas, esté interesado y, especialmente, ejercerá el de las grandes industrias de armamento..." (art. 2).

Els tractats bilaterals amb els EUA de l'any 1953 foren decisius en l'evolució de la indústria armamentística espanyola, actuant, en aquest cas de fre per al seu desenvolupament, degut a la total dependència vers els ianquis.

Així, els EUA es reservaven el dret de proporcionar a l'Estat espanyol material pesat (com és sabut es tractava en gran part de material excedent i antiquat que provenia de la II Guerra Mundial) mentre que aquest s'havia d'accontentar amb la fabricació de material lleuger més modest. Aquest fet s'anà subsanant amb el temps per la paulatina construcció, sota llicència, d'alguns productes de major importància qualitativa.

Els primers indicis de l'aparició d'una seriosa voluntat política de desenvolupar la indústria d'armament els tenim l'any 1965, quan fou promulgada la Llei 85/65 de Modernització de les FAS, prolongada i en part absorvida per la Llei 32/71 que abarca fins el 1980 i el Real Decreto 5/77 del 25 de gener, pel qual es modificava i

prorrogava aquesta darrera sobre dotacions pressupostàries per a la Defensa Nacional. En total es marcava un termini de 16 anys per a la modernització de les FAS. Això donava lloc a tot un seguit de programes.

És important veure com tot aquest procés s'emmarca dins la reestructuració del sistema capitalista espanyol (més coneguda amb el nom de "reforma política"). Així, en el camp propiament militar, aquesta necessitat de desenvolupar la indústria bèl·lica precisa de tota una sèrie de reformes estructurals. És necessari unificar les tres rames de l'exèrcit per tal d'aconseguir una major coordinació en la planificació de les despeses. D'aquesta manera l'any 1976 desapareixien els tres antics ministeris (Terra, Mar i Aire) i es crea el Ministeri de Defensa, un dels primers objectius del qual fou la creació d'un organisme d'alt nivell que, sense formar part de la rama de comandament estrictament militar, tingués com a funcions i responsabilitats les relacionades amb l'armament, material i infraestructura. Aquest organisme és la Direcció General de Armamento y Material. Gutierrez Mellado, llavors ministre de Defensa, declarava al Parlament; "No creo en la industria militar si no está integrada perfectamente en la industria civil..."(1).

El novembre del 78 el Ministeri de Defensa disposava la creació d'una comissió "Inter-ejércitos", per a l'armament i el material presidida pel director general d'Armament i Material i formant part d'ella els caps de les divisions de Logística de l'Estat Major Conjunt i dels estats majors de l'Exèrcit, l'Armada i l'Exèrcit de l'Aire.

Destacable igualment resulta el nomenament com a ministre de Defensa d'Agustín Rodríguez Sahagún, ex-ministre d'Indústria i destacat industrial (fundador de la CEOE) —actualment president de l'UCD—, el qual desenvolupà durant el seu càrrec tota una llar-

ga sèrie de contactes tant amb militars com amb industrials d'altres països (principalment la RFA, França i Itàlia) per tal d'aconseguir contractes i llicències de fabricació així com tecnologia.

Sahagún fou substituït en el càrrec per Alberto Oliart, també (casualitat?) ex-ministre d'Indústria i important empresari (ex-secretari de RENFE i conseller entre d'altres d'empreses com Explosivos Río Tinro, que fabrica coses com pólvora, explosius militars, napalm, cartutxeria, municions i espoletes).

Pel que fa concretament a les indústries productores d'armament, en realitat tan sols es pot parlar de tres grans indústries: Empresa Nacional Bazán de Construcciones Navales militares, Empresa Nacional Santa Bàrbara de Industrias Militares i Construcciones Aeronáuticas S.A. Les tres pertanyen a l'INI i són sens dubte les més fortes, tant tecnològicament com econòmicament (com demostra la notícia del principi de l'article). Després existeix un ampli espectre d'empreses vinculades a la fabricació d'armament: des d'empreses que pertanyen al mateix exèrcit, com la Fàbrica Nacional de Trubia o la Fàbrica de Polvoras de Valladolid, fins a empreses privades que es dediquen totalment o parcialment a la fabricació d'armament i components, com Esperanza y Cia, o la mateixa Unión de Explosivos Río Tinto.

Finalment, sobre el paper predominant que juga l'Estat, mitjançant l'INI, en aquest sector, és interessant reproduir alguna part d'una llarga entrevista apareguda a la revista "Reconquista" amb el president de l'Institut, José Miguel de la Rica. Així, per exemple, a la pregunta "¿Qué es lo más importante que ha hecho el INI por las industrias de Defensa?", el senyor De la Rica contesta: "Darle sentido empresarial a la gestión de las industrias que en su día heredó, estudiando la rentabilidad de las empresas desde un punto de vista económico.

Por otra parte, le diré que el cliente-rey del INI es la Defensa. Es el más importante que tienen nuestras empresas"(2). O bé, sobre la relació FAS-INI: "Existe una relación permanente entre el INI y las Fuerzas Armadas a través del Consejo de Administración del Instituto, órgano de máxima decisión en el que está representado el Ministerio de Defensa por el Subsecretario del Departamento y el Director General de Armamento y Material como vocales de dicho Consejo. Recientemente se ha creado la Dirección para Asuntos relacionados con la Defensa, que lleva la conexión permanente con el Ministerio de Defensa para los programas que afectan a nuestras industrias, independientemente de las relaciones que las empresas, a través de sus Presidentes, llevan con el Ministerio de Defensa y Cuarteles Generales de los Ejércitos." (3).

EL PAPER ECONOMIC DE LA INDUSTRIA D'ARMAMENT.

Després d'aquesta breu i esquemàtica anàlisi de la indústria d'armament a l'Estat espanyol, arriba el moment d'intentar explicar quines són les motivacions econòmiques que justifiquen tot aquest procés.

Les anàlisis existents sobre la repercussió de les despeses militars a l'economia estan emmarcades generalment dins del context d'una formació social concreta: els Estats Units. Malgrat que tals anàlisis no puguin ser objecte de generalització (ja que el fenomen nord-americà no respon tan sols a condicionants econòmics, sinó també a necessitats polítiques, donat el lloc que ocupa en la piràmide de poder internacional) sí que penso que donen algunes de les línies mestres que ens poden fer comprendre aquest fenomen.

En primer lloc cal considerar el paper que en la fase actual del capitalisme juga l'Estat. Davant de les crisis cícliques que pateix el sistema, produïdes o bé pel poc consum o bé per l'excessiva pro-

ducció, l'Estat passa a jugar un rol actiu dins l'economia. Mitjançant els fons públics s'encarrega de retardar i/o amortiguar l'efecte de les crisis, ja sigui finançant les empreses, baixant els preus de les matèries primeres, subvencionant investigacions sobre noves tecnologies o oferint noves fonts d'inversió. És bàsicament en aquests dos darrers terrenys on cal situar les despeses militars.

Per un costat, les despeses militars constitueixen una font d'inversió constant i segura. En paraules de Michael Reich: "Els aventatges que ofereixen les despeses militars als capitalistes contrasten fortament amb els desavantatges que representen les despeses destinades a millorar el benestar social. Les despeses militars poden expandir-se sense problemes, puix que no existeixen uns criteris públics clars per a determinar 'quina quantitat és suficient'. A més, en qualsevol indústria concreta, aquests vénen a sumar-se a la demanda privada, sense competir amb ella. A tot això

cal afegir el ritme d'obsolescència molt accelerat dels sistemes d'armament. Les despeses destinades a finalitats de benestar social engendren, al contrari, múltiples motius de rebuig entre la comunitat empresarial. No ofereixen la mateixa oportunitat de malgastament a gran escala; crea una competència directa entre el govern i les indústries particulars; tendeix a beneficiar els pobres i la classe obrera; i, finalment, posa en dubte la necessitat de confiar la responsabilitat de la producció de béns i serveis exclusivament a empreses privades orientades cap a l'obtenció d'un benefici"(4).

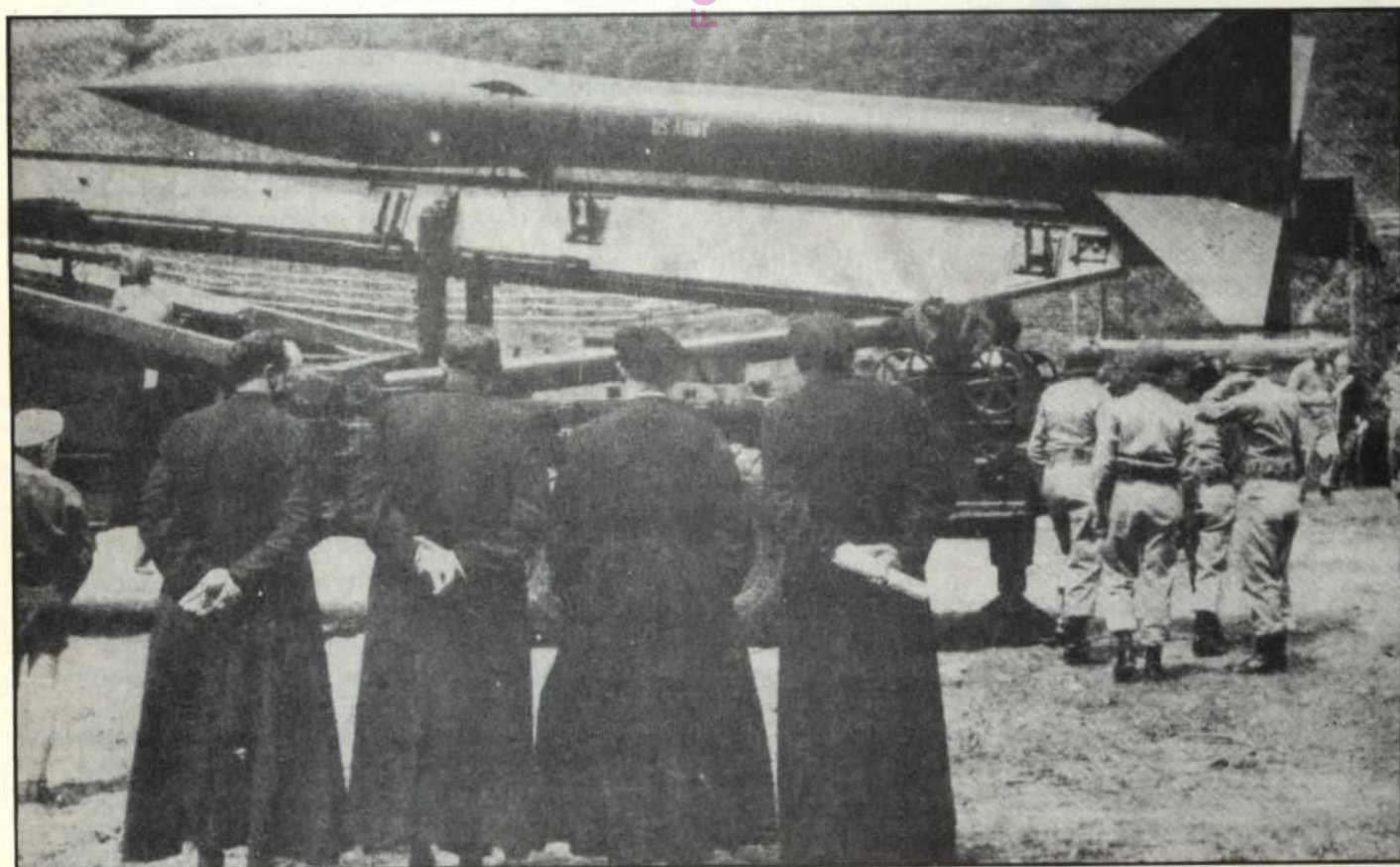
D'altra banda, la producció d'armament sempre ha estat un sector punta en el desenvolupament de noves tecnologies que posteriorment s'han introduït a la producció civil. L'energia nuclear, l'aviació o les computadores són tres exemples claríssims de tecnologies inicialment militars que després han donat amplies vies de desenvolupament a la producció civil.

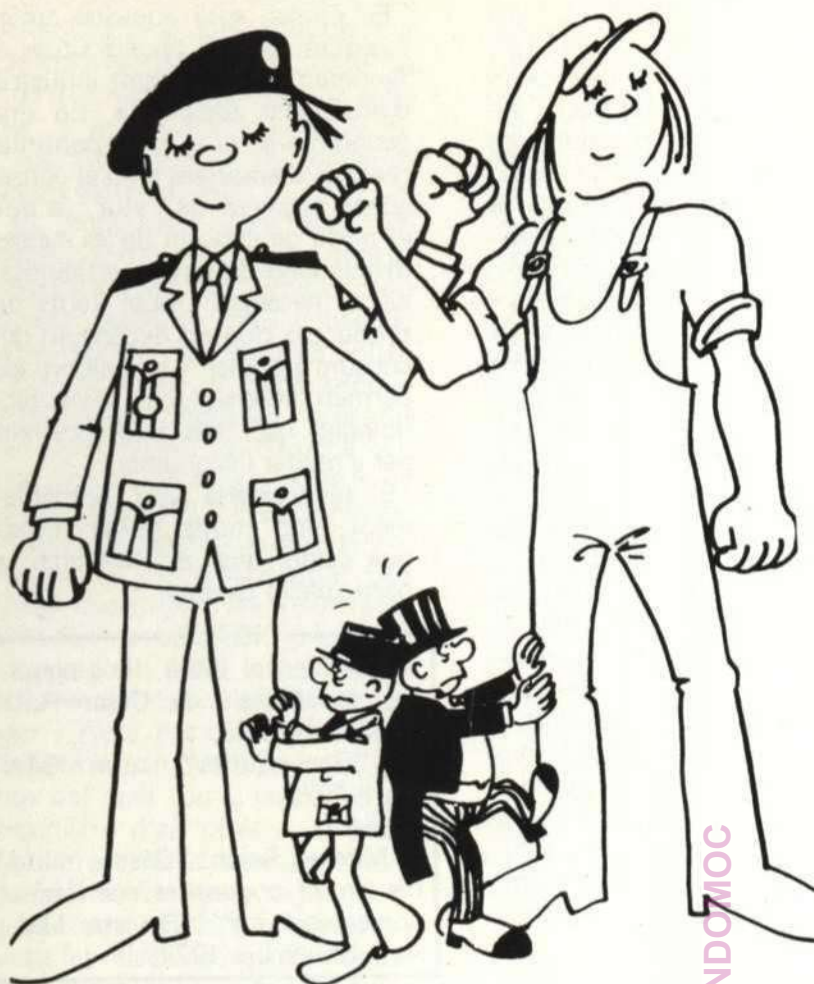
És potser, sota aquestes línies bàsiques, que es podria situar el fenomen de la creixent indústria d'armament espanyola. En una economia en crisi, on la continu tancada d'empreses amb el consegüent augment de l'atur, fa que el nivell de consum de les masses disminueixi de forma vertiginosa, els és necessari trobar fonts de producció que no depenguin del consum popular i que alhora els permeti desenvolupar noves tecnologies que més tard serveixin per a revifar l'economia.

El tema queda aquí, probablement amb molts punts foscos que caldrà anar aclarint amb la participació de tots.

NOTES:

1. Citat en el llibre "Los ejércitos españoles" de Cesar Ruiz Ocaña, pàg. 243.
2. "Reconquista", num. 349. Abril 1979.
3. Idem.
4. Michael Reich: "Gastos militares en la coyuntura económica norteamericana". Revista Mensual. Novembre 1977.

Per què caigué

L'
U
D
S

ENTREVISTA

Fa un parell de mesos en Quico i En Jordi, en un viatge a Madrid aprofitaren l'ocasió per xerrar davant una bona estona amb dos companys, antics membres de l'UDS (un d'ells empresonat pel "delicté") avui ficats a ARSA (Antimilitaristas Reunidos Sociedad Anònima). De la conversa reproduïm a continuació les qüestions que ens han semblat més interessants per aquesta revista. De l'aperitiu que després, tots plegats, van prendre, és clar, no ens han guardat ni mica, els molt vius!.

Jordi (J): Quan comença a declinar la força de l'UDS?

Fernando (F): Hem de centrar-nos en l'acció de l'1 de març, que constituí el punt àlgid i que coincidí amb tot aquell ànim i eufòria de la gent. A més dins de les casernes es dona un "despiste" total entre els oficials, circumstància que permet actuar més obertament que abans, quan havies de moure't en plena clandestinitat. La raó residia en la sortida d'un document de l'Alt Estat Major que venia a dir que en els estats democràtics el moviment de soldats és quelcom que existeix dintre les Forces Armades i que allò que s'havia de fer era conduir-lo cap a uns camins que

no l'enfrontessin amb l'exèrcit. El trasfons d'aquesta anàlisi era el plantejar la guerra a la "infiltració comunista" d'una forma intel·ligent, sense evidenciar massa la repressió. Tot això va crear un desconcert molt gran, fins a tal punt que en algunes casernes es presentà públicament l'UDS sense que passés res. Jo recordo arribar a repartir la nostra revista obertament a la companyia davant de tothom. Després, i arran de l'1 de març, es van aclarir definitivament les coses. En aquell moment eren els caps més "macos" els qui portaven la iniciativa dins de l'exèrcit. Era aquell un moment en què des d'una òptica democràtica o reformista -com tu

vulguis- es podrien haver solven-
tat molts problemes.

J: Llavors, quins són els factors que fan que UDS fracassi si la jornada de l'1 de març en principi és considerada com un èxit. No següen la convocatòria un 70 per cent dels soldats o fou pura propaganda?

F: No, no, la jornada constituí un èxit. Jo crec, vaja puc assegurar, que com a mínim hi participaren un 50 per cent dels soldats. Però és a partir d'aquí quan els oficials es plantegen l'ofensiva contra l'UDS per considerar-la perillosa i desestabilitzadora.

J: Resumim llavors, d'una banda ells s'endureixen, d'una altra, segons tinc entès, el PSOE i

el PCE tanquen els ulls a l'organització perquè ja va massa lluny pel seu gust. No és així?

F: Efectivament. Després d'això analitzem les nostres forces i d'aquí n'extraïem la conclusió que cal donar una imatge més moderada.

J: Però, per què?

F: Per l'anàlisi de la correlació de forces. Tingues en compte que l'1 de març havien detingut més de 200 soldats i que s'havien dictat ordres de "busca y captura". Això implicà una baixada molt gran per al moviment de soldats. Respecte a les ordres de "busca y captura" vull afegir que hi ha encara un noi que fins fa poc estava en la clandestinitat i ara es troba exiliat, buscat i acusat de pertànyer a l'UDS i voler subvertir les Forces Armades.

J: Com es diu?

F: Fernando Luengo Escamilla.

J: Li han fet consell de guerra?

F: No, està declarat en rebel·dia. Al seu advocat li van dir que com a mínim li caurien 5 anys ja que una cosa així no es podia tolerar.

J: Tornant al tema central, quina era la vostra activitat fonamental?

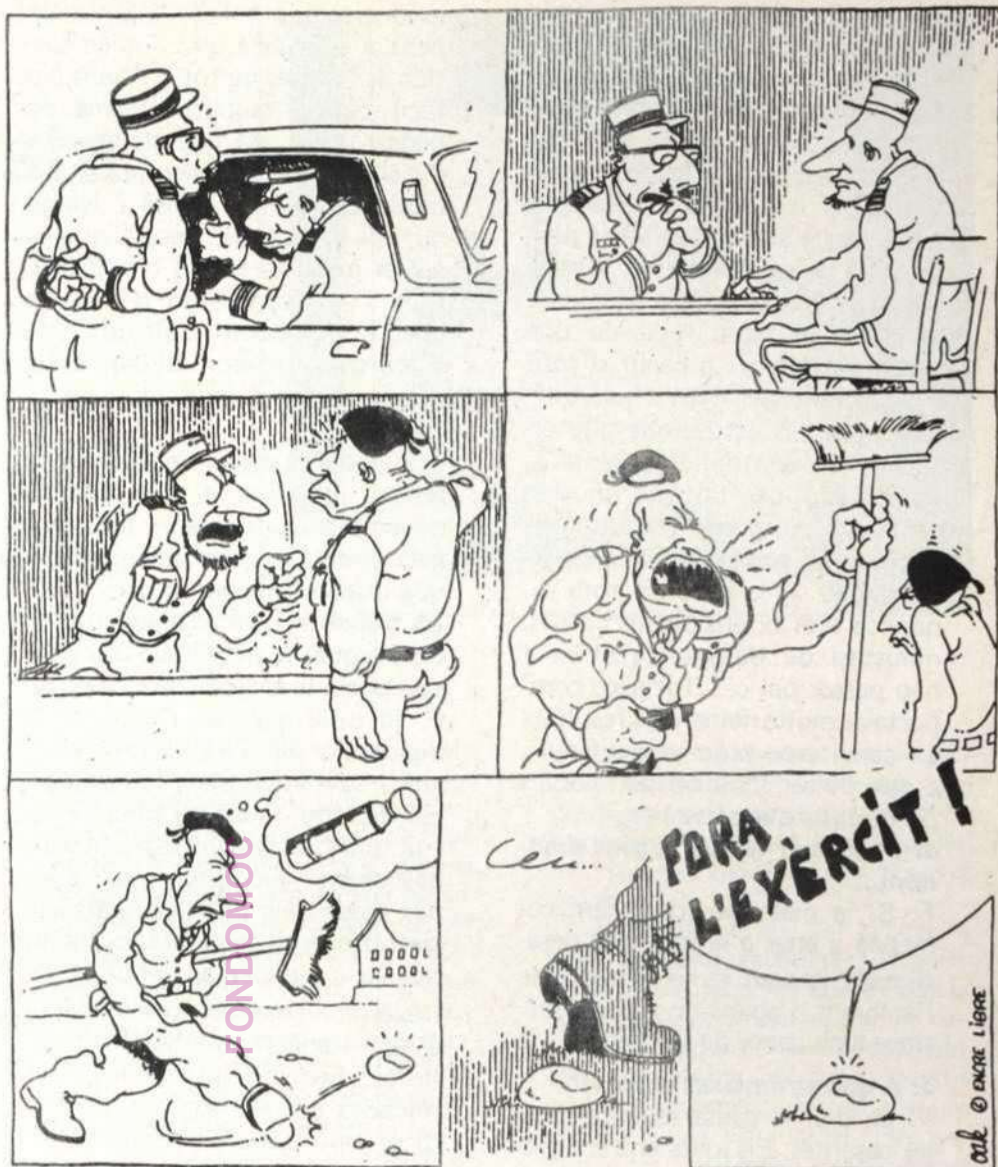
F: La vam centrar en aconseguir el sindicat, un marc legal des del qual poder desenvolupar-se. Les Reials Ordenances l'oferien teòricament, si ells les respectessin escrupolosament, és clar. Dins elles podríem deïmboldre's un moviment per bé que reformista dintre les casernes.

Però vols dir que les Reials Ordenances permeten tal cosa?

F: Sí, permeten l'associació de soldats per a finalitats culturals, esportives i recreatives. Naturalment, no per a fins reivindicatius i polítics però nosaltres les utilitzàvem com a únic resquici que et permetia treballar. Passada la Reforma Política la vida a les casernes, has de tenir-ho en compte, s'endureix molt més que abans.

J: Les causes...?

F: La voluntat de crear un exèrcit professional, competent, eficaç, modern, orientat cap a l'OTAN.

Es van començar a prendre les coses més seriosament. Tota la part d'instrucció, xerrades, disciplina, etc., està avui enfocada d'una forma més estricta, cosa que abans tan sols passava al CIR que era el primer "cop" on anaves tot el dia corrent d'un costat a l'altre i on no tenies ni un moment per pararte a pensar, de tal forma que quan arribava el moment del descans et ficaves a la cantina i t'emborratxaves per oblidar-te que estàs allí. A partir de la Reforma, p.ex., les sancions s'endureixen.

Quico (Q): És per cercar una cobertura legal que es crea l'Associació pels Drets del Soldat?

F: Sí, abans de l'1 de març es crea aquesta associació que no és ni més ni menys que la cara legal

de l'UDS a fora i que serveix d'enllaç amb les casernes. Passat l'1 de març va anar-hi la policia però sortadament la gent es va adonar i no van poder agafar ningú.

Q: Quan va durar i quina va ser la seva eficàcia?

F: Va funcionar un any i portava un treball de fer saber al poble la problemàtica dels soldats: detencions, manca dels més elementals drets humans... En realitat serví per incrementar el clima de consciència i la xarxa de solidaritat entorn aquesta problemàtica.

J: Retornant al tema originari, deies que l'UDS es modera, és a dir, que no pretén subvertir l'exèrcit sinó crear una nova disciplina. Guarda relació amb què l'organització vagi dissolent-se?

F: A vere, per un costat existeix una contradicció terrible entre l'exèrcit democràtic que nosaltres demanàvem i el que ells comencen a instaurar. Es cert que llavors les coses te les expliquen una mica millor però després si no les fas t'engarjolen sense pensar-s'ho gaire. Aleshores, la nostra línia d'actuació va dirigida a aprofitar el marc legal de què abans parlàvem i a partir d'aquí —respectant per tant l'exèrcit— denunciar les actuacions que estiguin en contradicció amb la constitució per tal que aquesta gent vagi retrocedint i nosaltres conquerim noves cotes de permissivitat. A la pràctica tota dinàmica feta extensible als partits, ministeri de defensa,...res! se l'han passat pel c...! Tot això comportava molta feina i els resultats en canvi eren pràcticament nuls, a més de ser molt arriscat per als petits èxits que s'assolien.

J: I tot això fa què la gent abandoni...

F: Sí, a més que ara la gent comença a anar a la mili més desanimada, o sigui, ja no es tracta de l'ambient d'abans on tothom entrava amb ganes de fer feina.

J: A què atribueixes el canvi?

F: Ja dic, la causa és exterior a les casernes. Els joves entren amb

la idea que la mili és una putada però a la vegada que l'única sortida és "passar de tot". Abans era fàcil canviar aquesta forma de pensar, però ara què els hi vas a dir si en el carrer la combativitat cada cop és més minsa? Ningú no vol arriscar-se, encara que al carrer militin a l'UGT o a CCOO. Fins i tot companys d'aquests llocs et comencen a dir que s'ha d'acceptar l'exèrcit tal com és i a justificar les putades que els hi fan!

J: Llavors la cosa va a menys fins arribar al punt en què tan sols quedeu la gent que té les coses més clares, la gent dels partits i que quan s'enfonsa el partit, l'altra treball se'n va a l'aigua, oi?

Q: Perquè, la dissolució del PTE comporta la caiguda de l'UDS...

F: Jo diria que no. Abans de la dissolució del PTE la crisi ja hi era, l'executiva p.ex. ja havia estat dissolta. Quan es dissol l'estructura de l'organització la gent despenjada que queda a les casernes passa dels plantejaments inicials d'exèrcit democràtic, llibertats, etc. a reclamar l'abolició de l'exèrcit —l'exèrcit no serveix per a res— i encara que lluiti per millores concretes ja no van encaminades a la construcció del sindicat sinó que es conceben sim-

plement com a mitjans per ampliar la lluita. També es proposen consignes més àmplies i no tan moderades com abans.

J: Sí, perquè una de les coses que sempre s'havia criticat de l'UDS era el reformisme de les seves reivindicacions.

F: Doncs a partir d'aquell moment s'inicià un nou procés consistent a la creació de grups antimilitaristes coordinats des de la base i sense cap estructura jeràrquica.

Q: És a partir d'aquí que sorgeix ARSA?

F: Sí, i també hi ha intents similars per Andalusia (concretament a Màlaga) i Catalunya, però en haver poca gent i molta desmobilització general no sobreviuran.

En definitiva, per treure una conclusió de la història de l'UDS: hagués estat interessant tenir una visió antimilitarista més àmplia des d'un començament ja que ens hagués possibilitat un desenvolupament més gran de l'UDS i una pressa de consciència no tan sols per part de l'organització i dels reclutes sinó de tota la gent que en aquella època, i d'alguna forma, responia a corrents contestataris.

L'U.D.S. (Unió Democràtica de Soldats) comença a existir a partir del gener de 1976. L'impulsor inicial fou el Partit del Treball d'Espanya (PTE). Més endavant s'hi afegiren militants d'extrema d'esquerra d'ORT, MCE i LCR principalment.

Els seus objectius consistien en la defensa dels interessos professionals, socials i polítics dels soldats i reivindicava el reconeixement dels drets democràtics a les casernes i, per tant, també el dret a organitzar lliurement un sindicat de soldats.

L'any 1978 fou el moment d'auge de l'organització. L'1 de març d'aquell any es convocà una acció simbòlica que consistia a no menjar les postres del dinar i trencar files en silenci al final del dia per demanar transports gratuïts i dos "rebajes" al mes (permissos).

L'acció fou majoritàriament seguida pels reclutes. Per part dels comandaments casualment aquell dia s'emportaven els soldats de maniobres o els llicenciaven abans d'hora. O bé arribarien a utilitzar dolços i pastissos de postre perquè la convocatòria fracasés.

Les conseqüències de la inofensiva i tímida acció foren l'empresonament d'uns 70 soldats!. Es pot dir que d'ençà d'aleshores la repressió s'exacerbà. En aquella època es parla del nombre de 10.000 soldats membres de l'organització.

El desembre del mateix any se celebrà la I Conferència de l'UDS on es confeccionà un programa i uns estatuts. Aquell constava de sis punts: millora de les condicions de vida dels reclutes, racionalització de la instrucció i dels serveis, participació del soldat en la vida i el funcionament dels recintes militars, reforma de la legislació sobre el servei militar (escurçament de la mili), ple reconeixement dels drets democràtics dels soldats i reforma de la justícia militar.

Entrevista

amb

Luís Otero

La Puça i el General: Ens podries fer una anàlisi de la situació de l'exèrcit després dels 23 de febrer ?

Luis Otero: Les referències al 23 de febrer són significatives, ja que reflexen els problemes de la institució militar espanyola. Tot i així, no ha introduït cap canvi important. En realitat, no és que a partir d'aquell moment s'hagi produït una nova situació, sinó que aquesta és conseqüència d'una situació prolongada que l'exèrcit arrossega des de fa molt de temps.

No hi ha cap institució que sigui apolítica sinó que totes solen ser marcades i dirigides per la classe dominant en el poder. Això és clar. Però dins l'Estat espanyol, aquestes tenen unes característiques encara més especials. Per una banda tenim la Història espanyola d'aquests últims segles, de continuats conflictes interns, guerres civils, pronunciaments, és a dir, sempre marcada per una continua presència militar a la política. Però sobretot pel règim franquista.

Quan surgeix aquest sí que hi ha una autèntica ruptura, la guerra civil talla bruscament amb tot l'anterior. Concretament, en l'exèrcit es produeix, en la mateixa guerra, la depuració total dels elements que no estan d'acord amb el nou règim. Aquesta depuració continua encara després dels anys 40 i acaba amb tots els elements que podrien causar problemes. El franquisme compta, doncs, des d'un primer moment amb una institució completament identificada amb el règim que assumeix tots els principis ideològics del sistema.

Aquesta situació es perllonga durant tot el franquisme: l'exèrcit en gran mesura s'autorrecluta, els militars procedeixen en la seva gran majoria de famílies de tradició militar. Si bé en algunes èpoques semblava que aquesta mentalització afluïxava, en les darreries del franquisme es produeix un nou rearmament ideològic, precisament perquè els temps ja comencen a canviar. L'any 1975, després de la mort de Franco, comença allò que hem anomenat transició: es produeix el canvi en certa manera espectacular de les formes polítiques, s'obra un sistema de diferenciació, amb tots els defectes que ja coneixem. Però no deixa de ser completament diferent de l'anterior.

En canvi, ens trobem que institucions com les FAS no presenten cap intent de canvi ni es proclama que això sigui necessari. El mateix Gutiérrez Mellado, que en aquell temps era el cap de les FAS, parla de prudència constitucional, de disciplina, però no parla pas que l'exèrcit passi per la mateixa transició. No ja que aquest faci una ruptura, sinó que ni tan sols s'intenta una transició paral·lela a la que es va produint a la resta de l'Estat.

En aquests 5 anys, hi ha hagut una campanya continuada de propaganda de l'extrema dreta, aprofitant el terrorisme, etc., a través de la premsa ultra que es difon a les casernes, que esdevé un treball ideològic diari de mentalització. Per tant, és fins i tot lògic que es produeixi un cop d'estat el 23 de febrer. I un cop d'estat no es tan sols un producte dels protagonistes visibles,

sinó que necessita una sèrie d'implícacions financeres, internacionals, una previsió de com establir la nova forma d'Estat, com articular el nou poder, etc. Tot això requereix una dinàmica pròpia.

Crec que després del 23-F la situació continua essent pràcticament la mateixa, o potser pitjor, ja que en quedar més clares aquestes qüestions, les tensions s'aguditzen. D'altra banda, tampoc s'ha intentat cap canvi. No s'ha aprofitat aquesta situació per a fer una depuració per via judicial. Fins ara, han estat detingudes moltes menys persones de les que es creuen pressumtament implicades. A més, el mateix sistema de la Justícia militar fa que tot el desenvolupament del cas sigui molt més conflictiu. La situació de les FAS en aquests moments és molt preocupant. No només pels fets passats. Potser els interessats tinguin ara l'oportunitat d'aconseguir els seus objectius per unes altres vies, com estem veient ara.

L.P: I per què no existeix la voluntat política de depuració, ara que és un moment propici ? O com a mínim, passar a la reserva els militars més implicats en el cop, no?

Otero: En d'altres països hi ha hagut caigudes del poder. A l'Estat espanyol no s'ha produït cap alteració del poder durant el franquisme, ja que el rei és l'hereu designat per Franco. I el mateix Suarez o tot el que ve darrera és evident que és un neofranquisme. El problema per a mi està en que l'executiu no ha canviat: UCD ara, abans

franquisme. Institucions que en definitiva són instrument últim per a mantenir un determinat sistema, una determinada manera d'administrar la propietat, i els beneficis.... Les altres forces polítiques s'emmarquen en la transició i segeueixen el camí escollit. Respecte a les FAS el canvi esdevé risc ja que si es massa profund pot no ser acceptat. Fer un canvi a mitges sense ruptura és molt difícil dins de les FAS. Són difícils les formalitats. Estan acostumats a un tipus de mentalitat i formació bastant primària, molt de blanc o negre. Per això prefereixen deixar les coses tal com estan. Gutierrez Mellado es odiat per l'extrema dreta i Suarez i el rei també. Però això és un problema de joc polític.

Amb la UMD han estat molt més durs: la nostra amnistia ha estat reiteradament rebutjada per Gutierrez Mellado. Per a ells és impensable un exèrcit en el qual dominés la visió de la UMD —malgrat que els nostres plantejaments eren els d'una democràcia formal, però ells potser pensen que hi ha alguna cosa més consistent—. En canvi, Tejero i cia. només foren condemnats a 6 mesos i un dia per l'operació Galaxia.

Hi ha una altra qüestió que per a mi és encara més preocupant: la postura o el paper de l'oposició davant el programa de les FAS.

Per una part, la incapacitat d'analitzar la qüestió i de fer-li front d'alguna manera. L'excusa que utilitzen és que ells no tenen el poder, però jo crec que no és cert. Ells tenen també una part del poder, en l'aspecte legislatiu. S'ha intentat fer algunes lleis, però s'en podien haver proposat moltes més. Es podrien denunciar una sèrie de qüestions, com per exemple la objecció de consciència, que porta en via morta des de fa més de 5 anys. En lloc d'esperar que el govern toqui aquest tema, els partits d'esquerra haurien de presentar un projecte propi. Perquè tenen la obligació de tenir el seu projecte polític. I a més de no tenir-lo, s'han adoptat algunes vegades actituds d'afalac increïbles —coses lamentables de Mugica o d'altres diputats amb relació amb les Forces Armades, per exemple—. I mentre per una banda ens fan el copet a l'esquena als de l'UMD, per l'altra voten per unanimitat la llei, perquè al PSOE en aquell moment li convenia. Crec que no van ser capaços de valorar-ho prou. Això és el que és més greu.

Unió Militar Democràtica

La iniciativa de formar l'UMD sorgeix l'any 1974 d'un grup de 12 homes, tots ells comandants o alts caps, preocupats pel futur proper de les FAS, en la nova etapa postfranquista que s'acostava.

A finals del 74 quedava configurada definitivament. Encara que no es donà a conèixer a l'opinió pública fins l'any següent. A poc a poc, va augmentant el nombre de membres fins arribar a més de 200, repartits per tot l'Estat. Dins l'UMD trobem membres dels tres exèrcits, policia i Guàrdia Civil.

Des d'un primer moment, l'UMD manté contactes amb l'oposició, aleshores encara clandestina. Lògicament, però, l'acció captadora dels membres no passà inadvertida pels serveis d'informació, tant els de la Presidència com els de l'Exèrcit (SIBE). Els primers van valorar la presència de l'UMD a les FAS com no massa perillosa, comparat, és clar, amb el rebombori que es podria ocasionar si sortís a la llum pública. En canvi, el SIBE no féu la mateixa anàlisi. El comandament va començar a temer un "conflicte generacional".

Així, el 29-7-75 són detinguts i processats 9 membre de l'UMD, entre ells el comandant Luis Otero i uns mesos més tard són detinguts a Barcelona quatre membre més. Tots aquests fets produeixen alhora sorpresa i indignació dins l'Exèrcit.

Malgrat la caiguda dels seus principals membres, l'UMD continua endavant amb la seva tasca, i, fins i tot, té un portanveu a l'estranger que intenta oferir a l'opinió pública la imatge real, no deformada pels serveis d'informació.

Tres mesos després de la mort de Franco, té lloc el Consell de Guerra contra els membres de l'UMD empresonats. Les penes foren: 7 oficials expulsats de l'Exèrcit i 2 d'ells condemnats a penes menors de 3 anys. A finals d'aquell any en són expulsats 2 més. L'indult d'amnistia del juliol del 76 posà al carrer els oficials empresonats, els quals són separats del servei i treballen clandestinament per l'UMD. En una assemblea on es planteja la possibilitat de dissolució, decideixen empènyer la reforma política i tractar que aquesta sigui acceptada dins les casernes.

Després de les eleccions del 1977, en una assemblea a Barcelona, es decideix la desaparició de l'organització. Foren, doncs, tres anys de treball clandestí per a intentar portar la democràcia a les FAS. A més, creà un sentiment d'inseguretat en els sectors conservadors de l'Exèrcit, que no sabien amb quins oficials comptaven.

L.P: Tornant al tema de la depuració, si no hi ha prou força per efectuar-la, encara que sigui de forma ambígua, es perquè Calvo Sotelo i companyia representen al sector de la burgesia i dels monopolis que abonen un cop d'Estat?

Fins a quin punt el representen no està gaire clar, però el cas és que el 23-F s'ha produït. Hem de tenir en compte que en el capital a Espanya hi ha dos sectors: un, encara molt fort, de tipus feudal, o sigui, que no ha passat ni per una revolució burgesa mínima —per exemple, propietat de la terra, però també en els sectors de

l'energia o de la banca, que a més a més estan implicats amb grups que s'han enriquit amb el franquisme—. Les implicacions d'un sector amb l'altre és a voltes confusa. Evidentment, aquí hi hauria representants del tot identificats amb les multinacionals. Els interessa fins a cert punt que hi hagi una democràcia formal, sempre i quan no posi en perill els seus interessos.

Per exemple, a Turquia, ens trobem actualment amb una dictadura militar que compta amb la benedicció de tot el món i de l'OTAN, que en definitiva, representa els seus interessos allí. La

diferència entre Turquia i nosaltres existeix però és relativa. Penso que tot això és quelcom conjuntural. Aquí hi ha tot un seguit de qüestions, com la de les autonomies, que no estan clares pels burgesos. Ara assistim a un intent de parar-les com sigui. El tema d'Andalusia espanta moltíssim a aquest neocapitalisme i a tots els capitalismes. L'intentaran parar l'autonomia perquè pot significar la solució de molts dels problemes d'Andalusia.

De totes maneres, en el 23-F no crec que a aquest sector li interessés el cop. Ara, d'això a ser els protagonistes d'una depuració complicada i selectiva, hi va un bon troç. Es a dir, anar fent, que es continguin les mesures que es pugin, i si no, és igual: el capital sempre té lloc en una dictadura.

L.P: Però també existeixen altres variables que fan que l'exèrcit pensi d'una o altra manera. I aquestes sí que són modificables, encara que el seu resultat no sigui immediat, però que assegurin que dintre d'un cert temps la ideologia política de les FAS sigui una altra. El tipus d'ensenyança militar, el reclutament amb unes proves d'accés i amb traves per regular la procedència social. En fi, un seguit de coses que no creiem que s'estiguin tirant endavant ni a curt ni a llarg termini.

Otero: Estic d'acord. Crec que, després de l'oportunitat que representa el 23 de febrer, les coses que s'haurien de fer són tres: una primera, anomenem-la o no depuració, seria la sanció justa i exemplar, aplicant els preceptes legals, de tots els implicats amb investigació comprovada. La segona hauria de ser també immediata: la substitució d'aquestes mateixes persones i l'ocupació d'una sèrie de llocs —no només de l'alta jerarquia, sinó els intermitjos— fonamentals per persones que fossin lleials a la Constitució i a la democràcia. La tercera seria el canvi profund de tota la institució. Començant pel canvi ideològic, que si en l'aspecte de l'ensenyança aniria més per llarg, en l'aspecte de la informació i mentalització dels quadres de l'exèrcit podria ser més immediat. I en aquest sentit, ensenyar que la democràcia respecte a la dictadura no és solament un canvi accidental de formes, sinó que obeeix a uns valors de convivència i d'ordre molt importants i que, a més a més, no sols afecten els sistemes polítics de representació sinó també a la convivència fins i tot dins de les Forces Armades. Hi ha per exemple, una frase que s'utilitza en el cos —provinent del ca-

pità general de Madrid— que és prou significativa: "El Ejército debe respetar la democracia, pero nunca introducirla en sus filas". Això és terrible!. Crec que s'ha d'introduir com un valor propi, sinó no té sentit.

Tot això, i l'anar introduint una normativa a la vida diària de les casernes, el respecte als drets humans, les fórmules de representació —com poden ser els sindicats—, la independència del poder judicial... Tot això són coses que tenen un efecte bastant ràpid. A més a més, l'exigència a tots els qui vulguin seguir a l'exèrcit d'aquest nou sistema de manera expressa, donant facilitats per altra banda als qui vulguessin retirar-se. Tenint en compte,

tars, comandants de la guàrdia civil... El control arriba a tot arreu. Això ja va ser denunciat per Azafra l'any 31 com a sistema de repressió sobre la població.

L.P: Suposem que una altra mesura que caldria prendre seria la reincorporació de membres de l'UMD.

Otero: Sí, per descomptat. No té importància per la gent que som, ja que només som nou, però en definitiva significava la possibilitat que la democràcia tingués presència real i militant a l'exèrcit.

L.P. Podriem dir que els objectius de l'UMD encara avui tindrien validesa dins de les FAS?

d'altra banda, que aquest tipus de qüestió podria anar acompanyada d'una altra cosa que no s'havia plantejat, i és l'excés de militars existent.

Una altra qüestió que per a mi és vital és que aquí a Espanya l'organització militar és territorial, no de tipus tàctic o estratègic. Els capitans generals, doncs, no són sols caps de les seves tropes sinó a més a més del seu territori. Això implica l'existència permanent d'un poder militar paral·lel al civil, de fet per sobre del poder civil. La intervenció de Milans el 23-F recull aquest principi. Amb la llei d'estats d'excepció i alarma la cosa funcionarà igual com ara. Caldria, doncs, suprimir-ho. L'exèrcit hauria de tenir només el comandament de la tropa, no el del territori. I no solament són els capitans generals. Hi ha els governadors mili-

Otero: Per descomptat. En una situació com la d'ara, tenen perfecta validesa.

L.P: Per què no ens fas una radiografia política de les FAS? Militars demòcrates, d'extrema dreta, etc.

Otero: Demòcrates convençuts, molt pocs, i no organitzats. No passen del 5 per cent. Com que per desgràcia són tan pocs, es coneixen tots. I són coneixuts, és clar. Potser un 2,3 o 4 per cent només. I els que han destacat sempre han tingut problemes: Pitarch, Monje, i d'altres.

El sector ultradretà militant, es a dir, colpista, encara que no participin mai en un cop, però, en fi, els que volen tornar al franquisme... també és difícil de valorar: un 15 o 20 per cent. La resta són de tendència conservadora i

realment estan més a prop del colpisme que de la democràcia. En aquests moments. Possiblement, fa tres o quatre anys hagués estat al revés. Llavors hi havia tendència expectant a seguir el que marqués el poder constitucional. Les primeres eleccions produeixen una commoció i un impacte enorme entre els militars en veure els pocs vots obtinguts per les forces franquistes i el poder de l'esquerra acabada de sortir de les catacumbes. Però llavors hi havia majoria que acceptava l'evolució. Ara, sincerament crec que no.

L.P. Dins d'aquest 15-20 per cent de colpistes, es podria distingir diferents mentalitats cap a un cop d'estat? Per exemple, partidaris d'un cop constitucional?

Otero: Jo no crec que es facin gaire plantejaments d'aquest tipus. El que pensen és que la democràcia, com ells ja preveïen, només porta al desordre, al terrorisme i al separatisme, i que això no es pot aguantar. La manera de donar el cop, no la rumien gaire. A molts els agradaria que el donés el rei, per exemple.

L.P. I la intervenció militar a Euskadi, per què es produeix? Es potser una manera de contentar els militars?

Otero: Sí, com tot el que està passant des del 23 de febrer, en tots els sentits. El govern intenta tenir a l'exèrcit al seu costat per la via de donar-li encara més importància visible, no la invisible, perquè aquesta ja és impossible que en tingui més que la que té. Es per això que es fa aquesta opció, que per a mi,

no ha servit de res. Ara bé, jo crec que el més greu és el precedent que senta d'intervenció de l'exèrcit en funcions que no li són pròpies. A més, en aquest tipus de qüestions, se sap com comencen, però mai com acaben.

L.P. Democratitzar l'exèrcit, inclouria mesures per a democratitzar les casernes, llibertat d'expressió, d'associació, és a dir, llibertats polítiques en general pels soldats?

Otero: Per a mi, la justificació única de l'exèrcit, si és que n'hi ha, però això ja seria entrar en un altre tema, en un país democràtic de veritat, seria la de defensar un eventual atac exterior. Així, per a mi, això sols es podria aconseguir com un servei col·lectiu i després de tot tipus de valors adherits al militarisme. La defensa nacional hauria d'estar al mateix nivell que la lluita contra els incendis, o les plagues forestals, o per l'estil.

Cal plantejar-se, doncs, com s'ha d'exercir aquesta funció de comandament actual. Es a dir, com organitzar-se. I res més. No cal parlar de grans valors, ni mermar les llibertats de la gent durant la mili, amb un control democràtic de l'exercici del comandament, no veig ja cap raó per a restringir drets i llibertats. En la vida de les casernes, cal buscar les fórmules per a poder garantir els drets, igual que existeixen aquestes fórmules en d'altres tipus d'organitzacions en les quals la gent ha de conviure i sotmetre's a una sèrie de regles. Les fórmules poden ser diverses:

molts exèrcits han resolt aquestes qüestions mitjançant sindicats de soldats o consells d'unitat...

L.P. Igualment, però, un exèrcit democràtic continua estant al servei de la classe dominant? Podem parlar de la Defensa Nacional com una realitat o millor com un mite?

Otero: Cal tenir en compte que ens estem referint a un moment concret de l'evolució de l'exèrcit espanyol. Llavors, cal anar a aconseguir uns objectius immediats. Un cop superades aquestes qüestions immediates, si tinguéssim un exèrcit plantejat en aquests termes...

L.P.... tipus occidental, Holanda...

Otero: ...és clar, al final, aquests països són també capitalistes, amb una classe dominant, uns interessos, etc. Però arribem a això, primer.

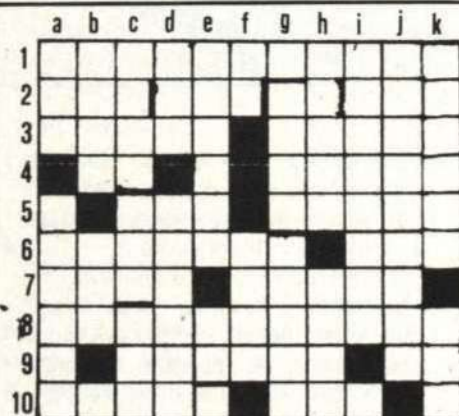
L.P. A Holanda els tancs de l'exèrcit i suposem que també part dels membres de la VVDM-surten als carrers d'Amsterdam per reprimir els crackers...

Otero: Per descomptat, teniu raó. Però descartats ja possibles processos revolucionaris, jo no veig cap fita millor que aquesta que deïem. En primer lloc, que la Constitució espanyola, amb totes les immenses pagues que té, s'apliqui de veritat al tema FAS. Per exemple, el sistema de valors que preconitza el Preàmbul de la Constitució, que fos acceptat per l'exèrcit.

L.P. Bé, res més, doncs, gràcies.

HORITZONTALS

- 1- Senyor que ens vol ficar dins l'OTAN.
- 2- Nom àrab, al revés/ Agrupació juvenil franquista al revés/ Metall noble/ Igualtat a la superfície, al revés.
- 3- Alternativa/ Bèstia felina menys perillosa que l'OTAN.
- 4- Ho diu el que està conforme, al revés./ No et trenquis el cap perquè no hi ha definició.
- 5- Consonant. Nom de lletra./ Així sembla ésser el problema de la violència, al revés.
- 6- Agrupació de lletres sense cap valor real que ens volen imposar com a nació./ En castellà enclusa de plater, al revés.
- 7- A l'antiga Grècia, bardo./ Estat àrab al revés.
- 8- Ens ho portarà l'OTAN./ Sense significat.

- 9- Vòcal./ El que vindrà després d'aquest./ Bèstia pacífica que viu en règim d'explotació.
- 10- Ho són els Països Catalans./ Ho volem molts. VERTICALS
- A- Agència d'espionatge americana./ Senyor que juntament amb el primer ens vol endosar l'OTAN
- B- En una d'aquestes abandona-

- des hauríem d'anar-hi tots (al revés)./ Sindicat "estudiantí".
- C- En anglès, últim./ "En Paz descansa". Confusió amb les sigles d'un partit parlamentari espanyol
- D- Que no és cap falàcia./ No real al revés.
- E- Al revés, trec la brutícia./ Llettra de l'alfabet grec./ Aro.
- F- Pertany a l'estructura de l'home./ Les portes ho tenen, al revés.
- G- Zero./ Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord./ Vocals repetides./ Al revés, nom de lletra
- H- S'ha de fer quan existeixen diverses opcions./ Nacionalitat africana, al revés.
- I- Nucli de poder.
- J- Tractat entre Espanya i els EUA, al revés.
- K- Senyor colpista que es dedicà a muntar un numeret còmic-satíric a les Corts el 23-F / Avió.

Les lluites antimilitaristes

AQUI I AVUI

GANVA

Un dels treballs que en el GANVA vam plantejar-nos ja en començar el "curs" era el d'acostar la lluita antimilitarista a d'altres sectors que treballen en camps de denúncia i atac al sistema: ecologistes, feministes, partits d'extrema esquerra,... Es tractava de fer arribar la problemàtica del militarisme a gent que potser no se l'havia plantejat mai, tot deixant ben clar que l'antimilitarisme és una lluita anticapitalista més, que ataca l'aparell militar com a aparell d'Estat. En aquest sentit hem mantingut força contactes. Això ens ha permès no treballar tan solitàriament i poder ajuntar esforços amb d'altres grups.

Així els dies 4 i 5 d'abril se celebraren actes contra l'OTAN i

les bases ianquis (coincidint amb el 31 aniversari d'aquella) juntament amb grups ecologistes, ateneus, associacions de veïns i els principals partits de l'esquerra extraparlamentària. D'altra banda el diumenge dia 14 de juny es convocà una manifestació antinuclear i antimilitarista (lligant profundament ambdós temes). La "mani" la convocàvem el CANC i la GANVA i hi assistiren unes 2.000 persones, cridant "Fora nuclears!, fora OTAN!".

Ja en àmbits pròpiament antimilitaristes les principals accions realitzades foren una contra l'imperialisme ianqui a El Salvador (gener del 1981), la campanya contra la setmana de les FAS, organitzada conjuntament amb el MOC i el COP (enganxada de cartells, repartiment d'octavetes, accions al carrer i acte de Xirinacs). Per últim cal dir que vàrem orga-

nitzar les III Jornades anti-OTAN (del 9 al 13 de juny), que tingueren una minsa assistència en part a causa d'una deficient propaganda.

Aquests darrers mesos estem participant en un projecte de coordinació del moviment anti-OTAN a Catalunya, que possiblement doni els seus primers fruits a la tardor vinent.

Resumint: potser no ha estat un any massa agitat, sobretot comparat amb el de la Marxa, però s'han anat fent coses. La principal mancança, i en això no hi ha autojustificació, ha estat l'absència de nou material editat, ja que tot el que tenim és d'altres anys.

C.O.P.

El C.O.P. (Col·lectiu per una Objecció Política) sorgí a darrers de l'any 80. Inicialment l'integràvem companys i companyes provinents del GANVA i que després de la Marxa anti-OTAN volien obrir un altre camp de lluita dins l'antimilitarisme, que seria l'objecció de consciència política.

Partint d'una visió crítica de l'O.C. existent ens dedicàrem durant uns quants mesos a reealaborar l'objecció, les seves motivacions, els seus objectius i estratègia,...

Fruit d'aquest treball teòric editarem el dossier titolat: "Contra la mili...objecció política", a la vegada que dos companys del grup, en Jordi i en Quico escrivien un llibre sobre (i contra) l'exèrcit i el servei militar, on es donava també l'alternativa de l'objecció política. Aquest porta com a títol en la seva versió castellana "Abajo los muros de los cuartiles!" i sortirà al carrer a primers d'octubre.

Les bases teòriques del C.O.P. es podrien resumir en aquestes:

-objecció per causes polítiques, en tant que partim d'una anàlisi política de les funcions de l'exèrcit i del servei militar en la nostra societat capitalista i patriarcal i que prenem una opció de classe a favor de l'alliberament dels treballadors/es i dels oprimits/des en general.

-el grup no es defineix no-violent i aquesta no-definició es resol explicitar-la, en la mesura que fins llavors i encara avui objecció i antimilitarisme són identificats amb la no-violència, en la qual no hi creiem.

-l'objectiu concret del grup ha de ser la lluita contra la mili, fins abolir-la com a pas endavant en la lluita contra l'exèrcit i per una societat sense classes. Davant la mili adoptem la postura de l'objecció i davant el servei civil imposat per l'Estat ens declarem in-

submissos.

-coordinació amb altres lluites contra la mili: dins les casernes, i amb altres sectors que objectivament també s'hi enfronten: desertors, pròfugs,...

Una anàlisi d'aquesta mena implicava també lògicament una determinada concepció de l'antimilitarisme. Implícitament l'enténem com la lluita de la classe treballadora contra l'exèrcit en tant que instrument de la classe dominant per mantenir la societat capitalista i patriarcal a través de la repressió física, la inculcació ideològica o l'acumulació de capital mitjançant les despeses d'armament.

La nostra estratègia se centrava en la creació de comitès anti-mili a barris, universitats i instituts, pobles,... A la vegada projectàvem iniciar a la tardor una campanya contra la jurisdicció militar en tant que factor aglutinador de

desertors, objectors, soldats contestataris, civils processats,...

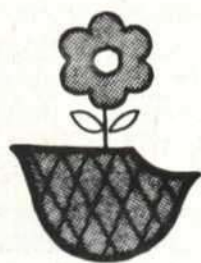
La feina feta fins avui ha consistit en l'edició de material de campanya: dossier, adhesiu, pòster, audiovisual,...; la celebració de xerrades per barris, la participació en accions (contra la repressió a El Salvador) i campanyes (contra la setmana de les FAS, per la llibertat d'en Juli i la Sílvia, membres del grup, detinguts i empresonats)

Les perspectives de treball del C.O.P. s'alteren ja que a començaments de juliol es parla amb el GANVA sobre la possibilitat d'unir-se els dos grups creant-ne un de nou, de caire antimilitarista i que treballi de moment dos camps de treball: anti-OTAN i anti-bases, i anti-mili. La idea fructifica i ja a hores d'ara podem anunciar-vos la fusió dels dos grups, que serà formalitzada (en un casori!) a començaments de setembre.

ELS RESERVISTES TAMBÉ FEM OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA

El passat 25 de juny, 16 persones que estàvem en la situació militar de reservistes, és a dir, que fa més o menys temps que havíem fet el servei militar o n'havíem quedat exempts, hem fet objecció de consciència a la nostra pertinença a l'exèrcit tot tornant les nostres cartilles i documents d'identitat militar al Ministeri de Defensa. L'acció va ésser realitzada simultàniament des de Catalunya (Barcelona, Terrassa, L'Hospitalet del Llobregat, i Tàrraga), País Valencià, Andalusia, Castella, Astúries i Euskadi. Amb aquesta acció refusen, doncs, la nostra condició de reservistes i, per tant, la possibilitat de ser mobilitzats ni de mantenir cap altre lligam directe amb l'exèrcit.

El fet de desvincular-nos de l'exèrcit expressa la nostra volun-

tat de no ser tan col·laboradors directes de la militarització de la societat. Tots constatem que bona part de la població desitja —sense gaires anàlisis— la desmilitarització de la societat i ho manifesta sobre tot envers el seu aspecte més evident i flagrant, que és la cursa d'armaments, que arriba piramidalment a les bombes nuclears i de neutrons. Nosaltres fem un primer pas que està al nostre abast deixant de participar directament en l'aparell militar, en una militància que era més dissimulada però real. Això

no vol dir que ens rentem les mans en el problema de la defensa, ans al contrari, assumim la nostra responsabilitat personal envers les finalitats i els mitjans de la defensa, la qual cosa ens porta a defensar-nos en primer lloc de les conseqüències negatives que es deriven de l'existència i manteniment de l'exèrcit.

Molta gent pot plantejar l'interrogant: davant d'una agressió exterior (?) o interior (?), com ens hem de defensar si refusen radicalment l'aparell militar? Però nosaltres creiem que abans cal respondre molts altres interrogants, com ara: què és el que cal defensar?, contra qui cal defensar-ho?, i qui s'ha de fer responsable de la defensa?. Només quan haguem respost tots aquests interrogants estarem en condicions de respondre la pregunta:

com defensar-nos?

QUÈ CAL DEFENSAR ? La resposta és espontània: la vida de les persones, la terra que habitem i treballem, el fruit del nostre treball, així com les formes d'organització social que es vagin conquerint en el difícil camí cap a una societat sense explotació que genèricament podríem definir amb els matisos que cadascú con-

lupa, per tal de conservar llur mateixa supervivència, una sèrie d'agressions que poden ser de tipus ideològic, utilitzant els típics arguments del perill al canvi i de les "aventures" progressistes que "ho faran anar tot en orris", del desordre propiciat per les potències estrangeres, etc. Així es fomenta la por, l'individualisme i el conservadorisme, que divideixen

ideològic) dona peu a l'assassinat de persones, les empresona, reprimix llurs drets més elementals, aliena consciències, assegura l'explotació econòmica, destrueix l'equilibri ecològic, esgota recursos naturals limitats, i un llarg etcètera d'agressions contra les persones i el territori. La segona és que les agressions fonamentals no són momentànies sinó continuades. No es tracta tant de fets aïllats com de situacions ja establitzades. La tercera és que aquesta realitat ens obliga a plantejar la defensa com un sistema multidimensional i no com una protecció estrictament militar.

QUI HA DE SER EL RESPONSABLE, EL PROTAGONISTA DE LA DEFENSA? Després de tot el que ja hem dit, és evident que per a nosaltres la defensa és una funció conjunta on hem de coincidir en la defensa dels interessos i les conquestes populars, mentre que actualment la defensa s'ha convertit en una qüestió d'uns quants tècnics anònims amb un poder desorbitant a les seves mans i sense cap mena de control real per part de la població. Si actualment s'està militaritzant profundament la societat, que cal és just el contrari, és a dir, civilitzar totalment la defensa, que no vol dir res més —ni res menys— que assumir el conjunt de la població les finalitats, estructures i les tècniques de defensa.

Només en analitzar aquests punts trobem prou motivacions com per deixar de col·laborar amb la institució militar clàssica. I així ho hem fet.

Aquesta primera devolució col·lectiva de cartilles militars per part de reservistes, té com antecedents coneguts sis devolucions anteriors fetes individualment en l'Estat espanyol. En d'altres països d'Europa com França o d'altres, les devolucions col·lectives dels reservistes són fetes freqüents i massius.

C.O.P.S.

Col·lectiu d'objectors post servei militar.

sideri més vàlids: socialista, autogestionària, llibertària, comunista, comunitària, etc., en oposició a tota forma d'explotació que avui vol perpetuar el sistema capitalista. És evident que si rebutgem unes formes de defensa és perquè persem també en un tipus de societat radicalment diferent.

CONTRA QUI O DE QUI ENS HEM DE DEFENSAR? Quan el poder se sent amenaçat desenvol-

el poble i frenen les lluites. L'altra forma tant o més important d'agressió és l'econòmica: fuga de capitals, increment de la inflació, bloqueig de matèries primeres o de certs productes vitals, corrupció de responsables... Tot això ens obliga a extreure com a mínim tres conclusions: la primera és que no sols cal defensar-se de les agressions exteriors, sinó que és sobretot a l'interior de l'estat on el poder, en totes les seves formes (polític, econòmic,

Crec que la informació i el recull d'experiències sobre les lluites relacionades amb l'antimilitarisme són elements necessaris per treure conclusions i donar continuïtat a la tasca que ens hem proposat els antimilitaristes.

Arreu dels Països Catalans i a d'altres pobles ibèrics s'han fet campanyes i accions anti-OTAN. Us explicaré el que pertoca a la meua terra: les Illes Balears, en concret, Mallorca, ja que no tinc informació ni de les Pitiuses ni de Menorca.

Al principi és la Federació Local de Ciutat de la C.N.T. que, l'any 79, no recordo la data, organitzà un debat anti-OTAN amb participació de "perillous elements subversius" (o sigui, de "ganveros") on assistiren prop d'una trentena llarga de joves. Es va fer un debat prou interessant sobre la presència ianqui a la nostra illa i també va sortir l'idea de l'organització de grups anti-OTAN, però la majoria de la gent no sabia per on començar.

Es pel desembre d'aquell mateix any quan un grup de gent de "Terra i Llibertat" (moviment llibertari nascut de la lluita pro- Dragonera), CNTeros i un grapat d'objectors formen una assemblea popular anti-OTAN (recordeu que per Nadal el GANVA va proposar una acció contra la presència de la VI Flota ianqui), el qual, amb prop d'un mes d'existència va fer tres repartides de fulls, una amb anglès; enganxades de cartells, també amb anglès i català; un parell de passacarrers i dues manifestacions de poca gent. —una dissolta com es costum per la Policia Nacional i l'altre que acabà amb l'arrabassada de la Plaça del Consolat dels E.U.A. a Ciutat—. Aquest curt moviment no va ésser negatiu ni va deixar les coses com estaven, va ésser la primera vegada que organitzadament es va manifestar el rebuig als ianquis. A part de l'acceptació de les octavetes, es mostrava un rebuig no massa polític per raons que afecten més directament a la gent: inseguretat, violència, re-

LA LLUITA ANTI-OTAN

A MALLORCA

nou, tràfic de drogues... Cal dir que durant aquestes accions i uns dies després es va notar una menor presència dels "marines" pels nostres carrers.

Al mateix temps que passa tot això, es crea pels grups "oficialistes" un comitè anti-OTAN format per partits d'esquerra, sindicats, un parell d'A.A.V.V., els ecologistes del G.O.B., etc. Es va desentendre de les activitats de l'abans esmentada "Assemblea popular". L'única acció al carrer d'aquest comitè va ésser la manifestació d'últims de Maig contra les nuclears i contra l'OTAN, on assistiren prop de mil persones. També cal parlar d'una certa presència a la premsa local fins al novembre darrer en que es va dissoldre; de fet ha tingut una vida "vegetativa" per a "guardar les formes". Ja va néixer burocratitzat i per tant, amb una capacitat de treball molt limitada, anant-se disolent de manera progressiva, i és que els PSOE-PSM-PCIB no

van de brega amb l'UCD, ja fa quatre anys que juguen a bons i dolents per això de "l'autonomia". I així este m!

El comitè queda reduït als més esquerrosos (MCI, GOB i un grup ja dissolt anomenat Col·lectiu per la independència i el socialisme—CIS—) i amb motiu de la inauguració de la "Conferència de Seguretat i Cooperació" monten una setmana anti-OTAN amb xerrades per barris i pobles, i projeccions del muntatge audio-visual del GANVA sobre l'OTAN que va acabar amb una Assemblea oberta; assistiren unes 150 persones i manifestaren la seva solidaritat la Federació d'AAVV, Esquerra mallorquina (escissió del PSM) i el Comitè de Solidaritat amb El Salvador i Amèrica Llatina.

S'arriba a diferents conclusions; 1) L'antic Comitè es una cosa morta, 2) Es necessari montar un grup específic, obert i assembleari per a organitzar la lluita i fer front a la campanya proOTAN amb una tasca seriosa de conscienciació i mobilització.

Després de diferents reunions neix el "Grup Anti-OTAN de Mallorca" format per gent dels col·lectius assistents a l'assemblea, però que treballen a nivell personal. Voldria remarcar que aquest grup no té res a veure amb l'antiga Assemblea del desembre-79.

Els objectius que es varen mar-

car foren:

1) Contrainformació i educació popular per fer front a la campanya pro-OTAN de la TV, ràdio i premsa.

2) Difondre les repercussions que tindria per la nostra illa i rebutjar la presència ianqui als nostres carrers i a les nostres aigües. Denunciar les bases utilitzades per ells i també les seves activitats de caire "civil".

3) Donar-nos a conèixer als diferents grups formats de ciutats i pobles com AAVV, sindicats, grups culturals, joves...

Participarem a un grapat de xerrades amb partits d'esquerra i el GOB, on també hi passarem l'audiovisual del GANVA. També aparegueren pintades per uns quants carrers de Ciutat i per bars freqüentats pels "marines". Aquest grup va durar poc: a començaments de febrer ja havia desaparegut. La poca experiència organitzativa, l'apatia "política" que viu Mallorca, la creença de molts de que sobre l'OTAN no hi ha res a discutir ni a teoritzar ja que ho sabem tot (seran ells, perquè jo no sóc tan sebut!), juntament amb la cremada que arrossega molta gent de temps enrera, foren, crec jo, les causes principals de la curta vida d'aquest projecte i molts d'altres.

Les conseqüències del cop d'estat del 23 de febrer deixaren de banda la qüestió OTAN. Però passades les primeres onades, a finals d'abril neix la idea de relançar el tema. I es decideix, després d'un interessant debat, lligar-ho a l'ecologia, que a Mallorca és una de les poques coses que mou, intentant promoure un col·lectiu ecologista radical on l'OTAN fos un tema bàsic. Però les divergències d'opinió, la dispersió de la gent, i també la poca confiança en treure-ho endavant mantenen "congelat" el projecte.

Apart de tot això el grup d'objectors de Mallorca es proposa, per aquest estiu, un treball prou interessant sobre bases i OTAN a les Illes, però sense anar més enfora.

Per acabar, descriuré un poc el panorama: segons el govern abans del 1982 serem Otanistes, fa pocs dies han començat les converses bilaterals Spain-USA sobre els tractats del 1976 i per acabar llegeixo al diari "Balears" que els militars ja tornen com cada any a jugar a la guerra bombardejant l'illa de Cabrera. O sigui, l'ofensiva patrioter-militarista continua...

Amb tot això, que ens queda per dir? FORA OTAN!

YANKEES, GO HOME!

FORA MILITARS DE CABRE-
RA!

Encara hi som a temps, contra la militarització de les Illes! Fora bases! Fora casernes!

TOMEU (15-6-81)

M.O.C. Barcelona

El Moviment d'Objectors i Objectores de Consciència (MOC) agrupa arreu de l'Estat espanyol més de 80 grups. Com hom sap, a rel del Congrés de Landa (Alaba) celebrat l'agost del 79, el moviment es defineix antimilitarista i per una estratègia no-violenta.

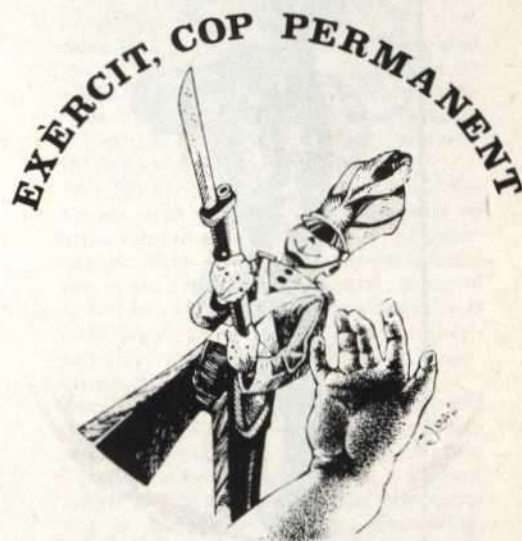
La tasca dels grups varia a cada indret. Algunes de les lluites més comuns dels grups són l'anti-OTAN i anti-bases, les campanyes contra les joguines bèl·liques, la devolució de cartilles militars... Així mateix s'ha treballat des dels grups principals la qüestió del rebuig al projecte de llei d'objecció de consciència. S'estan preparant sobre això una sèrie d'accions d'indole diversa per quan es discuteixi al Ple del Congrés.

També a alguns indrets, com ara a València i Madrid, s'han organitzat jornades sobre no-violència i antimilitarisme, amb força èxit.

Concretament a Barcelona es porten diferents tasques. En primer lloc es realitzen les feines burocràtiques de coordinació estatal, acollida, informació a la gent que ve al Casal per qüestions d'objecció, etc. Al mateix temps a través de les xerrades, taules de material i articles, portem una tasca de difusió. Pel que respecta a accions puntuals, enguany varem estrenar-nos el dia del sorteig de quintos repartint octavetes davant d'una caserna. També acollirem i acompanyarem els monjos budistes en les seves accions. Per un altre costat vam participar en accions conjuntes amb el GANVA, el COP, els ateneus, en l'acció contra la intervenció ianqui a El Salvador i en l'organització de la manifestació anti-OTAN del 4 d'abril passat.

Quant a campanyes participarem activament en la campanya contra les joguines bèl·liques i contra la Setmana de les FAS.

Finalment, a nivell internacio-

nal cal remarcar en primer lloc la tasca de l'Equip Internacional, vincle d'informació entre els grups de l'estat i els grups antimilitaristes, no-violents i d'objecció de consciència d'arreu del món. En segon terme, s'ha participat en l'organització de la Marxa Antimilitarista Internacional, en què hi participaran un grapat de companys de tot l'Estat.

COLECTIVO ANTIMILITARISTA DE CACERES.

Quins temes o àrees de treball tracta el vostre grup?

Hem vingut treballant principalment en el camp de l'antimilitarisme

me com a lluita política, i en aquest sentit hem vingut fent una difusió per mitjà d'accions, fulls, cartells, etc., de les funcions reals, que acompanya l'exèrcit en la societat capitalista, i també de la

funció del servei militar. No hem fet difusió expressa de l'objecte de consciència, per les raons que expliquem més avall.

Plantejament polític.

Ens situem dins del camp de l'esquerra radical o revolucionària, com vulgueu dir-li. No tots tenim una ideologia clarament definida, encara que alguns siguem marxistes o llibertaris, i fins i tot alguns cristians, però no hi havia grans problemes al respecte, ja que la nostra concepció de l'antimilitarisme com a lluita política revolucionària era unitària. Així, era comú la nostra anàlisi de l'exèrcit com a pilar bàsic en defensa del sistema capitalista, i d'aquí la nostra oposició a col·laborar amb ell.

Perspectives de cara al futur.

No estan massa clares, ja que ultimament ens trobem en un debat intern sobre la validesa o no de la lluita antimilitarista com a lluita separada d'altres lluites anticapitalistes, i en concret, de la conveniència o no de lluitar dins de mateix servei militar. Està clar que hem avançat molt en el sentit d'unir-nos en una col·laboració estreta amb altres grups i partits de l'esquerra revolucionària, però això no suposa abandonar el nostre objectiu, sinó que ens qüestionem la manera d'assolir-lo: en definitiva, es millor lluitar dins o fora de les casernes?. Es una pregunta que encara no ens hem contestat, i en això estem ara mateix.

COLECTIVO ANTIMILITARISTA DE ACCIÓN NO-VIOLENTA DE CORDOBA.

Quins temes o àrees de treball abarca el vostre grup?

Fins fa aproximadament dos anys, el tema gairebé exclusiu al qual es dedicava el grup era l'objecte de consciència, en la qual, tot al llarg d'aquests anys, s'ha donat una evolució dels nostres plantejaments de grup i personals passant d'una tasca de difusió de l'objecte al servei militar i exi-

gència de regulació legal de la mateixa, a un enfoc principalment dirigit a la difusió de la crítica a l'Exèrcit i a la societat militaritzada, adoptant un caràcter més polític i més antimilitarista. Quasi tots els membres del grup ens plantegem adoptar la postura de la insubmissió a la conscripció.

Durant dos Nadals consecutius hem desenvolupat una campanya contra les joguines bèl·liques, fonamentalment a través de fulls, programes de ràdio, etc.

Portem més d'un any treballant el tema de l'OTAN. Per iniciativa nostra es creà un ja desaparegut col·lectiu anti-OTAN. Ens coordinem amb altres grups per a aquesta lluita.

Hem treballat bastant el tema de la repressió militar, sobretot pel que respecta als objectors de consciència.

Apart, ens coordinem amb CNT i el Col·lectiu Ecologista de Córdoba per a d'altres activitats de caràcter més general.

Quin és el plantejament polític o ideològic del grup?

Com el nom indica, el tret definitori comú de tots els membres és la lluita antimilitarista, amb una estratègia no-violenta. Hi ha, per descomptat, una vena clarament llibertària o "acratilla" en el grup, però, això sí, entre nosaltres —encara que la gent també ho veu fàcilment—.

Perspectives de cara al futur?

A curt termini volem treballar en la difusió de l'O.C. i el rebuig de la llei, així com el plantejament públic de la insubmissió. No obstant això, no serà l'objecte allò central del nostre treball. Ens dedicarem a potenciar cada cas concret dels nostres en la seva postura davant la llei d'O.C., però ens interessa, abans que res, la lluita antimilitarista, d'oposició a l'exèrcit i a la militarització social. A mitjà termini, realment no t'ampoc l'antimilitarisme allò que més ens il·lusiona, sinó que ens plantegem una alternativa global a nivell més vital (comunitat, vida autosuficient...)

Núm. 0 - Autoritarisme i militarisme (Albert). Expropiacions militars? No, gràcies. (Eneko). Sobre OTAN i bases militars: les contradiccions de l'esquerra (J.Garcia i Jané). Acció contra el capital (Mercè M.B.). Centrals nuclears i proliferació nuclear (Quim Pañart). Caravana contra els blocs militars. Comerç d'armament (Anna). Ecologisme i antimilitarisme: una plataforma de convergència (J.Garcia i Jané). EXHAURIT.

Núm. 1 - OTAN i repressió (Quico). Contra la joguina bèl·lica (Col·lectiu per una pedagogia no-violenta). DOSSIER: La lluita antimilitarista a l'Estat espanyol. Què tal fer-los ensopegar a l'últim pas? (J.Garcia i Jané). Sobre Militarisme (A.Bandera Barrero). EXHAURIT.

Núm. 2 - Militarisme (I) (J.Garcia i Jané). Les manipulacions de TVE. (Quim)-Melic: Sobre bases nord-americanes: llanquis, foteu el camp! (Quico). Top Secret; L'imperialisme llanqui ens vigila (document). Acció contra la VI Flota (Anna). La CIA i les bases (J.Garcia i Jané). L'exèrcit, serf de la burgesia (Dídac). EXHAURIT.

Núm. 3 - Militarisme (II) (J.Garcia i Jané). MELIC: Estat espanyol, estat gendarme? Sobre política exterior espanyola (J.Garcia i Jané). Què fa un soldat espanyol com tu en un país llunyà com aquest (Guinea)? (Quim Pañart). Poder estatal i llibertat d'expressió (Xavier Rius). La setmana antinuclear (CANC). EXHAURIT.

Núm. 4 - Militarisme (III) (J.Garcia i Jané). MELIC: OTAN: Euskadi davant l'OTAN (Mikel Orrantia). Projecte OTAS (Sílvia). L'OTAN i els missils (traducció). L'URSS i l'Afganistan (traducció).

Núm. 5 - Comentaris a la llei de Defensa (I) (J.Garcia i Jané). II Jornades anti-OTAN en panoràmica (J.Garcia i Jané). L'OTAN i el control polític d'Europa (Vicenç Fisas). ME-

LIC: Objeció de Consciència: entrevista a diferents grups. L'OTAN i els missils (I) -Larzac, els camperols en lluita (entrevista)-Marxisme i no-violència (I) (traducció).

Núm. 6 - El cas del militarisme soviètic (Vicenç Fisas). Sartre, un antimilitarista? (Mercè M.B.). Del terrorisme d'estat no se'n parla (Comitè de solidaritat amb els presos). Sobre els detinguts a Bilbo (Xavier). Els caballeros legionarios cap a Ronda (M.O.C. de Sevilla). La Marxa anti-OTAN (Quim Pañart). Marxisme i no-violència (II). A Subirats no volem ni casernes ni presó (Salvi). EXHAURIT.

Núm. 7 - Algunes reflexions sobre l'expansionisme soviètic (J.Garcia i Jané). MELIC: Jurisdicció militar: Sobre la jurisdicció militar (Quim Pañart). Cas: Objectors a Bilbo (Quico). Cas: José Luís Navazo-Armas atòmiques a Mallorca (Basil Baltasar). La V Marxa antimilitarista.

Núm. 8 - Indústria química, possibilitats d'una utilització hostil de les seves produccions (Roc Magrí). La funció de la policia o sobre la repressió sense entrebancs (Dídac). Un malson i una amenaça constant: Las Bardenas (J.Hernández Esteruelas). Defensem-nos de la Llei de Defensa (II) (J.Garcia i Jané). La Trilateral a debat (GANVA). El tribunal de la Haya, una sortida per a Gibraltar (Gonzalo Arias).

Núms. 9 i 10 - Extra d'estiu. MILITARISME. Militarisme i subdesenvolupament (Traducció). Debat sobre militarisme amb Vicenç Fisas, J.Garcia i Jané i Quim Pañart. La cursa armamentista nuclear: tendències, dinàmica, control (Marek Thea). Dinàmica de l'armament i el desarmament (Dieter Senghaas). La indústria d'armament (Quim Pañart). La militarització de la dona (Sue Kinchy). La guerra geogràfica (J.Garcia i Jané). Comentari del llibre: "Ejército, paz y polemología" (Jose Manuel). La reconversió: una pràctica del control obrer i popular (traducció). Cap a

una defensa popular no-violenta (M.A.N.).

Núm. 11 - Entrevista: Ser antimilitarista a Euskadi. Alerta que petem! (Quim Pañart). Els dibuixos japonesos dels collons (Pelpus). Reportatge gràfic de la Marxa anti-OTAN. Lluita armada o acció directa no-violenta? (I) (J.Garcia i Jané). Contra les joguines bèl·liques (entrevista). CSCE, història d'un fracàs (I). (Quim Pañart).

Núm. 12 - Reagan, ara sí que anirem bé (Joan Vila). L'objecció política, una altra forma d'objecció (C.O.P.). MELIC: Cas S.cala. Comitè de suport de Sant Andreu. Entrevista amb les mares dels acusats. Llei antiterrorista? Natural! (J.Garcia i Jané). Davant les eleccions sindicals (GANV de Màlaga).

Núm. 13 - Lluita armada o acció directa no-violenta? (I) (J.Garcia i Jané). Llança del Vasto (Xavier Rius). MELIC: Educació i militarisme: Per una pedagogia no-violenta (Xavier Rius). A Canàries militaritzen els nens (Tasarte). Les opinions "pedagògiques" de "Reconquista" (J.Garcia i Jané). CSCE, història d'un fracàs (II) (Quim Pañart). Cas Scala, solidaritat amb les víctimes d'un muntatge policial (Comitè de suport de Sants).

Núm. 14 - Què passa a El Salvador (entrevista). El Salvador, la solidaritat al carrer. La lluita anti-OTAN al País Valencià (M.O.C. del P.V.). Alchemika en lluita (Agueda Gómez). MELIC: Objeció: Què en pensem de la llei (MOC de Vic, J.Garcia i Jané). COP, Alex Tera, Sta. Rosalia; entrevista amb el G.O.B.-La Haguë, els punts sobre els neutrons (Enric Peris).

Núm. 15 - L'economia sota el control dels llanquis (Dídac). Galiza, el portaavions de l'OTAN (Santiago Romero). Campanya antibases (Quim Pañart). Recull d'activitats antimilitaristes. Cop d'estat: crònica d'un recluta despatxat. Què fou l'U.D.S. (Quico).

Núm. 16 - Turquia i l'OTAN (Joan Vila). Entrevista amb les Gestores Pro-Amnistia de Basauri. Document: L'exèrcit a Euskadi. MELIC: dona i exèrcit: A les armes ciutadanes, el pro i el contra (traducció). Resposta feminista a la progressiva militarització de la dona (May). Dona i antimilitarisme (Sílvia). La mili contra tots, tots contra la mili (J.Garcia i Jané).

Núm. 17 - El feixisme al País Valencià (M.O.C.P.V.). Els EUA i la repressió a El Salvador (document). MELIC: Moviment obrer i antimilitarisme: Entrevista amb el Sindicat Lliure de Marina Mercant; Les Internacionals, el militarisme i la guerra (Joan Vila); Classe obrera i antimilitarisme (J.Garcia i Jané). Marxa Internacional Antimilitarista. Crítica de llibres: "El golpe" (Quico). Servei civil i insubmissió (Joan Casares, COP).

Núm. 18 - Crítica de l'antimilitarisme (Koldo Landragon). La lluita dels soldats: el cas holandès (traducció). L'economia política de la venda d'armes (T.Klare). La mili, quinze mesos de perdre el temps. Els antimilitaristes contra la setmana de les FAS (Xavier Rius). MELIC: L'Estat i la violència: Narració (Quim Pañart); 1984, 3 anys abans (Joan Vila); Sobre la repressió (entrevista amb Marc Palmés i Toni Loperena); L'espai judicial europeu (traducció); Crítica de llibres: Los pactos secretos con los EEUU (J.Garcia i Jané). Atypical Penumony (J.Garcia i Jané).

COMANDA DE NUMEROS ENDARRERITS

Us agrairia que m'enviessiu.....exemplars dels números

.....Total.....ptes

Envieu-ho a.....

Adreça.....

Població.....

Forma de pagament:

-Gir postal a nom de Jordi Garcia i Jané C./Virgili 97, 1er.1a. BARCELONA-30.

-Ingrés al compte 563-78 de l'agència 329 de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis a nom de Joan Vila

-Taló al portador per correu al Casal de la Pau, C./Bruc 26, 2on. BARCELONA-10.

Preus de les revistes:

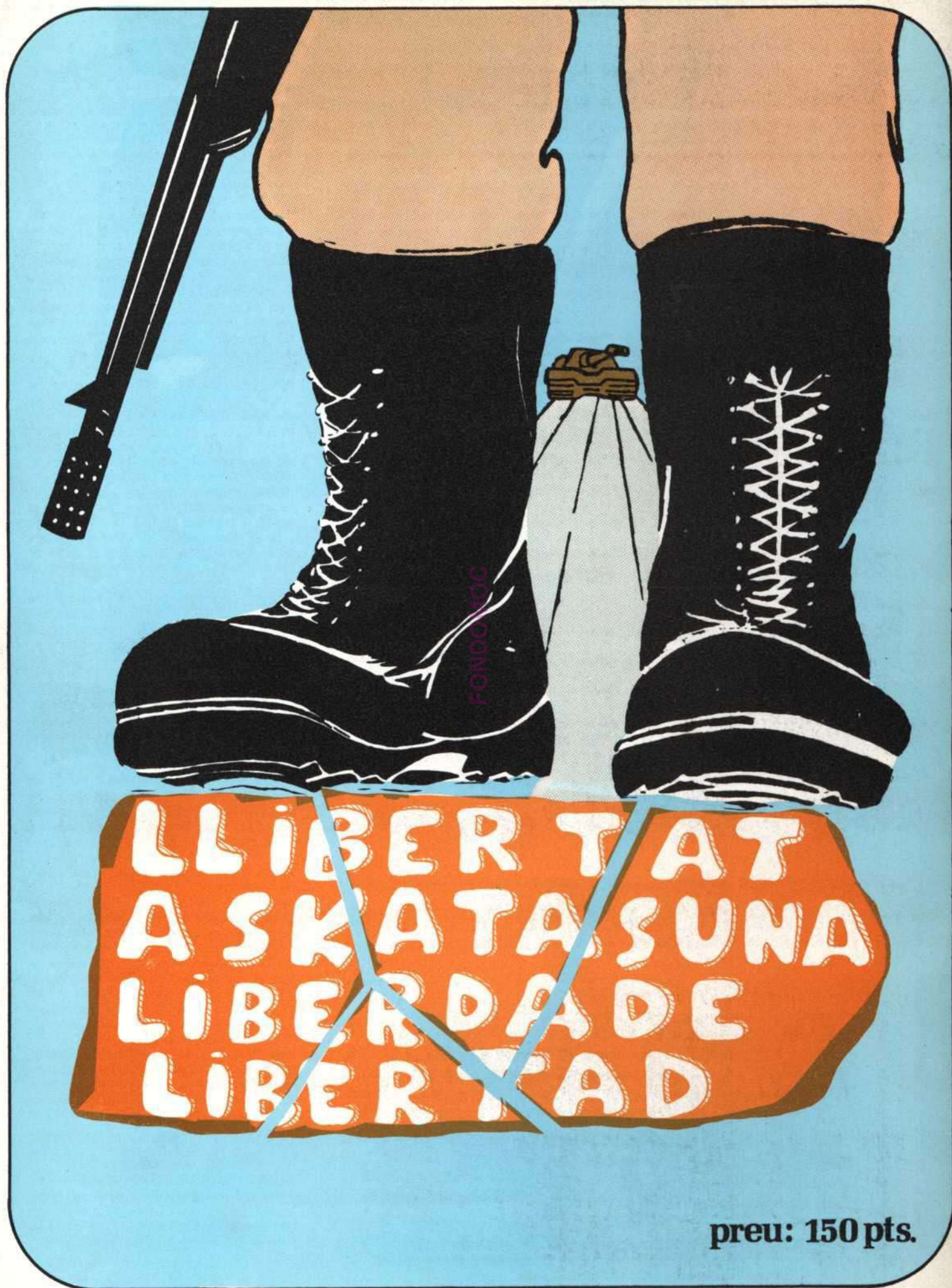
-Dels números 0 al 8: 50 ptes c/u.

-Del número 9-10 (extra): 125 ptes.

-Dels números 11 al 16: 75 ptes. c/u.

-Dels números 17 i 18: 100 ptes.

-Tota la col·lecció (amb fotocòpia dels exhaurits): 1.200

preu: 150 pts.

la puça i el GENERAL

Revista Antimilitarista Mensual

Nº 21

- 1981

SETEMBRE

20 -

100 ptes

Núm. 0. — Expropiacions militars? No, gràcies. — Autoritarisme i militarisme. — Ecologisme i antimilitarisme: una plataforma de convergència. — Centrals nuclears i proliferació nuclear. — etc. EXHAURIT.

Núm. 1. — OTAN i repressió. — MELIC: La lluita antimilitarista a l'Estat Espanyol. — Contra la joguina bèlica. — Sobre militarisme. — etc. EXHAURIT.

Núm. 2. — Militarisme (I). — MELIC: sobre bases nord americanes: lanquis foteu el camp! — La CIA i les bases. — L'exèrcit serf de la burgesia. — etc. EXHAURIT.

Núm. 3. — Militarisme (II). — MELIC: Estat espanyol, estat gendarme?: Sobre política exterior espanyola. — Poder estatal i llibertat d'expressió. EXHAURIT.

Núm. 4. — Militarisme (III). — MELIC: OTAN: Euskadi davant l'OTAN. — Projecte OTAS. — L'OTAN i els missils. — L'URSS i l'Afganistan. — etc.

Núm. 5. — Comentaris a la llei de Defensa (I). — MELIC: Objeció de Consciència: entrevista a diferents grups. — L'OTAN i els missils (I i II). — etc.

Núm. 6. — El cas del militarisme soviètic. — La Marxa anti-OTAN. — Els caballeros legionarios cap a Ronda. — Marxisme i no-violència (II). — etc.

Núm. 7. — MELIC: Jurisdicció militar: Sobre la jurisdicció militar. — Cas: Objectors a Bilbao. — Armes atòmiques a Mallorca. — La V Marxa antimilitarista. — etc.

Núm. 8. — Un malson i una amenaça constant: les Bàrdenas. — Defensem-nos de la Llei de Defensa (II). — La trilateral a debat (GANVA). — La funció de la policia o sobre la repressió sense entrebancs. — etc.

Núms. 9 i 10. — Extra d'estiu. — MILITARISME. — Debat sobre militarisme. — La indústria d'armament. — La militarització de la dona. — La guerra geogràfica. — Cap a una defensa popular no-violenta. — Militarisme i subdesenvolupament. — Dinàmica de l'armament i el desarmament. — etc.

Núm. 11. — Entrevista: Ser antimilitarista a Euskadi. — Reportatge gràfic de la Marxa anti-OTAN. — Lluita armada o acció directa No-violenta?. — etc.

Núm. 12. — MELIC: Cas Scala. Entrevista amb les mares dels acusats. — Llei antiterrorista? Natural! — L'objecció política, una altra forma d'objecció. — etc.

Núm. 13. — MELIC: Educació i militarisme: Per una pedagogia no-violenta. — A Canàries militaritzen els nens. — Lanza del Vasto. — CSCE història d'un fracàs (I i II). — etc.

Núm. 14. — MELIC: Objeció: Què en pensem d'ela llei (MOC de Vic, COP, Alex Tera, Sta. Rosalia). — Entrevista amb el GOB. — Què passa al Salvador (Entrevista). — etc.

Núm. 15. — Galiza, el portaavions de l'OTAN. — Recull d'activitats antimilitaristes. — Cop d'Estat: crònica d'un recluta despistat. — Què fou l'U.D.S. — etc.

Núm. 16. — Turquia i l'OTAN. — MELIC: Dona i exèrcit: A les armes ciutadanes el pro i el contra. — Resposta feminista a la progressiva militarització de la dona. — Document: L'exèrcit a Euskadi, etc.

Núm. 17. — Document: els EUA i la repressió al Salvador. — MELIC: Moviment obrer i antimilitarisme: Entrevista amb el SLMM. — Classe obrera i antimilitarisme. — Servei Civil i Insubmissió. — etc.

Núm. 18. — Crítica de l'antimilitarisme. — La mili 15 mesos de perdre el temps.

— MELIC: L'Estat i la violència. — Athypical Pneumony. — etc.

Núms. 19-20. — Extra d'estiu. — L'EXERCIT ESPANYOL. — La ideologia política de les FAS. — Entrevistes: Otero, U.D.S. — L'Exèrcit i la doctrina de la Seguretat Nacional. — Sobre la mili. — Les lluites antimilitaristes aquí i avui. — Política exterior militar espa-

nyola. — L'exèrcit en el franquisme i el postfranquisme. — «El joc del Tanoca». — etc.

A més a més teniu a la vostra disposició el material editat pels grups.

DOSSIER: Què és l'OTAN

(Introducció històrica, Aspectes generals, L'OTAN i l'Estat Espanyol, Conclusió, ...)

DOSSIER: Contra la mili... Objeció Política!

(Servei militar i exèrcit, Funcions de l'exèrcit, Lluites contra la mili...)

ADHESIUS:

Ni Otan ni Bases!
Desarmament ara!
Objecció Política

POSTER:

Otan NO
C.O.P.
La Puça i el General

COMANDA DE MATERIAL I NUMEROS ENDARRERITS

Us agrairia que m'enviessiu

Total ptes.

Envieu-ho a

Adreça

Població

FORMA DE PAGAMENT

- Gir postal a nom de Jordi Garcia i Jané. Virgili, 97, 1er. 1a. BARCELONA-30
- Ingrés al compte 563-78 de l'agència 329 de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis a nom de Joan Vila
- Taló al portador per correu al Casal de la Pau. Bruc, 26, 2on. BARCELONA-10

TARIFES

NUMEROS ENDARRERITS

- Dels números 0 al 8: 50 ptes. c/u.
- Extra militarisme, números 9-10: 125 ptes.
- Dels números 11 al 16: 75 ptes. c/u.
- Dels números 17 i 18: 100 ptes.
- Extra exèrcit espanyol, números 19-20: 150 ptes.
- Tota la col·lecció (amb fotocòpia dels exhaurits): 1.200 ptes.

MATERIAL

- Dossier OTAN: 100 ptes.
- Dossier Objeció Política: 75 ptes.
- Adhesius: 10 ptes.
- Poster OTAN NO!: 100 ptes.
- Altres posters: 50 ptes.

VA DE NOCES

Ja us ho havíem anunciat tímidament en LA PUÇA extra d'estiu; la notícia també era coneguda pels més propers a la casa i les respectives famílies, el prometatge i les bones relacions saltaven a la vista i LA PUÇA n'és una bona prova, sense entrar ara a discutir sobre la problemàtica dels fills de pares solters; però avui és quan per fi us anunciem amb tota la solemnitat que la bona nova requereix, a vosaltres, centenars de milers de lectors i lectores, que el GANVA i el COP ens hem casat (però ni per l'Església ni per l'Estat, eh!).

A partir d'ara, per despistar a les forces d'inseguretat ciutadana, a part de portar tots perruca, ens denominarem G.A.M.B.A. (Grup Antimilitarista de Barcelona), encara que no consti ni en el nostre carnet d'identitat ni en el registre d'organitzacions polítiques.

Les nostres tasques consistiran a fotre la guitza als nostres veïns, els militars i al desordre social que defensen, de moment en dues coses concretes. Per un costat tractarem d'evitar que s'ajuntin amb males companyies com el Reagan i l'OTAN perquè si

no serien més forts i encara ens pegarien més. Per un altre organitzarem una valenta croada per alliberar uns quants centenars de milers de joves que cada any són segrestats legalment sota el pretext de defensar no se sap ben bé quina Pàtria (i si se sap, no es pot dir). Ambdues lluites, contra l'OTAN i les bases, i contra el "servei" ens uniran en sagrat contuberni (perdó, matrimoni) pels segles dels segles... fins que acabem amb els veïns, ells acabin amb nosaltres o agafem la jubilació anticipada, que tot és possible.

I ja que estem en pla íntim, us confessarem una altra coseta. Hem llegit que això de la parella està en crisi i que ja no es porta gaire avui dia. Fins i tot l'Ordóñez ho va reconèixer, el pobrissó!. Lla-vors, per a modernitzar-nos una mica, us voldríem fer una proposta, amics i amigues lectors/es, molt lletja i deshonest... Us la diem ?. No us la diem ?... Va, suposem que ja sou grandets i a més, progres de tota la vida...

... Us proposem una... ORGIA !!!

LA PUÇA I EL GENERAL

SUMARI

Jornades Internacionals contra Lemoiz	4
Les conseqüències de la intervenció militar: una crítica de les opinions al respecte	6
Un dia al Parlament	10
Debat GAMBA	11
Curta resposta a K. Landrón	13
Consideracions sobre l'antimilitarisme.	15
Anar-hi anant...	16
Les F.A.S. a Euskadi	18
El General contra la Puça	20
Cap de trons	21
Introducció històrica a l'objecció de consciència antimilitarista	22
VI Marxa Antimilitarista Internacional	25
La conversió	27
Breus	30

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Nom i cognoms.....
Adreça.....Telèfon.....
Població (i districte postal).....

- ☐ Subscripció ANUAL (12 números): 1.100 ptes.
- ☐ Subscripció ANUAL de suport : 1.300 ptes.
- ☐ Subscripció SEMESTRAL (6 núms.): 600 ptes.
- ☐ Subscripció SEMESTRAL de suport: 800 ptes.

Forma de pagament:

- ☐ Gir postal a nom de Jordi Garcia i Jané. c/Virgili 97 1-1. BARCELONA 31
- ☐ Per correu (taló al portador) a "La Puça i el General". C. Bruc 26, 2on BARCELONA 10
- ☐ Ingress al compte 563-78 de l'agència 329 de la "Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis" a nom de Joan Vila

- ☐ Renovo la meua subscripció.
- ☐ Em subscric a partir del numero.....

Edita: GAMBA C. Bruc 26, 2on.
(Grup Antimilitarista de Barcelona) BARCELONA-10.

IMPRES A CATALUNYA: Copisteria XALOC - Concepció Arenal, 261 - Barcelona

DLB: 38298/79

JORNADES

INTERNACIONALS

La premsa les va silenciar tant com va poder. La d'aquí. També la d'Euskadi, exceptuant l'EGIN, intentava treure-li foc al tema.

Els companys bascos, però, tenien moltes esperances posades en les Jornades. Per a molts podien ser —havien de ser— el relançament del moviment antinuclear i popular, molt refredat després del 23-F i la mort de l'enginyer Ryan. La central de Lemoiz entra ara en la seva darrera etapa (malgrat que porta un retard de quatre anys) i calia llençar l'ofensiva final, concretada en la consigna "LEMOIZ APURTU" (Destruïm Lemoiz). Les Jornades Internacionals volien ser un darrer esforç organitzatiu i imaginatiu per a demostrar l'oposició del poble basc a la nuclearització.

Era arriscat: agost, un mes difícil; el pressupost i la feinada implícits, enormes; el programa, realment ambiciós; les traves dels organismes antipopulars i la policia, es preveïen importants. Realment, era arriscat. Però es tirà endavant la idea amb un esforç i una dedicació total per part dels Comitès Antinuclears. I el resultat, al meu parer, fou completament positiu. Crec que fou un gran pas endavant per a la lluita antinuclear a Euskadi i també a tot l'Estat.

Al camping d'Aixerrota, on ens concentrarem tots els qui veníem de fora o volíem viure d'aprop les Jornades, arribarem a ser més de mil persones. Gent d'altres llocs d'Euskadi, gent de tot l'Estat (per cert, molts catalans i valencians) i també de fora: italians, bretons, occitans, anglesos... La convivència —tot i que hi hagué moments de tensió, lògics— fou molt interessant: l'intercanvi constant d'experiències anà

Cotxe d'Iberduero, que fou incendiat.

acompanyat de divertides gresques nocturnes vora el foc, que animaren força l'ambient.

El programa de xerrades fou pensat com un repàs de totes aquelles qüestions que, com l'antinuclear configuren la lluita popular avui: l'opressió nacional, la repressió al carrer i a les presons, l'ecologisme, l'opressió de la dona, la militarització, la sexualitat...

Cal dir que, malgrat l'absència d'algun dels ponents i el fet que es fessin diverses xerrades simultànies, totes elles reberen assistència massiva de públic. Algunes hagueren de canviar de local o sortir al carrer per manca de lloc. Assistències de 500 o 600 persones —que aquí ens semblen insólites— allà eren ben corrents.

El debat públic sobre Lemoiz, que s'havia de realitzar dijous al matí, fou suspès per la negativa d'Iberduero i del govern basc d'assistir-hi. Aprofitant el fet, els Comitès Antinuclears feren pública una nota de denúncia dels obstacles que Iberduero anà posant a les Jornades: la pressió sobre el Cinema Gaiarre de Bilbo,

que al final no fou cedit; el tall del subministrament elèctric al camping, etc.

Dimarts, 25 d'agost, a la nit, es produïa la detenció de dos nois d'Algorta, un d'ells —Iñaki Etxebarria— acusat d'un atemptat i de pertànyer a ETA. L'endemà s'organitzava la resposta de la gent amb manifestacions, explicant el fet en les xerrades, etc. A Iñaki se l'aplicà la llei antiterrorista (tots sabem el que això implica) i en aquests moments roman empresonat.

Les sessions de cinema també atragueren un bon nombre de públic. Es passaren cintes adients als temes, tals com "La novia del pirata", "Dersu Urzala", "La batalla de Plogoff"... i també alguns curts interessants. Alhora, els espectacles teatrals contribuïren a animar les Jornades. Se'n feren nou, en total, gairebé tots muntats per grups d'animació bascos.

Un altre dels actes a destacar fou el que organitzà l'Assemblea de Dones de Bizkaia, dijous 27 a Barakaldo. Durant tot el dia es realitzaren debats, pel·lícules i intervencions sobre temes femi-

CONTRA

nistes o sobre sexualitat, fent-se al migdia un dinar col·lectiu i al vespre un festival. L'assistència, tant de dones com d'homes, desbordà les previsions i dificultat en part la marxa dels debats i les exposicions.

Com a accions de denúncia al carrer cal explicar el simulacre d'accident nuclear a Bilbo, amb més de mil persones i "mani" espontània; la marxa en bici per la ria, reivindicant-la neta, i finalment el "chapuzón no radioactivo, hoy" a la platja de Gorliz.

Pel que fa als festivals, no hi hagué sort. El de rock, divendres, si bé musicalment sembla que va ser bo, no va atreure massa gent i va causar molts problemes als organitzadors, sobretot de vigilància del càmping davant certs actes vandàlics (gairebé implícits en aquest tipus de festivals).

El festival de les nacionalitats, l'endemà dissabte, esperat amb interès, hagué de ser suspès per la pluja. Així, doncs, es perderen molts "calés" i s'empraren moltes hores de feina (muntatge de

LEMONIZ

l'escenari, de les tanques, etc) per a recollir-ne pocs fruits.

Dissabte al vespre, Bilbo fou l'escenari de la manifestació central, amb el lema de "Lemoiz apurtu". La "mani" fou tolerada per la policia, la qual només intervingué al final. Es cridaren consignes diverses: antinuclears, anti-OTAN, per l'amnistia, contra l'ocupació militar i algunes de suport a ETA-m. També es veieren pancartes independentistes dels Països Catalans, Canàries, Galícia, etc. Sobre el nombre de participants, els diaris van dir 10.000. Els organitzadors parlen de 30.000 i ja m'inclino per aquesta darrera xifra.

En acabar la "mani" a l'Arenal, es llegí un comunicat que cridava a la mobilització final contra Lemoiz i convocava tot-hom a la marxa sobre la central de l'endemà. Al cap d'una estona la policia dissolgué i detingué diverses persones.

L'endemà, però, la cosa esclatà. Policia i Guàrdia Civil ocuparen materialment la zona: les es-

JUEGO

①

En el molesto de este joven melancólico hay un kg. de BOMBA-2 (con un explosor).

②

En la cartera de este ingeniero nuclear hay los planos de un superordenador (con un explosor).

SABIENDO:

a) que el explosivo que lleva ② es X millones de veces más potente que el que lleva ①.

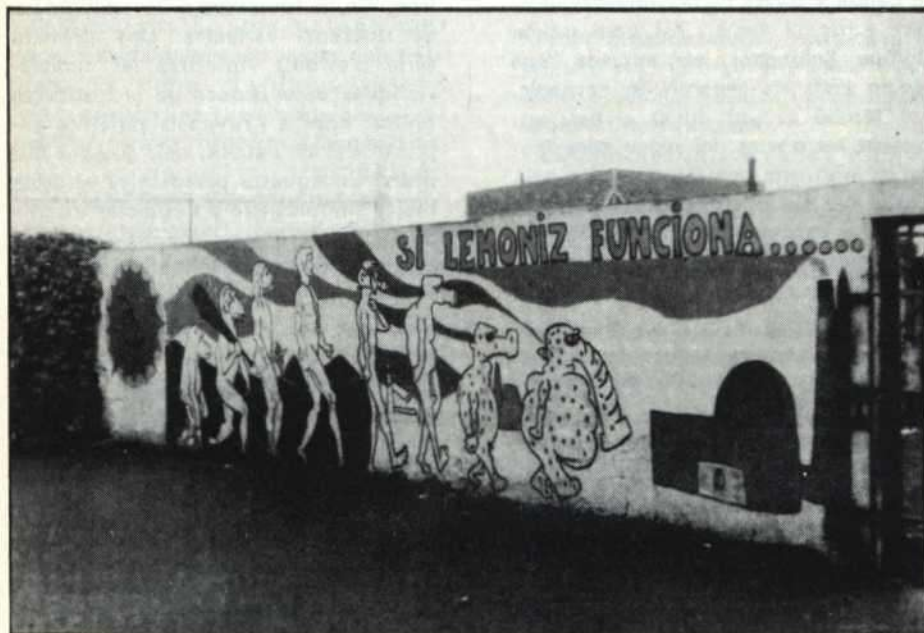
b) que si ① se puede caer una pena de X años de cárcel.

EN VUESTRA OPINION A ② LE PUEDE CAER UNA PENAL DE CÁRCEL DE ① MULTIPLICADA POR X MILLONES DE VECES?

tacions, els pobles, les carreteres. Els controls feien recular tots els cotxes que semblaven anar a la marxa, després d'arrencar-los els adhesius i escorcollar-los. A Algorta hi hagueren els primers enfrontaments (pots de fum, barricades, etc) i a Plencia i altres pobles es repetiren avançat ja el matí. A Gorliz hi hagueren bales de goma i de les altres. Alhora, la policia rebia algunes pedrades i els locals d'iberduero quedaren destruïts i un jeep que hi havia incendiat. El balanç final fou de diversos ferits i detinguts, amb els maltractaments posteriors, els quals afectaren un company nostre del MOC que hagué de ser assistit a l'hospital.

En fi, el pas endavant està fet. La solidaritat internacional fou plena. Cal, però, continuar donant suport a la lluita contra Lemoiz aquí i a tot arreu. Companys bascos: Hauxe da aurrez-aurre dugun desafia: Aquest és el repte de tots: Lemoiz apurtu!.

JOAN VILA I TRIADU

LES CONSEQÜÈNCIES DE LA INTERVENCIÓ MILITAR: UNA CRÍTICA DE LES OPINIONS AL RESPECTE (I)

Iniciem en aquest número la publicació d'un treball realitzat per un autor nord-americà i que us oferim, per la seva gran llargària, probablement en tres tramesses. Com de seguida veureu tracta sobre les intervencions de l'exèrcit dintre l'estructura política i, potser més concretament, sobre la naturalesa social del personal militar. Es un tema difícil, enormement complex, i que sovint la seva ignorància tant com l'esclerotització teòrica entorn del mateix ens proporcionen desagradables sorpreses com ara la de l'intent de cop d'estat del 23-F a l'Estat que ens ha tocat (sobre) viure. Quina autonomia gaudeix la institució militar respecte els altres aparells d'Estat i respecte al bloc de classes en el poder? Què passa quan els seus interessos corporatius entren en conflicte amb els interessos de classe que teòricament hauria de vetllar amb les armes? Aquestes són algunes de les preguntes que per força hem de respondre tots els que ens diem antimilitaristes i pretenem exercir una real incidència amb la nostra tasca. Endevinareu, pel que diem, que li conferim força importància al problema. I així és. Es més, us avancem ja que el tema ens acompanyarà per un bon període en aquestes pàgines. L'article d'avui és només el principi. D'altres li seguiran i amb enfocaments molt diferents car aquest s'emmarca clarament dintre el que podríem denominar la sociologia burgesa, que fa cas omís a les classes socials i a la seva lluita, quan per al corrent marxista aquesta crea, explica i travessa l'Estat i el mateix exèrcit. Però anem a poc a poc. Aquí teniu una interpretació del problema. Jutgeu vosaltres mateixos.

L'estudi de la qüestió militar ha estat considerat sempre com un camp de difícil investigació, on les coaccions polítiques fan més dura la tasca del científic social. Les dificultats a aconseguir informació important i les pressions sobre els resultats de les anàlisis són alguns dels obstacles amb els quals s'enfronten els analistes del medi militar. A Brasil, per exemple, pel cap baix tres dels més recents treballs d'anàlisis de l'actual règim militar han estat considerats nocius per al país i els seus autors considerats com a "persona non grata" pel govern.

En un intent de realitzar un balanç sobre la literatura al respecte, en la qual s'ha donat molt poca atenció al rol militar com a tal, tant com comparat amb l'estudi de la informació militar, hom es pot imaginar que aquest tipus d'obstacle és fins i tot més important pel que fa a la primera àrea. Els governs militars, podríem dir, semblen ser molt susceptibles a valoracions negatives de llur actuació i a les conseqüències que aquestes puguin tenir en termes d'enfortir l'oposició.

Per aquesta raó o pel fet més simple, apuntat per alguns estudis realitzats sobre aquest camp, que és més fàcil pels militars intervenir que governar, el fet és que les conseqüències de la intervenció militar han estat deixades de banda a través de la literatura existent sobre el tema. Tal com indica Phillipe Schmitter, els entesos "ens deixen amb els generals (o coronels, que també es pot donar el cas) enfonsant les portes del palau presidencial o amb una pacífica transferència d'ofici per eleccions obertes i disputades, i ens expliquen molt poc sobre el que aquests grups triomfants fan amb el seu poder recentment obtingut" (1).

Aquest assaig té la pretensió d'examinar la literatura sobre les conseqüències de la intervenció militar. Apart de la seva escassetat, els estudis sobre els governs militars en el poder estan basats majoritàriament en generalitzacions mancades d'evidència empírica que pugui donar solidesa a llurs postulats teòrics. Encara més, alguns d'ells declaren llur intenció d'analitzar el rol militar però limitant-se a l'estudi

dels aspectes formals d'aquest rol, sense entrar en l'exàmen del seu contingut i significat polític.

Les conseqüències de la intervenció militar, que és l'actuació militar quan es troba en el poder, s'han vist tot al llarg de la literatura com una funció de diferents variables. Una primera sèrie d'estudis emfatitza les característiques específiques de la institució militar com a principals variables explicatòries en l'anàlisi dels governs militars. En aquesta perspectiva es dona major importància als aspectes interns de les forces en l'explicació de la seva conducta quan dirigeixen una societat. Una segona sèrie d'estudis veu els militars com una èlit de classe, vinculada a específics sectors de la societat amb els interessos dels quals estan identificats. En aquest sentit, la conducta dels militars és primordialment explicada per aquests vincles que indiquen quins interessos representen quan estan al poder.

Finalment, una tercera línia d'anàlisi considera els militars com una èlit situacional, la funció del la qual en el

poder, és en gran mesura, una funció del context social i polític en el qual estan inserits. Dit d'altra manera, les específiques característiques del sistema social i polític concret són el factor principal a ser estudiat en l'apreciació del paper dels militars quan regeixen aquest sistema.

Volem organitzar aquest repàs de la literatura utilitzant aquestes aproximacions amb un criteri per a diferenciar les seves suposicions bàsiques. De totes maneres, cal dir que en certs casos aquestes tres perspectives no són vistes com a exclusives. Alguns autors reconeixen la importància de diferents maneres d'explicació fins i tot quan posen un èmfasi especial en una d'elles. D'altra banda, sembla haver una variable cronològica relacionada amb l'evolució de la literatura sobre els militars tot al llarg d'aquestes tres grans tendències. Els primers estudis fets en aquest camp han emfatitzat els aspectes interns de la institució militar, i Morris Janowitz (2) és alhora un dels pioners en el tema i el més representatiu exponent d'aquesta tendència. Posteriorment s'acceptà el reconeixement de la classe com un important factor d'explicació, encapçalat per J. Johnson (3) i més tard, complementat per José Nun (4), des d'una perspectiva diferent. Finalment, els darrers estudis realitzats sobre casos concrets adopten les presuncions d'Huntington pel que fa a la importància de les característiques de la societat en termes del seu nivell d'institucionalització i desenvolupa una perspectiva més ampla i més complexa de la funció dels militars en el poder.

Caldria fer notar que en aquests plantejaments hi trobem bàsicament dos consideracions del paper dels militars. Els autors es distribueixen des d'un pessimisme extrem que veu el rol militar com un obstacle a la modernització i la reforma i un enemic de la democràcia, fins a posicions més optimistes, que tendeixen a considerar les forces armades com a instruments de desenvolupament i forces de progrés en l'interior de països subdesenvolupats. Sembla que el fet de fixar-se en diferents contextos geogràfics i històrics, entre d'altres factors, juga un paper en la diferenciació d'aquestes postures. De tota manera, tot al llarg de la literatura no es solen fer massa freqüentment les adequades distincions dels diferents contextos en els quals s'analitza la funció dels militars. La majoria dels autors —especialment, en la primera tendència— es refereixen a "na-

cions joves", "països subdesenvolupats" o "societats en transició" sense referències a cap regió específica. Es fa alguna distinció respecte als països de l'Amèrica Llatina, els quals han enfrontat els problemes de la formació de la nació fa segle i mig i encara es troben en la crisi institucional degut a la creació de l'Estat, i les noves nacions africanes, on aquestes dues tasques bàsiques s'estan realitzant alhora. A més a més, les diferents experiències colonials britàniques, franceses, espanyoles i portugueses en les dues regions són ocasionalment mencionades com a fonts dels diferents papers interpretats pels militars en el poder. Però aquestes referències constitueixen excepcions en les generalitzacions usuals que es fan en la majoria dels estudis.

1. LA QÜESTIÓ MILITAR COM A INSTITUCIÓ.

Com ja hem dit, Morris Janowitz pot ser considerat com el més representatiu d'aquesta tendència. Les seves anàlisis, no tan sols de les intervencions militars, sinó també dels governs militars, estan gairebé completament basades en les capacitats i actituds desenvolupades per la institució militar. Per a ell, la principal qüestió respecte a l'actuació dels militars en el poder és la identificació de "quines són les capacitats dels militars per a suplir l'efectiu lideratge polític en el esforç d'una nova nació per a assolir un ràpid desenvolupament econòmic i modernització social" (6). En relació amb aquesta qüestió, Janowitz examina sis dimensions a través de les quals l'organització interna dels militars influeixen l'actuació política en les noves nacions: format organitzacional, estructura especialitzada, reclutament social i educació, ideologia política i professional i cohesió i jerarquització.

La principal característica distintiva del format organitzacional es refereix al seu control sobre els instruments de violència. La proposició bàsica aquí és que aquesta "administració de la violència", juntament amb la tecnologia necessària per a ella, maximitza l'habilitat dels militars per a intervenir en política. Janowitz veu aquesta dimensió com particularment útil per a explicar la gran capacitat política inicial dels militars i no elabora les conseqüències per al govern militar com a tal.

Pel que fa a l'estructura especialitzada dels militars, pot ser analitzada en termes de la seva divisió interna del

treball: el líder heroi, l'administrador militar i el tecnòleg militar. D'acord amb Janowitz, és la creixent proporció d'administradors militars la que produeix l'enorme capacitat dels militars en el tracte de polítiques internes. Això és degut a la gran transferibilitat de destresa del tipus de preparació administrativa militar al paper polític, on s'emfatitzen les funcions administratives i organitzacionals. De qualsevol manera, aquesta transferibilitat té alguns límits, considerant les diferències entre les habilitats i destreses necessàries per a una direcció política i econòmica indispensable per a una adequada actuació governamental. En relació amb aquestes diferències i llur superació, un factor important és el tipus de carrera seguida pels militars, en termes de l'extensió a la qual se'ls ha ofert possibilitats de desenvolupar capacitats adaptatives i innovadores (7).

En termes de reclutament social i educació, el pressupost general pot resumir-se dient que a les noves nacions l'origen social de classe mitjana dels militars combinat amb llur educació professional, caracteritzada per una perspectiva tècnica que, juntament amb objectius globals, produeix una orientació modernitzant i col·lectivista, oberta a un compromís polític més directe.

En allò que fa referència a la ideologia professional i política dels militars Janowitz considera que a les noves nacions només és possible parlar "d'alguns temes ideològics més o menys comuns", donada la diversitat dels seus antecedents culturals i històrics. N'esmenta quatre d'aquests temes: nacionalisme, expressat en un fort sentiment de salvaguarda de l'interès i la identitat nacionals; una perspectiva puritana, expressada en posicions anticorruptores i anti-decadents; una aproximació col·lectivista als assoliments de canvis socials, polítics i econòmics, i gairebé com a conseqüència d'això, una opinió hostil i negativa dels polítics i la política. Si els primers tres punts poden ésser considerats en algun sentit com favorables a una actuació governamental modernitzadora, el darrer apunta a un dels seus més grans fracassos quan es troben en el poder. Aquest escepticisme i la desconfiança bàsica dels polítics civils ha impedit la recerca d'un suport popular i l'establiment de vincles entre els governs militars i la societat civil, afavorint "cicles de desconfiança" en les relacions entre ells. En aquests cicles, la suspicàcia i la desconfiança porten a la

tensió i a la repressió contra els grups polítics civils. La repressió, a la vegada, engendra resistència que incrementa la mateixa repressió, tot creant-se un cicle que necessita ser invertit si els militars estan interessats a aconseguir un desenvolupament econòmic i la modernització política dels seus països. Han de reconèixer que aquestes tasques no poden acomplir-se sense el suport civil.

Finalment, l'última dimensió apunta da per Janowitz és la cohesió i la jerarquització. La unitat interna de l'organització militar es produeix principalment per un entrenament i un adoctrinament uniformes, i també per allò que es qualifica com "vida institucional total", caracteritzada per la fixació de lloc de treball i indret de residència. Aquesta unitat interna i cohesió tenen gran importància respecte al tipus d'actuació governamental portada a terme pels militars. Després de la intervenció, "les èlites militars cohesionades són més capaces per a limitar llur compromís" (8). Romanent en el poder, els militars sustentats per una unitat interna poden fer unes polítiques més consistents i beneficiar-se de l'absència de discontinuïtats en el govern, generalment determinades pel fraccionament intern i les divisions que porten a contracops.

En el seu estudi, pioner en aquest camp, Janowitz proposa les proposicions centrals concernents al paper jugat per les característiques institucionals en la determinació de la naturalesa del rol militar. Després d'això, la majoria de les anàlisis realitzades sobre els militars en tant que institució, discuteixen aquestes proposicions centrals, algunes vegades presentant una opinió discrepant, d'altres desvetllant un nou aspecte.

Eric Nordlinger (9), en les seves anàlisis de soldats en trajes de paisà, considera la conducta dels militars en el poder com no afavoridora de la modernització. Part d'aquesta explicació es basa en dues característiques institucionals: interessos corporatius i valors militars que quan són defensats pel rol militar condueixen a una posició contrària al canvi i partidària d'un tipus particular d'estabilitat política.

L'èmfasi posat pels militars en les polítiques sobre llurs interessos com a corporació té un indicador en la significativa proporció del pressupost nacional destinat a les Forces Armades, proporció que augmenta quan els militars governen el país, tal com es demostra en les dades que empra Nord-

linger. Per tant, resulta fàcil copsar que en els estats subdesenvolupats les classes baixes i llurs mobilitzacions polítiques són vistes pels governs militars en qualitat d'amenaçes potencials o reals per als seus interessos corporatius, en la mesura que aquests sectors poden reaccionar contra aquests privilegis econòmics. En aquest sentit, els militars en el poder s'oposaran a transformacions socials, econòmiques i polítiques que puguin contribuir a la mobilització política de les classes més baixes des del moment que els interessos d'aquestes classes representen una perillosa amenaça per als de la institució militar, i no solament econòmics sinó també polítics.

En alguns casos, els governs militars implementen canvis econòmics. Però tal cosa succeeix quan i en la mesura que la satisfacció dels seus interessos corporatius queda assegurada. D'altra banda, d'acord amb Nordlinger, existeix un tipus de canvi econòmic recolzat pels militars ja que afavoreix llurs interessos corporatius. Aquest és la industrialització, considerada com a garant de l'autosuficiència nacional. Fins i tot en aquest cas, les connexions entre la industrialització i els seus interessos corporatius pot portar els militars a emfatitzar excessivament les polítiques d'industrialització, en detriment d'altres mesures més desitjables.

El segon aspecte institucional que impedeix la implementació de canvis pels militars és el seu lligam als valors militars. El fort valor atorgat a l'ordre, la dignitat i la jerarquia porta a una definició de l'estabilitat política com una "calma apolítica". Els polítics són vistos pels militars com els "apolítics polítics del consens, l'aquiescència i el

govern per autorització" (10). Aquesta particular concepció de l'estabilitat política subjau al paper de defensor de l'estatus exercit pels militars en el poder.

Un parell de factors tendeixen a suavitzar l'efecte dels interessos corporatius i els valors militars sobre les actituds militars respecte al canvi: el tany i la inexperiència de les Forces Armades. Hom espera dels exèrcits petits i que han estat creats no fa gaire que no persegueixin tan obstinadament la satisfacció dels interessos corporatius i que siguin menys nocives per a les exigències de modernització de la societat.

Nordlinger no presenta evidències empíriques de les seves hipòtesis sobre les explicacions motivacionals per a la orientació conservadora dels governs militars. Però examina la hipòtesi més general, és a dir: que els governs militars no implementen polítiques modernitzadores sinó que més aviat tenen orientacions moderades, trobant correlació d'ordre zero entre l'activitat dels militars en el poder i set indicadors de modernització i desenvolupament econòmic. L'única excepció es refereix a la velocitat d'industrialització que, tal com predigué Nordlinger, és afavorida pels governs militars.

Lucian Pye (11) integra la "facció optimista" de la literatura en torn del paper dels militars en el poder. Els veu com forces de modernització des que constitueixen la més moderna institució de les societats transicionals desorganitzades. Aquesta condició és majorment explicada per la influència exercida per la tecnologia militar occidental contemporània sobre els exèrcits d'aquests nous països. D'aquesta

manera, aquestes característiques institucionals bàsiques serien: avanç tecnològic i una conseqüent multiplicitat de funcions que condueixen als militars a un coneixement dels estàndards internacionals i una especial sensibilitat per les necessitats de modernització de llur pròpia societat.

Intimament connectat amb aquest avanç tecnològic es produeix un alt grau d'acomodació als estàndards occidentals en el si de l'exèrcit. D'acord amb Pye, aquest fenomen contribueix al sorgiment d'un conjunt de característiques que qualifiquen els militars d'agents de la modernització. Primer, perquè aquesta acomodació és gradual i protegida dintre de la institució els proporciona un alt grau de seguretat psicològica quan se'ls compara amb civils sotmesos a un procés similar de transformació. Segon, l'acomodació afavoreix l'adquisició d'habilitats tècniques de valor per al desenvolupa-

ment econòmic. Aquí Pye no fa cap referència als diferents nivells d'adequació a les necessitats de desenvolupament econòmic exposades per la preparació militar en els seus diversos aspectes. Tercer, l'experiència de l'exèrcit tendeix a ser una experiència polititzada en tant que aquest procés d'acomodació cultural proporciona un contacte amb un món nou i una identificació amb una comunitat nacional. Un quart resultat de l'acomodació va referit, segons Pye, a un aspecte negatiu: algunes vegades una adhesió rígida als models moderns occidentals pot fer que els militars perdin consciència de les condicions reals de llurs societats i de les dificultats inherents a la seva modernització. També aquest allunyament respecte a la resta de la societat pot produir sentiments d'hostilitat cap a les èlites civils, amb la qual cosa dificulten la integració a la societat.

Aquest darrer punt sembla ser l'únic aspecte negatiu considerat per Lucian Pye en la seva anàlisi de les capacitats modernitzadores dels militars. Encara que ell no presenta evidències empíriques sistemàtiques per aquestes hipòtesis, el seu estudi del cas de l'exèrcit birmà representa una prova. I, significativament, aquest estudi dibuixa una actuació molt menys optimista del que podria esperar-se de les proposicions teòriques de Pye. La proposició principal sobre l'avanç tecnològic és confrontada amb el desigual nivell de competència tècnica en el si de les Forces Armades Birmanes. El mateix Pye reconeix: "Fonamentalment, el model del rol de l'exèrcit a Birmània conté en el seu si els mateixos germens d'inestabilitat que són inherents a qualsevol administració colonial". (14).

Es considera que el problema més crucial resideix en la relació entre funcions administratives i polítiques: "Aquest (l'exèrcit) no podia lluitar amb el problema fonamental de compaginar ambdues funcions, la de polític popular i la de servidor públic" (15). Finalment, la conclusió resulta molt significativa respecte el pressupost general sobre els militars en tant que agents de modernització: "L'exèrcit possiblement ha salvat el país d'un seriós desastre però aquest no ha estat clarament capaç de garantir el seu futur" (16).

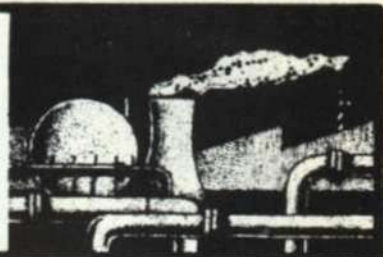
(continuarà)

NOTES

- (1): Philippe Schmitter: "Military Intervention. Political Competitiveness and Public Policy in Latin America: 1950-1967", informe inèdit. Universitat de Chicago. 1970. Pg.1.
- (2). Morris Janowitz: "The military in the political development of the new nations", Chicago: University of Chicago Press. 1964. Ed. The Professional Soldier. New York; The Free Press. 1960.
- (3). John Johnson: "The military and society in Latin America", Stanford University Press. 1964. ed. "The role of the military in Underdeveloped countries". New Jersey, Princeton University Press. 1962.
- (4). José Nun: "A Latin America Phenomenon: the middle-class military coup" in "Latin America: Reform or Revolution" edited by J. Petras i M. Seitelin.
- (5). S. Huntington: "Changing Patterns of military politics" i "Political Order in changing societies".
- (6). "The military in the political development of the new nations" Pg.1.
- (7). "The professional soldier".
- (8). "The military in the political development of the new nations" Pg.68.
- (9). Eric Nordlinger: "Soldiers in mufti: the impact of military rule upon economic and social change in the non-western states".
- (10). Nordlinger, Op. Cit. Pg.1137.
- (11). Lucian Pye. "Armies in the process of political modernization".
- (12). Op. Cit. Pg.247.
- (13). Op. Cit. loc. cit.
- (14). Op. Cit. Pg.250.
- (15). Op. Cit. Pg.251.

UN DIA AL PARLAMENT

El passat dia 30 de Juny vam tenir la sort i, al mateix temps, la desgràcia d'assistir al "debat" parlamentari sobre les conclusions de la Comissió d'Investigació de les Nuclears d'Asco. La sort perquè va contribuir a refermar les nostres conviccions antiparlamentàries i, més en concret, a veure en directe com concluïa la farsa d'una comissió que no tenia altre objecte que legitimar "democràticament" la nuclearització del nostre país. La desgràcia perquè van ser llargues hores de soporífers discursos i va resultar depriment comprovar (malgrat que ja ho sabíem) com el futur de tot un poble era decidit des d'una còmoda sala, prescindint de la veu de les poblacions més directament afectades i de totes aquelles persones que s'han oposat a la destrucció de Catalunya.

Es lamentable l'actitut d'aquests suposats representant dels interessos populars que tant s'han omplert la boca parlant de la defensa de la nació catalana. Una actitud majoritària d'absoluta indiferència sobre les discussions que es portaven: continues sortides de la sala, apresurades tornades a l'hora de votar, comentaris cíncics als passadissos sobre les ganes que tenien tots d'anar-se'n a casa i mil detalls més que comportaven un ambient que difícilment es pot descriure si no es viu directament, un ambient al qual cap crònica política fa referència i suposem que és l'habitual en totes les sessions

parlamentàries.

Vam sentir com els antinuclears erem tractats o bé com a ignorants o bé com a persones interessades a crear catastrofisme a la població. I això malgrat que els representants dels grups parlamentaris van dir autèntiques barbaritats tals com que al riu Ebre es criarien millor les anguiles gràcies a l'augment de les temperatures de l'aigua (!!) o dades absolutament falses (ningú en tot el Plè no tenia informació per a desmentir-les?) com que els residus de la nuclear de Santa Maria de Garoña s'enviaven a reprocesar als EUA, quan de sempre s'han portat a Windscale (Anglaterra).

L'actitut del PSC va ésser vergonyosa abstenint-se davant la proposta de paralització, limitant-se a demanar que es "compleixi la llei" sollicitant auditories tècniques del "Consejo de Seguridad Nuclear" (creat pel govern i format per coneguts "nucleòcrates"). Aquesta actitud va ésser justificada dient que no volia posar el Parlament en una situació "difícil" en un terreny en el qual no tenia competències. Per què segueixen, doncs, en aquest Parlament? No van votar l'Estatut que delimitava aquestes competències?

La posició del PSUC, malgrat que va ser l'únic grup parlamentari que va definir-se per la paralització, ha estat totalment demagògica. Van ser ells qui van proposar la constitució d'aquesta comissió argumentant que facilita-

ria el debat popular, qui ha impulsat aquest debat?. Van entrar a discutir punt per punt, les qüestions tècniques, però no van plan-tejar mai, això era incompatible amb el mateix caràcter de la comissió, una discussió global sobre l'alternativa nuclear que contemplés els seus aspectes polítics, socials i econòmics. La seva demanda de paralització es fonamentava simplement en no haver-se desenvolupat suficientment la tecnologia nuclear a l'Estat espanyol, en que no estaven del tot resolts els problemes d'emmagatzament i retractament dels residus, i, també, el problema del desmantellament de les centrals.

No deixa de ser significatiu que un dels únics punts sobre el qual no existia cap esmena dels grups parlamentaris i l'únic també que no va donar lloc a cap explicació de vot és el referent a la militarització de la zona. Al document s'afirma: "... poden declarar-se d'interès militar, a més de les centrals nuclears, moltes instal·lacions de caire civil com, per exemple, les centrals tèrmiques convencionals, les centrals hidroelèctriques, els hospitals, les línies fèrries, les línies aèries, etc" i, en conclusió, "... per la qual cosa hom no creu que pugui ésser considerat motiu d'especial preocupació per a les persones que habiten en la zona d'influència de les centrals nuclears d'Ascó" (!!). Davant d'això, els partits anomenats "d'oposició" callen.

Comité Antinuclear de Gràcia.

Debat GAMBA

Cap a les 10 de la nit del diumenge dia 13 de setembre es clausurava a l'Hotel Presidente de Barcelona el Congrés d'Unificació de GANVA i COP. Sota els constants aplaudiments del miller llarg de delegats el nou secretari general intervingué en un brillant i apassionat discurs. En ell assenyala la imperiosa urgència d'iniciar una campanya seriosa i responsable per la desmilitarització dels peixos i de l'aigua marina. Mentre que en un altre moment del seu parlament es referiria a la necessitat d'un govern de concentració a la qual cosa els assistents respongueren amb insistents ovacions i corejant més d'una vegada l'eslògan "GAMBA al poder, l'exèrcit ja hi és". El Congrés acabà amb el cant puny en alt de "El Gripau Blau" i uns 10 minuts d'atrondors aplaudiments i visques.

Vam acabar cap a les 10 de la nit del diumenge 13. Ja era hora perquè tots teníem el cap com un timbal, la gorja seca i una claustrofòbia d'estar tantes hores tancats que ja no ens hi veíem! Entre el dissabte a la tarda i tot el diumenge havíem estat debatint els objectius, funcionament i campanyes d'aquest nou grup, que resulta de la unió de ganveros i coperos. A continuació, restablert ja del mal de cap, us faig cinc cèntims de la nostra xerrameca.

EL DEBAT SOBRE ANTIMILITARISME.

La reunió començà, tal com estava previst, tard. El primer punt que ens havíem fixat tractar era debatre què era per a no-

saltres l'antimilitarisme, quin moviment antimilitarista volíem... Es tractava d'interrogar-nos sobre els objectius, les característiques i els camps de treball de la lluita antimilitarista. Des-

prés d'un procés de discussió per grups reduïts seguit d'un debat, en assemblea arribarem si fa no fa a aquestes conclusions:

Objectius:

- l'objectiu de l'antimilitarisme ha de ser l'abolició-desaparició-supressió-destrucció... de l'exèrcit. Aquest es tractaria del nostre objectiu final; com veureu per poc que rumieu és un vic utòpic.

- per això ens conformarem per ara a aconseguir una altra fita més concreta i més "facilota": la creació d'un moviment antimilitarista (entés aquest darrer terme tal com el concebem nosaltres).

Característiques

I com el concebem nosaltres?

- no no-violent. El grup, per tant no es definirà sobre la qüestió de la no-violència, o altrament dit, el GAMBA no es declara no-violent (malgrat pugui donar-se el cas que personalment algú ho sigui).
- partint d'una opció de classe. Perquè pensem que són només la classe treballadora i els oprimits/des en general els qui poden assumir tot el contingut de l'antimilitarisme precisament perquè el militarisme és un conjunt de fenòmens, que són expressió dels interessos de la classe dominant.
- cercant lligams amb d'altres sectors i lluites (moviment obrer radicalitzat, feminisme, ecologisme...). Aquesta coordinació hauria de centrar-se, en l'actual situació de desmobilització que patim, en tasques de solidaritat i en la unificació de llenguatges, en el sentit de presentar una alternativa social i una crítica a la societat capitalista que abraçi i tingui en compte totes les lluites.

dedicant-se a campanyes concretes. (mili, OTAN, FACA,...)

Camps de treball

A títol indicatiu varem confeccionar una llista de possibles terrenys a treballar dins l'antimilitarisme: intervencions imperialistes, despeses d'armament, tràfic d'armes, colpisme, blocs militars, reconversió de fàbriques d'armes, bases ianquis, jurisdicció militar, FACA, mili, desarmament, intervenció de l'exèrcit a Euskadi, dona i exèrcit, llei de mobilització nacional,...

EL DEBAT SOBRE L'OBJECTIÓ DE CONSCIENCIA POLITICA.

A més d'aquest debat sobre antimilitarisme que servi per a definir i situar el grup, n'encetarem un altre sobre objecció política i lluita contra la mili. Aquest no fou tan ric ni en aportacions ni en conclusions. En general es copsava una manca d'aprofundiment en alguns punts claus d'aquesta problemàtica: el dilema servei militar obligatori/servei militar voluntari, el problema del servei civil, la viabilitat de la lluita dins les casernes i de poder-li donar un contingut antimilitarista. Tots veïrem la necessitat de continuar-lo, cosa que farem en les properes setmanes.

De totes maneres arribarem a un acord en dos punts concrets:

- La lluita contra la mili és una lluita necessària i progressiva, que assumim tirar endavant;
- el grup no pot optar per cap alternativa de lluita contra la mili en particular. Tant donarà suport a l'objecció política (o insubmissió política) com, al moviment de soldats, la deserció organitzada, la tornada de cartilles,....

LA CAMPANYA ANTI-OTAN

Més endavant varem analitzar els objectius, les característiques i l'estratègia a seguir en la nostra campanya anti-OTAN i anti-bases.

Pel que fa als objectius no ens costà gaire arribar a la conclusió que en si mateixa aquesta és una lluita perduda en tant que ambdues coses ens semblen imparables i sentenciades davant-mà. Per a nosaltres, llavors, d'allò que es tracta és d'aconseguir una àmplia mobilització i conscienciació populars que ens reporti fruits concrets a mitjà termini, quan, arran del nostre ingrés o de la renovació dels pactes, decideixin els qui manen d'instalar-nos més bases, d'augmentar el pressupost de defensa,.... És a dir, evitar l'ingrés no l'evitarem però lluitar-hi igualment avui vol dir aconseguir prou força per fer-los front i guanyar-los en lluites més concretes demà, quan passin de la firma del tractat de l'Atlàntic Nord o del bilateral a les seves repercussions més concretes i palpables.

Però també es tracta d'aconseguir mitjançant la lluita anti-OTAN la creació d'un moviment antimilitarista, tal com nosaltres l'entensem, a partir del sorgiment dels comitès anti-OTAN i de nombrosa gent interessada en aquesta problemàtica.

Quant al contingut de la campanya també existia l'opinió general que havia de basar-se en un to clarament antimilitarista, que possibilités fer una crítica no sols de l'OTAN sinó també del que s'amaga rera seu: els blocs militars (tots), la Defensa de Classe mitificada amb conceptes com ara exèrcit neutral o Defensa Nacional, l'exèrcit espanyol i els exèrcits en general en tant que instruments repressius de la classe dominant, etz.

Finalment, en allò que fa referència a l'estratègia, la majoria de les coses ja les anirem anunciant en els seus moments més adients. Per ara us avancem la nostra intenció de preparar conjuntament amb tothom que vulgui afegir-s'hi una marxa cap a Ràdio Liberty per començaments de l'any que ve. I també llancem la proposta d'organitzar entre tots els comitès anti-OTAN de l'Estat espanyol, a cada barri, poble..., un REFERÈNDUM POPULAR SOBRE L'OTAN I LES BASES abans que el Parlament ratifiqui el nostre ingrés i es renovin les bases ianquis (és a dir per la primavera que ve). Ells no el faran mai perquè no els interessa i a més tenen una bona excusa per què la Constitució - consensuada amb PSOE i PCE - ho prohibeix expressament. Acció directa, doncs!

CAMPANYA ANTI-MILI

Tampoc us explicaré gaire en què consistirà la campanya anti-mili que a partir d'ara començem a preparar. Constarà naturalment d'accions directes al carrer (teatre de guerrilla), xerrades, taules, contactes amb gent i grups interessats (hi estàs/esteu tu/vosaltres?), etz.

Quant a l'organització interna del grup no te l'explico perquè podria passar dues coses: que ens desarticulessis o que et desarticulessis TU de tant riure quan veiessis la poca gent que som i la moral i la feina que tenim!. Només et comento que a partir d'Octubre organitzarem debats quizenals sobre diversos temes normalment vinculats a l'antimilitarisme, oberts a tothom, i anunciats prèviament

I jo, Jordi Garcia i Jané, dono fe de tot el que he escrit a Barcelona, 16 de setembre de 1981.

RESPOSTES A KOLDO LANDRAGON

I)

En primer lloc, abans de parlar de l'antimilitarisme, caldria preguntar-se què s'entén per militarisme. Per a uns és la intromissió dels militars en la vida civil; per a d'altres tot tipus de manifestació de "lo militar" tant a dintre com a fora de les casernes. En els primers números de "La Puça" en Jordi Garcia donava de forma extensa la seva visió, diferent a les dues anteriors, aprofundint en els seu origen i en la seva evolució.

Personalment, jo prefereixo no donar-ne cap, no per por a definir-me, sinó perquè cap em convenç totalment, acceptant que totes les visions tenen part de raó.

Sentada aquesta bellugadisa base, cal veure què és l'antimilitarisme. Els companys de la desapareguda "Unió Democràtica de Soldats" (UDS), sindicat de soldats proper a l'antic PTE, es definien com a antimilitaristes, fent, però reivindicacions purament "sindicals", en el sentit de drets humans, pagues, mili al lloc d'origen, etc. però sense qüestionar l'existència de l'exèrcit, la conscripció (servei obligatori, militar o civil, imposat per l'Estat), etc. Era això antimilitarisme?

Abans de refutar algunes de les crítiques que fa Koldo Landragón a l'antimilitarisme, cal dir que aquest pot ésser integrat pel sistema capitalista, igual com pot passar amb d'altres lluites sectorials. Així, els grups ecologistes que engeguen campanyes antinuclears o a favor de l'energia solar, han servit per a preparar el negoci de les empreses de plaques solars. Actualment algunes compa-

nyies elèctriques que tenen interessos dins de les centrals nuclears, estan investigant i projectant grans centrals solars per a un futur no llunyà.

Això mateix pot passar amb els gais o els grups feministes. El capitalisme o el socialisme burocràtic poden seguir funcionant després d'integrar o assumir aquests moviments.

Així doncs, l'antimilitarisme sols és la crítica o la lluita contra una part de l'Estat, en aquest cas, l'Exèrcit, molt més difícil d'enderrocar que no pas el masclisme o la nuclearització, però no per això s'ha de negar la possibilitat que el capitalisme pugui subsistir sense l'exèrcit tradicional, mantenint només una mena de policia, que juntament amb les computadores, la burocràcia, els mitjans de comunicació social i la manipulació genètica, serveixi per a controlar de forma pacífica la població. De fet no seria descartable que, davant la possibilitat d'una destrucció total del planeta, les classes socials dominants, per simple instint d'autoconservació, assumeixin postures pel desarmament, i en un hipotètic cas, substituïssin l'exèrcit pels mecanismes abans esmentats.

Punts en desacord amb Koldo Landragon.

Per començar, quan parla de l'antimilitarisme pacifista, diu que aquest és totalment inútil i nociu. Aleshores, jo, preguntaria què diu ell dels èxits obtinguts per aquest, el més recent dels quals és el cas de Larzac a Occitània, lluita impulsada per membres de la Comunitat de l'Arca.

Contrariament al que diu K. Landragón, considero que la lluita antimilitarista portada des de l'òptica no-violenta té molt a guanyar.

D'altra banda, no comparteixo gens allò que diu que "les anàlisis mora's no duen enlloc". Considero que qualsevol lluita revolucionària, quan s'oblida de l'home com a persona, o de l'ètica i la moral en el "bon sentit" d'aquestes paraules, acaba creant altres formes de totalitarisme i d'explotació de l'home sobre l'home.

Respecte a allò que anomena "antimilitarisme petit-burgès", no crec que sigui pas senyoritisme. Es simplement un primer pas d'oposició o de rebuig al servei militar obligatori. Quant a l'antimilitarisme economicista, cal dir que els arguments relatius al malgastament econòmic són dels més útils i dels que arriben més a la gent.

Tot al llarg de l'article, em dona la impressió que quan parla de militarisme sols es refereix a l'exèrcit dels països capitalistes, oblidant el paper d'aquest a les societats socialistes-burocràtiques. Per a mi, l'aparell militar del bloc de l'Est o de la Xina, si bé en un principi va sorgir com a defensa davant l'imperialisme capitalista, avui compleix una funció bastant similar a la dels occidentals.

Per últim, considero que sempre hi hauran diferents postures dins de l'antimilitarisme, ja que cada una parteix d'opcions diferents: marxisme, anarquisme, no-violència, etc. o d'una barreja de diverses d'elles.

XAVIER RIUS (MOC)

II)

Unicament constatar que el mateix títol es presta a confusió. Crítica a l'antimilitarisme: a la teoria o a la pràctica?. El company Landragón critica (amb duresa inusitada i molts cops "pixant fora de test") diferents corrents. Finalment dona la versió correcta: aparegué DEU de nou, o la línia correcta fou trobada (en definitiva, tant dona: una nova VERITAT excluint).

No obstant, les línies pròpies de Landragón són perfectament assimilables a alguns d'aquests corrents a les quals moments abans ha posat "a parir". Com sigui que no abasta totes, probablement és més imperfecta que no pas el conjunt de les crítiques al militarisme que realitzen les cinc a la vegada i les quals ha rebutjat una per una.

Es a dir, Koldo Landragón s'autoinvalida.

Jo no faré cap nova teoria sobre l'antimilitarisme. Ja estar fetes. N'hi ha de pacifistes, n'hi ha de revolucionaris, n'hi ha de petits burgesos, i n'hi ha d'econòmistes i n'hi ha d'antiautoritaris que han fet ja crítiques al militarisme. Probablement cadascú dels que parlem d'aquest tema amb el company "currante" del costat, i segons sigui ell, i segons el moment, parlem d'una manera o d'una altra, abastant fins i tot o pel cap baix quatre aspectes (deixant de banda això de petit burges), es a dir, assumint les crítiques dels pacifistes, dels que Koldo anomena pejorativament revolucionaris, dels que anomena despectivament econòmistes i dels antiautoritaris. Perquè totes elles agafen un aspecte de veritat (malgrat sigui exagerat a vegades). I això és tan vàlid que a totes les recorre una mateixa concepció de la Natura i del món, es a dir,

Aquest dibuix potser il·lustra d'una manera clara l'antimilitarisme pacifista de que parlava Koldo Landragon en el seu polèmic i discutible article. L'antimilitarista apareix donant la raó agafant-se a als dos bàndols en una part, però transcendent-los: s'alia amb els militars (el Poder) per dir: No als exèrcits dels pobles, s'alia amb l'obrer per dir: Fora l'exèrcit burgès. Per ell "en la noche, todos los gatos son pardos". Extret de la revista francesa: L'union Pacifiste.

aquestes crítiques NO SORGEIXEN DE MANERA PARCIAL DES DE DIFERENTS CORRENTS, sinó que formen un tot, es desprenen d'un arbre i es desenvolupen cadascuna al seu aire (depenent de les circumstàncies personals i històriques dels homes que les sustenten).

L'anarisme no és allò que els marxistes volen que sigui, sinó allò que realitzen els portadors-creadors de tals idees. I a cada moment poden haver circumstàncies externes a nosaltres mateixos que facin prevaler una de les crítiques sobre les altres. Però tots som conscients que quan el pacifista critica el militarisme, no està equivocat. Quan ho fa el "revolucionari", no està (en el seu temps, amb els seus fets) massa equivocat. Quan s'adueixen arguments econòmics ("La Puça" també ho fa) no s'està equivocat, i quan s'argumenta que la mili "educa" tampoc s'hi està.

Són aspectes d'una mateixa muntanya.

Per tot això, crec que l'amic Koldo s'ha passat en posar "a parir" a tanta gent i en barrejar-ho tot (que tenen a veure els de Guyana, amb els cristians progress, amb la contracultura, amb els anarquistes?). Es que de tanta confusió havia de sortir-ne una única llum?

Cal ser més modest.

Per a acabar, crec que seria millor centrar la crítica sobre l'actuació dels antimilitaristes (no com a organitzacions tal vegada, sinó com a accions concretes).

La construcció del Moviment Antimilitarista a tot arreu dels Països Catalans i a d'altres pobles ibèrics, que pretengui la revolució social, necessita com a eix fonamental, una dinàmica "política" lligada a la classe obrera, (millor dit, que tingui la seva arrel en la mateixa classe obrera) i a la seva lluita anticapitalista, per fer realitat la desaparició de l'exèrcit, i per tant de l'Estat, per aixecar la societat dels treballadors lliurement associats o comunisme llibertari, com li volguem dir.

La lluita antimilitarista va dirigida al conjunt dels oprimits no tan sols als afectats directament per "l'assumpte militar", i a més a més, en certa manera "l'assumpte militar" és present en tots els camps de la lluita anticapitalista (presons, ecologia, feminisme, llibertat d'expressió, pedagogia...) i a vegades es cau en un absurd aïllament dels camps de lluita que ens debilita i desmoralitza.

Sabem que la gent directament "afectada" són els soldats, obrers militaritzats, gent expropiada pels militars... i a part hi situem els objectors i desertors que per definició ja demostren una certa actitud de rebuig (això no implica que no hi hagi objectors tan reaccionaris com el soldat més "obedient").

També vull deixar clar que el militarisme no afecta tan sols els "mozos" que es fan objectors, sinó que molts "antimilitaristes" de "declaració de principis" s'obliden i "deixen de banda" la problemàtica específica de diversos sectors militaritzats. També es podria acabar d'una punyetera vegada amb la mitificació que es fa dels objectors com els "putejats de sempre" pels militars, com si fossin els únics afectats.

Pel que fa a l'organització, jo la plantejaria en un principi pel tema específic que tracti, i llavors territorialment, en grups o col·lectius que tractarien "globalment" les qüestions i abastarien des de barris fins a nacions (per dir-ho de qualsevol manera) aquestes serien de fet les "organitzacions antimilitaristes" (és el cas del GANVA).

Quant als grups específics antimilitaristes (obers militaritzats, afectats per bases, camps de tir, zones militars, expropiacions, anti-mili com proposa el COP contra una determinada fàbrica d'armaments o el tràfic d'armes.) jo no ho plantejo com coordinadores ni assemblees populars, sinó en tant que antimilitaristes organitzats que treballem amb els afectats en aquests organismes populars; per exemple, els antimilitaristes que treballen en la qüestió de Subirats s'organitzen en "col·lectiu anti-caserna" amb l'objectiu d'enfortir la consciència antimilitarista "global" dels afectats per una qüestió "específica" i "directa".

D'altra banda tindriem el treball a d'altres grups que, per feblesa dels moviments contestaris del mateix moviment antimilitarista, ens impedeixen organitzar-nos com a tals. Els sectors dels que parlo són: sindicalisme, feminisme, ecologisme, llibertaris, anti-repressió...potenciant d'una banda la relació d'aquestes lluites amb "la qüestió militar" i d'una altra la coordinació i el treball conjunt.

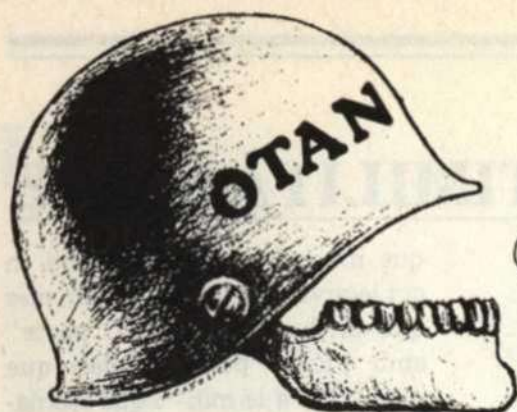
Fins ara no he parlat encara de l'organització dels objectors, i és que precisament poso en qüestió els grups d'objectors de consciència (MOC, COP...). L'objecció de consciència és una forma de lluita, de "desobediència civil" i crec

que mentre no es converteixi en col·lectiva i política, a allò més que arribarà és a un "pacte" amb l'Estat per part dels que diem "No a la mili" i que ajornarà la solució del problema fins a l'extrem d'arribar a l'integració dels objectors dins del sistema.

Per això plantejo la lluita antimilitarista no centrada en l'objecció sinó en l'exèrcit i principalment en aquests moments en el "23 febreril" i tot el que ell comporta.

També hi ha un motiu objectiu per a trobar inviable el MOC i el COP, i és que tan absurda és "l'organització del moviment de vaguistes de fam per la pau" o "impagadors d'impostos pro-nuclears" com la dels objectors. Els objectors de consciència estem tots en una semblant situació jurídica que és de fet una forma de control social (en el futur, serveis civils). Per això, crec que en el si dels grups antimilitaristes fora necessària l'existència d'equips d'objectors, però no com a grups diferenciats. Respecte al Col·lectiu per una Objeció Política crec que seria més positiu la seva integració al GANVA i que aquest treballi l'objecció política com alternativa per lluitar contra la mili, i a més crec que l'O.C.P. ha d'ésser una part fonamental de l'estratègia antimilitarista.

Com podeu veure, la lluita contra fàbriques d'armament denunciant el paper econòmic i polític que juguen, la lluita per l'auto-organització dels afectats per zones militars (camps de tir, bases, la Legió, casernes...), la lluita del moviment obrer contra la militarització (lleis de movilització i militarització) i a més avui la lluita anti-colpista i revolucionària juntament amb l'objecció política formen part del moviment antimilitarista que volem aixecar.

Obrim en aquest número una nova secció de la nostra revista: l'Anar-hi anant. Amb el títol només, ja us podreu imaginar de què anirà. Durant aquests sis o set mesos, la recta final del procés d'integració a l'OTAN i de renovació de les bases ianquis, aquesta secció es farà eco de les iniciatives i les coordinacions dels diversos grups que actualment estan duent una campanya en aquell sentit. Necessitem per tant que ens escriviu i ens envieu, els qui estiguen pensant -a on sigui- en la campanya, les vostres idees, la notificació dels actes que celebriu, dels seus resultats, les propostes de campanya. Anem a intentar que l'Anar-hi anant sigui un espai de coordinació, que ens permeti al final arribar a negar el seu mateix títol: Anar-hi anant

El diumenge dia 20 de setembre s'ha fet una reunió de la Coordinadora de Moviments anti-OTAN de gran part del Principat, grups i organitzacions polítiques (d'extrema esquerra, independentistes,...), en total, més d'una trentena de grups hi eren presents. Aquesta coordinadora (en la qual el GAMBA hi està present) pretén posar-se en contacte amb tots els comitès anti-OTAN que hi ha o bé que surtin, per a dinamitzar una forta campanya contra l'ingrés a l'Aliança. Fins ara els components són comitès de diversos barris de Barcelona (Nou Barris, Carmel, Gràcia, etc.), de pobles i comarques (Cornellà, Sta. Perpètua, Granollers, Sabadell, Alt Penedès, Tarragonès, etc...) i per altra banda grups i organitzacions polítiques (GAMBA, MOC, CANC, MCC, LCR, PCE (m-l), PCU, CCOO, FAV, etc...).

El treball que ha realitzat fins ara la Coordinadora ha consistit en l'edició d'un cartell i d'un adhesiu contra l'OTAN i les bases ianquis i començar a organitzar

una gran FESTA-MITING i una manifestació, actes que es realitzaran aproximadament en els dies que el Parlament espanyol estigui debatent l'entrada a l'OTAN.

En aquesta reunió s'han concretat els detalls referents a aquests actes:

-La FESTA-MITING es farà el dia 10 d'octubre al "Poble Espanyol" i hi participaran Montserrat Minobis (presentadora), l'excomandant Luís Otero, Alvarez Solís, Solé Sabarís, Isabel Clara-Simó, algú de CCOO i un representant de la Coordinadora. A més actuaran Joan Isaac, Marina Rossell, Pi de la Serra, Esquirols, Manuel Gerena, l'orquestra Frenesí i la Plateria.

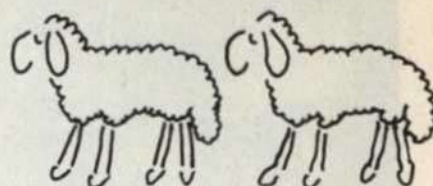
A part d'això el GAMBA ha proposat a la coordinadora tota una sèrie d'accions directes al carrer, que puguin ser molt participatives, per tal d'aprofitar el temps que ens queda fins que l'entrada a l'Aliança sigui un fet consumat per a encetar una mobilització a cada poble, barri,

comarca i a nivell estatal (marxes contra les bases militars ianquis, celebrar un referèndum popular organitzat per tots els comitès i grups anti-OTAN, pressionar sobre els estats membres de l'OTAN que hauran de donar el vist-i-plau al nostre ingrés,...), és a dir, deixar clar que la campanya anti-OTAN no s'acaba amb el debat parlamentari, ja que fins el primer trimestre de l'any que ve no se signarà formalment el Tractat de l'Atlàntic Nord i després encara caldrà que les Corts tornin a ratificar el sí a l'OTAN. Aquestes propostes concretes seran debatudes per cada comitè anti-OTAN i les decisions es prendran en la propera reunió.

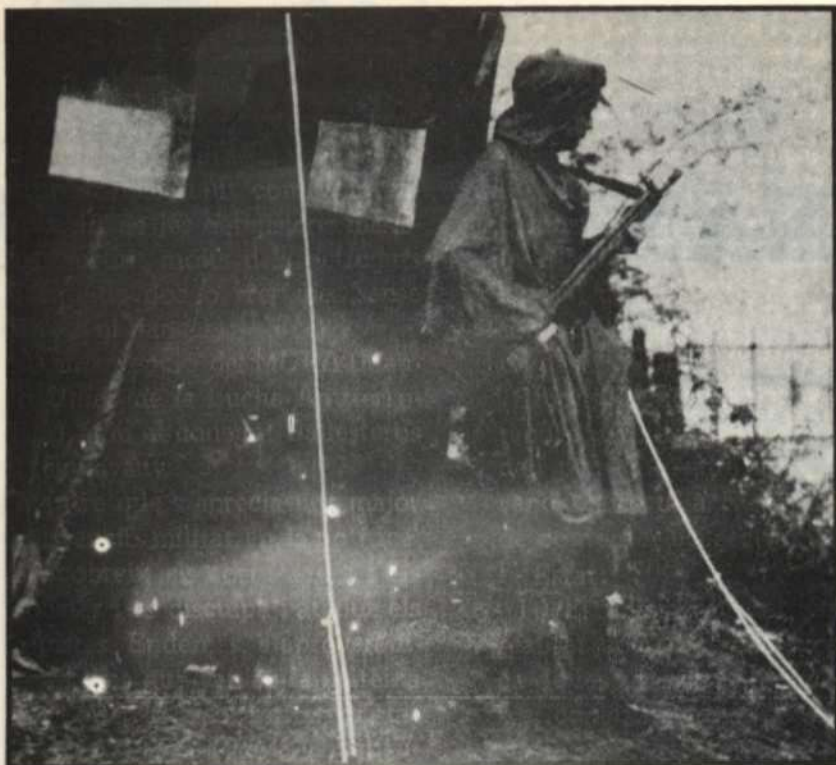
JA HO SABEU, TOTS ELS QUE TINGUEU GANES DE TREBALLAR EN LA CAMPANYA ANTI-OTAN...ANIMEU-VOS I COORDINEM-NOS TOTS PLEGATS.

ANAR-HI ANANT...

PASSOS	DATA APROXIMADA
El govern acorda gestionar l'entrada.	16 Agost 81
Reunió del govern amb els Consells Superiors dels 3 exèrcits, els quals es pronuncien a favor de l'ingrés.	21 Agost 81
Presentació pel govern davant del Congrés de la proposta d'adhesió	27 Agost 81
Reunió del Consell Polític d'UCD per a tractar el tema	31 Agost 81
La Mesa del Congrés passa l'assumpte a la Comissió d'Afers Exteriors. Possible presentació d'esmenes a la totalitat Debat plenari en el Congrés. Votació final.	15-Set. a 15-Oct-81
Passa a la Comissió d'Afers Exteriors del Senat. Possible presentació d'esmenes a la totalitat. Debat plenari en el Senat. Votació final.	
Ratificació del tractat militar amb els EUA en el Congrés i en el Senat prorrogant-lo per uns vuit mesos.	Abans 21-Set-81
El Govern presenta a Washington la proposta formal d'adhesió.	Octubre-81
Els EUA la passen a Brusel·les, seu de l'Aliança, i és començada a examinar per cadascun dels 15 membres. Alguns d'ells decidiran el tema a través de l'executiu, d'altres necessitaran l'aprovació del Parlament.	
Si tot els membres de l'OTAN hi estan a favor, l'organització convida formalment l'Estat Espanyol	Oct-81 a Març-82
El Govern espanyol signa el Tractat de Washington o de l'Atlàntic Nord.	
El Congrés i el Senat espanyols ratifiquen la signatura.	
Negociacions del tractat bilateral E.E-EUA.	
Es renova el tractat amb els EUA prèvia aprovació del Congrés i del Senat espanyols, tant com del Senat nord-americà.	Abril-82

LES F.A.S. A EUSKADI

TZUSTARRA

D'ençà del 23-F les mesures repressives que el govern espanyol empra a Euskadi s'intensifiquen. En nom de "la unidad indisoluble de la Patria y en lucha contra el terrorismo de ETA" donen carta blanca per a:

- la intervenció de l'exèrcit a Euskadi amb la tramesa de tropes militars a les zones properes a la Muga;

- la realització de tortures com a pràctica generalitzada sota la llei antiterrorista, tant com la intensificació de les detencions massives (sortint molts dels detinguts al cap de dos o tres dies sense càrrecs ni fiances);

- la intervenció del MULA (Mando Unico de la Lucha Antiterrorista) amb el conegut Ballesteros al seu davant.

Mentre que s'aprecia una major intervenció militar en la política, s'encobreix els torturadors i els feixistes i es disculpa i atenua els colpistes. Endemés, s'aproven diverses lleis que van en la mateixa línia que la llei antiterrorista: "Ley de Defensa de la Constitución", "Ley de Régimen Peniten-

ciario", "Ley de Regulación de los estados de Alarma, Excepción y Sitio", que posen a mans de l'exèrcit i les FOP unes armes legals per a imposar llur tutela i justificar les seves intervencions a Euskadi i la resta de l'Estat.

A poc a poc es pot dir que qui mana és l'exèrcit, mentre que els partits parlamentaris afalaguen les FAS i actuen de manera que allò que facin no les disgusti. Segons experiències històriques, l'exèrcit acostuma a pretendre demostrar que pot controlar molt millor la situació que els polítics i d'aquí a pensar que ells sols poden bastar-se només hi ha un pas.

Segons la nostra manera d'entendre, tres són les raons que poden perseguir amb la seva intervenció directa a Euskadi, a part de contentar els sectors ultres de l'Estat:

- 1-) Estudiar sobre el terreny la realitat socio-política i geogràfica de les zones que diuen combatre, conèixer-la per poder dominar-la.

- 2-) Temptejar les reaccions de la

gent davant aquestes mesures, si donen respostes i fins a quin punt, etc....

- 3-) Espantar la població, immobilitzar zones, impedir solidaritats.

Un balanç ràpid de la seva intervenció a Euskadi ens pot demostrar millor això que diem.

AMB LA PRIMAVERA ARRIBA L'EXERCIT

Després de la famosa reunió de la Junta de Caps d'Estat Major (JUJEM) amb el President del Govern en la qual es decideix la vigilància de les fronteres, el 26 i el 27 de març diversos convois militars circulen per la vall del Baztan i 35 camions militars s'instal·len per les rodalies d'Eli-zondo, a Otxando. Pertanyen a les COE (els famosos "guerrillers") i vénen de l'aquartament de Castillo del Val. També es concentren a la zona quatre companyies del Batallón Montejurra XX amb base a Arizoaín i efectius del Batallón Colón XXIV amb seu a Irun. Es repartiran entre Irizulegui i l'alt d'Urquiaga. En total, uns 800 o 1.000

soldats acamparien per les rodalies d'Elizondo, d'altres 120 a l'alt d'Ibardin, 100 més a Arguiña -a 7 kms.de Lesaca-, mentres que les UAR es feien càrrec de la vigilància de Vera de Bidasoa i Echalar.

Més endavant s'hi afegirien d'altres companyies (Cuartel de Loyola de Donostia, etc.) i constantment serien rellevades les tropes.

Moltes de les pràctiques que l'exèrcit està desenvolupant en el País Basc estan estudiades en el manual "Orientacions sobre Subversión y Contrasubversión" que primer publicà precisament LA PUÇA I EL GENERAL en el seu número de maig i que després es reproduí i en alguns aspectes amplià a PUNTO Y HORA i DIARI DE BARCELONA. Aquestes pràctiques antisubversives consisteixen en instrucció individual (tir ràpid, de precisió, supervivència, defensa personal, instrucció nocturna, etc.) tant física com moral, en la instrucció de petites unitats, etc.

Com a exemple podem esmentar que durant el mes de gener de l'any passat la COE de Burgos s'entrenà en exercicis de suposats desallotjaments d'edificis habitats, desplegament en carrers, dispersió d'esvalotadors urbans,...

LA LLEI DEL MES FORT

La tensió i la por són freqüents en els indrets ocupats per l'exèrcit, sobretot en els primers dies, ja que la militarització de les zones arribava a ser total: controls a Ibardin (zona muntanyenca de pas), les voreres ocupades per a l'aparcament de vehicles militars, els jeeps corrent a tota velocitat pels carrers, apuntar amb les armes a la gent mentre està comprant, posar-se en direccions contràries amb els vehicles no fent cas a les indicacions d'alguns veïns, espatllar parcel·les de terreny llaurades, embrutar la mutanya, molestar el ramat,....

El 19 d'abril un brigada borbato insultà els veïns presents en un bar d'Eugui. Pretenia que es traïés la televisió, sota la vigilància amb armes de la patrulla que manava. Fou un dels incidents més greus.

Al cap de pocs dies també hi hagué un altre incident entre militars i un guarda-jurat de Vertiz, contractat per la Diputació Foral de Nabarra, perquè l'havien trobat a la muntanya amb una ràdio i els produí sospites. Se'l maltractà i trencaren el seu auto particular.

A primers de maig, les UAR fan una entrada espectacular a Lesaca amb 4 tanquetes, jeeps, gossos policia i amb una actitud vigilant-desafiant. Fan recordar l'ocupació d'Eibar per aquestes mateixes forces a inicis d'any.

També han estat diversos els incidents produïts amb el ramat i la preocupació dels pastors i habitants dels pobles afectats. A darrers d'abril una vaca és morta a trets pels soldats i els gossos-policies mosseguen uns quants bous a Maya, alguns dels quals moriran.

En els mesos següents, sobretot el juny, sovintegen els desplegaments de les UAR en qualsevol lloc amb tancs, controls, etc.(Endarlaza, etc.), a part dels controls de la guàrdia civil (Lesaca,...), el vol d'helicòpters arran del sol, per damunt les platges (Fuenterrabia, Bahía de la Concha, etc.), tant com el creuament de la barreira del so per part d'avions de l'exèrcit per sobre de les ciutats, espantant la gent.

També pot apreciar-se la presència de tècnics de l'Acadèmia de Guerra Antisubversiva, en tasques de caràcter informatiu i d'assessorament, formats especialment pels EUA.

I no es pot cloure aquest apartat sense esmentar la lluita i oposició del poble contra projectes com ara el de la caserna que l'exèrcit està construint a Belagua,

al qual s'han oposat tota mena d'organismes polítics, ciutadans, esportius, ajuntaments de la zona, etc. i que se suma a l'oposició al camp de tir de les Bardenas on els ajuntaments de Tudela, Cáseda, Lumbier, Arbizu, Saraguda, Olza, Lakunza, etc. s'han oposat tractant de celebrar referèndums en les seves localitats, prohibits pel governador, així com qualsevol tipus de concentració popular.

Però és Lemoiz l'exemple més clar de militarització d'Euskadi. La consigna "Societat nuclear, societat militar" és un fet en el nostre poble. Tota la zona de Munguia (poble proper a la central nuclear), declarada zona de seguretat militar, pateix els efectes de les lleis militars que juntament amb el quarter de l'exèrcit ja existent pretenen construir un bloc de vivendes policials, com ara les 100 ja previstes a Algorta. No s'ha d'oblidar tampoc els cossos especials de vigilància de la central juntament amb la guàrdia civil.

En fi, segur que ens deixem còses en el tinter, i pel que sembla aquesta situació va per llarg, ja que les reivindicacions més elementals de llibertats i autodeterminació que el poble basc té plantejades no entren en els plans dels qui tenen el poder. Si s'engarjola els independentistes bascos que democràticament expressen llurs idees, aleshores per molt consitucional que sigui la democràcia no deixa de ser una dictadura. Si es legisla a favor de les classes dominants, i d'aquí el comiat lliure, la democràcia consitucional també és dictadura.

EL GENERAL CONTRA LA PUÇA

Carta sobre la repressió a les C.O.E.

Les C.O.E. núm.41, s'havien traslladat a una zona de maniobres, situada vora Camprodon, crec que a la vall del Bac (?).

Les maniobres eren del tipus de supervivència: 8 o 10 dies sense cap mena d'aliment, menjant només algunes herbes cuites del camp i dormint sota casetes de branques. Després de 5 dies, quan tot el món es trobava mig mort de fam i amb una pluja gairebé continuada, la vall estava totalment ocupada pel fang. La zona de comandament on es trobaven els oficials, per descomptat amb tendes de campanya individuals i una casa, el menjar no escassejava, era la zona des d'on es vigilava els "chavals" (generalment són voluntaris de 18-19 anys).

Sembla ser que en una de les nits algun soldat s'escapà de la zona controlada per a dirigir-se a unes cases situades a 2.000 metres de nosaltres. Aquestes cases no estaven habitades i es trobaven en mal estat encara que estiguessin tancades. Els soldats feren saltar el cademat i s'endugueren un xic d'oli, mongetes seques i una mica de pa dur, no es va tocar res més. Pel matí fou descobert el cademat trencat i s'inicià un registre. Al cap de poca estona eren portats 6 o 7 soldats lligats amb cordes del coll braços formant una cadena. Romangueren amb aquesta postura unes 8 o 10 hores. Mentrestant transcorregué tota la tarda plovent i no es deixà que ningú s'apropés, llevat d'algun sargent i tinent que s'entretenia en els moments que parava de ploure pujant-se a les seves esquenes i saltant sobre els ronyons, o bé agafava la corda i tirava fins que els hi faltava la respiració. Després d'això foren sotmesos a un interrogatori un a un. No sé que va passar ja que ens impedien apropar-nos. Van estar tota la nit a cel descobert entre la pluja i el fred que feia encara en aquests mesos de primavera als Pirineus.

Després se'ls conduí lligats com presos de guerra a la marxa de sortida de la vall.

Per referència sé que al quarterer que els deixà sortir, tot faltant-li 10 dies per llicenciar-se li posaren 2 mesos de calabós i crec que igual càstic reberen els soldats que anaren a buscar menjar.

A part d'aquests càstigs físics també s'exercien càstigs de tipus psicològic com ara apropar-los menjar a la boca per a enriure-se'n, i aigua,...

Sento no poder donar-te més dades però no recordo res més.

un reservista

El dia 14 de setembre a les 10 del matí havia de celebrar-se en el jutjat de districte número 22 de Barcelona, un judici contra 25 membres de grups antimilitaristes i ateneus llibertaris sota l'acusació de "desordenes públics" arran d'una encartellada i repartida d'octavetes el 6 de juny d'enguany, en la qual foren detinguts per la policia. En aquesta es demanava la llibertat de Silvia i Juli, dos membres del COP que havien estat empresonats per portar adhesius de "Perrill, exèrcit!", que s'inscrivien en la campanya que diversos grups antimilitaristes, llibertaris, etc, realitzaren contra la Setmana de les FAS a Barcelona, del 23 al 30 de maig.

El grup de persones que havia de ser jutjat, no comparegué al judici perquè no reconeix la competència del tribunal per a jutjar-los i a més, pensa que és ridícol el delictes que se'ls pretén imputar. A la vegada es refermen en la seva acció de solidaritat envers els dos antimilitaristes empresonats —avui en llibertat però també pendents de judici— i amb les causes per les quals foren empresonats: dir que l'exèrcit constitueix un perill per als treballadors i els pobles de l'Estat espanyol i de tot el món. Aprofiten finalment per fer una crida a tothom per a mobilitzar-se en aquests propers mesos contra una altra evidència dels perills que comporta l'exèrcit: la nostra entrada al bloc militar de l'OTAN i el manteniment de les bases ianquis..

El judici ha quedat ajornat pel 9 de novembre.

:CAP de TRONS!

—“Hi ha un grup que ha declarat la guerra als Estats Units, i ho començo a creure. La cosa ja no té gràcia” (Paraules del general de l'OTAN Frederik Kroesen instants després d'haver sortit illès d'un atemptat. El País, 16-9-81)

Veritablement tens més cara que esquena !; quan tu declaraves diàriament la guerra al Vietnam, la cosa SI QUE TENIA GRÀCIA !; en canvi, ara, que per poc no t'envien a l'altre barri, t'acollones !

—“La Minoria Catalana se define de entrada, atlantista y antinuclear” (Declaracions de Roca i Junyent. Diario de Barcelona, 13-9-81)

De passada us direm que en Roca ens ha confessat que en el fons són antimilitaristes de tota la vida, independentistes i que estan per la lluita armada.

—“El cuerpo no está para una huelga en estos momentos”

Malgrat que en aparença sigui una consigna contrarevolucionària, es tracta de les declaracions de Modesto García, secretari general de la Unió Sindical de Policia (EGIN, 13-9-81). I és que en el fons són demòcrates i no volen obeir les ordres de vigilar les campanyes anti-OTAN. Per part nostra, ja podeu estar tranquils, que nosaltres no us vigilarem!

—“Un ejército que se aburre es el mejor caldo de cultivo para conspirar” (Areilza, EGIN, 12-9-81)

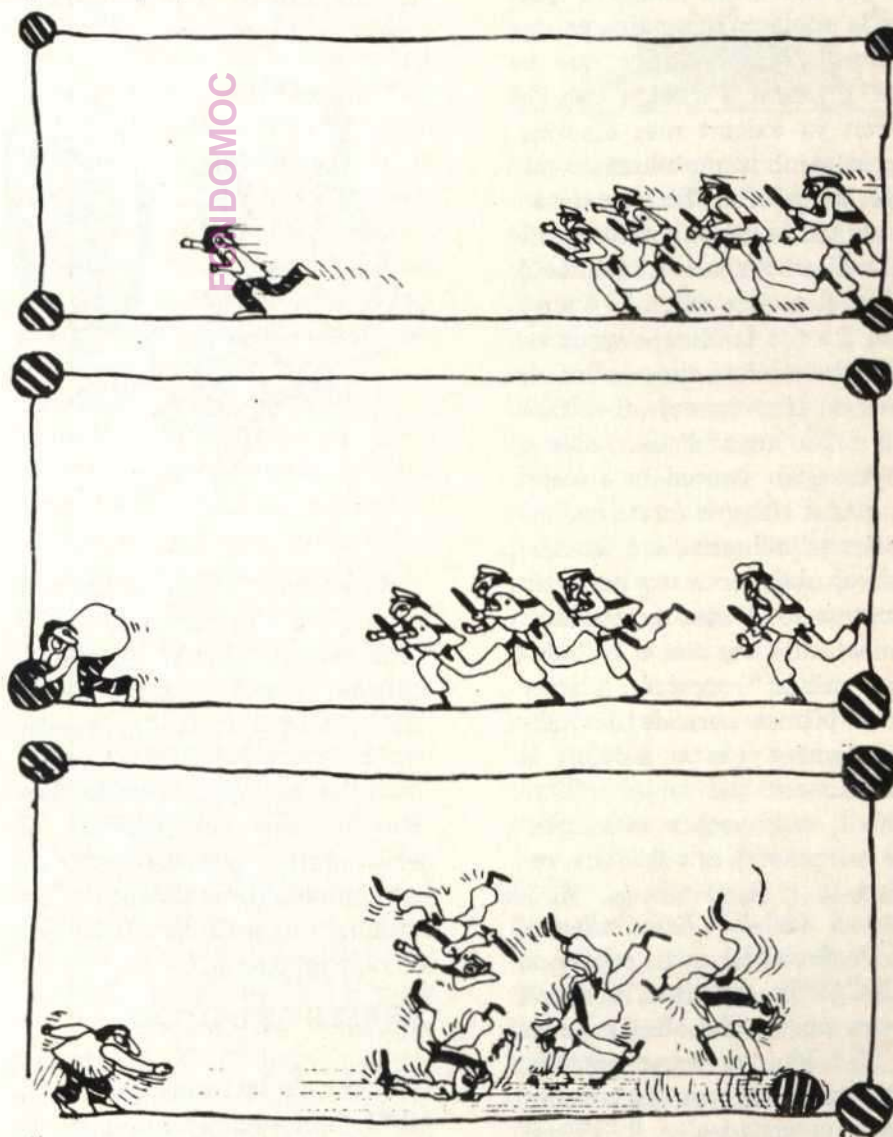
El problema fonamental és que teniu molt poca imaginació. Es tracta d'ensenyar, començant per les més altes jerarquies aquell distret i famós himne que diu: “pajaritos por aquí, pajaritos por allá...”

—“Es demagogia querer adjudicarse el patrimonio sobre el Ejército, que es de toda la nación” (Paraules d'Àngel Capdevila, del PSOE de León responnent al governador civil. El País, 13-9-81)

Gamarús, capsigrany, desmemoriat! Que no te'n recordes que l'exèrcit no és de tota la nació? (per cert, quina nació?), que ja fa una bona pila d'anys que fou comprat per la burgesia! que no te'n recordes ?; doncs mira-ho al registre de propietats.

—“La voluntad del eslogan (OTAN, de entrada NO) es la de afirmar la voluntad del PSOE de oponerse al ingreso en la OTAN, sin que ello suponga estar contra la existencia de la organización atlántica” (Fernando Morán, entrevistat a El País, 15-9-81)

Gràcies per l'aclariment, senyor Morán, ens pensavem que també éreu antimilitaristes de tota la vida!

INTRODUCCIÓ HISTÒRICA A L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA ANTIMILITARISTA

JORDI (M.O.C., Terrassa)

CONSIDERACIONS PREVIES

Amb el bonapartisme napoleònic es va iniciar la instauració estatal de la mobilització militar obligatòria, que comptava amb certs precedents i que va ser seguida immediatament per l'Estat de Prússia estenent-se al llarg del segle XIX arreu d'Europa i també, entre colonitzacions i descolonitzacions, a d'altres continents.

La mobilització militar obligatòria en la seva forma més simple afecta en temps de guerra la població masculina en uns marges d'edat relatius que es van ampliant a mesura que l'exèrcit va exigint més efectius. Actualment la mobilització militar obligatòria s'ha fet extensiva als temps de pau amb el servei militar obligatori, la duració del qual oscil·la entre 1 i 3 anys (de 3 a 6 a la Xina) segons els estats i exèrcits i que s'aplica als joves de sexe masculí al voltant dels 20 anys d'edat, més o menys quan s'accedeix a majoria d'edat. Alguns estats han establert la militarització escolar, d'altres obliguen a uns períodes d'instrucció d'unes quantes setmanes, cada any fins a la "jubilació militar", després d'haver fet el primer període de mili. Darrerament s'està assistint a l'establiment del servei militar femení, cada vegada més estès, que en general és voluntari, remunerat i sense armes. Hi ha però el cas de l'Estat d'Israel, en l'exèrcit del qual, segons la G.E.C., "hi serveixen homes i dones no casades, fins a l'edat de 55 i 34 anys respectivament, organitzats en reserves constantment entrenades". A l'Estat

d'Israel el servei militar femení esdevé una M.M.O. per a les dones en temps de pau o de guerra i amb armes. Un detall a remarcar sobre la M.M.O. és l'exempció que es concedeix als subjectes que no reuneixen les capacitats i condicions físiques i mentals exigides. L'obligatorietat de la mobilització militar s'imposa amb penes per desobediència, desertió o "desacatament" imposades per tribunals militars, que segons els diferents estats i les diferents èpoques varien entre un període de presó o manicomí i pena de mort.

Recentment alguns estats han retornat a l'exèrcit voluntari i professional (EUA, Austràlia, Canadà, Japó) i altres (RFA, RDA, Bèlgica, Holanda, França, Itàlia, Països Nòrdics) han establert serveis civils o/i milis desarmades que substitueixen el servei militar opcionalment -opció limitada generalment per un tribunal que jutja els motius per escollir tal opció.

ARRELS DE L'O.C.A.

Abans de la instauració de la MMO també hi havia objecció de

consciència antimilitarista que en certa forma substitueix l'actual obligació oficial i més enra també n'hi havia perquè l'OCA existeix des de que té sentit i podem dir que té sentit des que hi ha guerres en la Història de la Humanitat. Constància històrica en trobem en els primitius cristians (d'abans de l'emperador Constantí) que es consideraven incompatibles amb la violència militar. Cal, però, pensar que l'objecció és una postura personal i per tant pot haver passat perfectament desapercebuda per la història oficial sensible només als esdeveniments institucionals i no a la quotidiana vida social i a les vides individuals. Es pot afirmar que l'antimilitarisme i l'OCA són tan antics com les institucions militars, que la desertió ho és tan com els reclutaments, que la desobediència ho és tan com l'obediència, l'antiautoritarisme tan com l'autoritat, el pacifisme tan com el bel·licisme, la no-violència tan com la violència, la pau tan com la guerra... No calen constàncies històriques per afirmar que sempre hi ha hagut qui individualment o col·lectivament ha assumit l'oposició a la violència, la guerra, l'autoritat o les institucions militars.

HISTORIA DE L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA A LA M.M.O.

El segle passat i l'actual han conegut un progressiu augment de postures antibèl·liques, pacifistes i antimilitaristes de rebuig a la participació o col·laboració en les institucions militars o llurs activitats en temps de pau o de guerra, i això ha succeït paral·lelament a l'increment del potencial i la tècnica militars, sigui en inno-

vacions tecnològiques, sigui en noves formes de guerra, cosa que s'ha traduït en conflictes bèl·lics molt més nocius per al conjunt de la població.

En el segle XIX els principals protagonistes de l'OCA són membres de sectes religioses protestants com els mennonites, quàquers, anabaptistes... A finals del XIX i principis del XX adquireixen importància les postures antimilitaristes o anti-bèl·liques dels moviments obrers de tendència anarquista o socialista.

La I i la II Guerres Mundials van trobar molta oposició antibèl·lica des de posicions religioses, polítiques, intel·lectuals, etc. A Alemanya acabada la guerra del 14 es va abolir el servei militar obligatori, però el règim feixista hitlerià el reinstaurà i va fer afusellar o internar en camps d'extermini uns 32.000 objectors durant la II Guerra Mundial (a Anglaterra n'hi va haver més de 60.000).

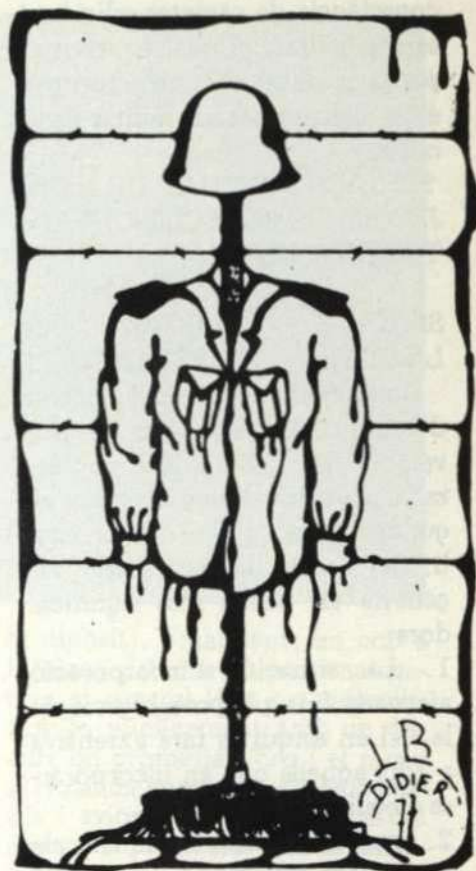
Després de la II Guerra Mundial la incidència de l'OCA augmentà, potser pels senyals que han deixat les dues guerres. El creixent nombre d'objectors ha obligat molts estats a cedir en el seu poder sobre la població, sigui eliminant la MMO o introduint un servei civil o/i un servei militar desarmat de caire substitutori. Aquestes concessions responen però, a un intent de treure's del damunt el "problema" de l'OCA sense limitar el poder militar; aquestes són solucions per a l'Estat però no per a molts objectors insubmissos parcials o totals, i no suposen l'acabament del moviment antimilitarista en absolut. Un cas recent i molt significatiu és el dels EUA, quan van intervenir militarment al Vietnam i tingueren uns 60.000 desertors a part de molta oposició interna amb manifestacions inusuals pel seu nombre i per la seva protesta en diversos nivells i àmbits, de

forma que es va establir l'exèrcit voluntari, i més tard es va amnistiar els desertors, tot creant un clima contrari a tota intervenció militar, que malauradament amb l'elecció de Reagan s'ha deteriorat bastant.

HISTORIA DE L'OCA A L'ESTAT ESPANYOL

Poc anys després de finalitzar les guerres colonials de Cuba i Filipines, se'n va començar una que en prenia el relleu, la guerra del Marroc. Però els "quintos" d'una colla de ciutats es negaren a ser mobilitzats. A Barcelona i rodalies es proclamà una vaga general contra la guerra colonial i per a impedir que s'emportessin els joves a la guerra. La vaga la promovia i defensava el moviment obrer anarquista impregnat de motivacions nacionalistes i es transformaria en la Setmana Tràgica quan els lerrouxistes hi intervingueren. La Setmana es va acabar amb la intervenció militar que es va cobrar força vides i s'implantà una repressió molt forta que portà a nombrosos empresonaments i també penes de mort.

Després de la guerra civil, el primer cas d'objecció de consciència al servei militar es dona l'any 1959 quan dos testimonis de Jehovà es neguen a vestir l'uniforme militar i a agafar les armes per motius religiosos. Tots els objectors eren condemnats -fins el 1973- a penes que oscil·laben entre 6 mesos i 6 anys de presó, passats els quals i en cas de seguir en la mateixa actitud se'ls aplicava una nova condemna i així fins arribar als 38 anys d'edat. Dos projectes de llei enviats pel govern franquista van ser rebutjats (fet sense precedents) a les "Cortes", l'abril del 70 i el maig del 71. Ambdós eren projectes d'estatut d'OC. El 1971, quan ja 200 testimonis de Jehovà s'havien declarat objectors i estaven

empresonats, es produïx el primer cas d'objecció de consciència a la mili per motius no-religiosos; es tracta de Pepe Beunza. El seu empresonament va ser contestat amb un fort moviment de solidaritat internacional. El 1973 la situació va canviar lleugerament en suprimir-se les condemes en cadena; la nova llei condemnava l'objector a una sola pena de 3 a 8 anys de presó i a la privació per tota la vida de drets polítics així com a la incapacitació per a la docència i treballs en entitats públiques. L'any 1974 es comptabilitzaven 1000 anys de presó pels objectors. Aquest mateix any s'inicien els serveis civils autogestionats de col·lectius d'objectors. Primer és a Can Serra - L'Hospitalet -; després a Màlaga, Bilbao, Madrid, Tarragona, Vic, Donostia, Cordoba, Oviedo, Zaragoza... El 30 de juliol del 1976 els objectors són indultats i surten al carrer. El gener del 1977 surt al BOE un real decret llei sobre l'objecció de

consciència de caràcter religiós al servei militar, el qual es rebutjat per la totalitat dels objectors per ésser discriminatori, militar i punitiu.

SITUACIÓ ACTUAL DE L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA ANTIMILITARISTA'

SITUACIÓ LEGAL A L'ESTAT ESPANYOL/1

Actualment, des del decret d'incorporació ajornada de Novembre del 1977, l'OCA es tolerada provisionalment fins que sigui aprovada una llei que la reguli. Del decret llei en qüestió, vegem-ne els punts més significadors:

1. La situació d'incorporació ajornada fins a la promulgació de la llei en estudi es farà extensiva a tots aquells que en incorporar-se aleguin ser objectors.

2. Igual tractament es donarà als amnistiats —els indultats del 70— 5. Tots els reclutes o soldats en files que aleguin ser objectors, poden sol·licitar llicència temporal fins a la promulgació de la llei i continuar prestant servei fins a la resolució de l'expedient.

Per a acollir-se a aquest decret s'exigeix omplir instàncies i papers burocràtics, especialment en el cas de voler demanar llicència temporal durant la mili. S'han produït empresonaments temporals d'objectors basant-se en irregularitats burocràtiques.

La llei esmentada en el decret és prevista en la "Constitución española" aprovada a les Corts el 31-10-78. Heus aquí els punts 2 i 3 de l'article 30 de l'esmentada Constitució:

2. La llei fixarà les obligacions militars dels espanyols i regularà amb les degudes garanties l'objecció de consciència, així com les altres causes d'exempció del servei militar obligatori, podent imposar, en els seu cas, una prestació social substitutòria.

3. Es podrà establir un servei per al compliment de fins d'interès general.

SITUACIÓ LEGAL A L'ESTAT ESPANYOL/2

El gener del 1980 el govern Suarez donà a conèixer a través del BOE l'avantprojecte de llei d'objecció de consciència i prestació social substitutòria. Aquest projecte és ambigu i deixa aspectes de gran importància a l'elaboració posterior d'un reglament per part d'un nou organisme que preveu el projecte, la "Comisión Nacional de la Objeción de Conciencia", que elaboraria el reglament arbitràriament. En resum, els principals defectes del projecte de cara a poder ser acceptat per l'immensa majoria dels objectors, són:

—no es reconeix l'OC en temps de guerra, ni durant o després del SM.

—la prestació social substitutòria és obligatòria en cas d'objectar al servei militar.

—es discriminen els motius per fer objecció.

—s'estableix un tribunal, el qual, com a jutge i fiscal admet o denega les sol·licituds d'acollir-se a la llei.

—s'obliga l'objector a declarar sobre la seva ideologia a religió, en clara contradicció amb l'article 16 de la Constitució.

—la PSS (Prestació social substitutòria) té durada doble al servei militar o, com a mínim, 1 any més.

—durant la PSS es suprimeixen els drets polítics i sindicals.

—la PSS s'ha de fer en unitats jeràrquicament estructurades i subjectes a disciplina i obediència a l'administració i personal del centre de la C.N.O.C.

—els camps d'actuació de la PSS corren a càrrec exclusiu dels criteris de la Comisión Nacional, així com els plantejaments per a dur a terme l'actuació.

—no hi ha capacitat d'opció entre els diferents camps d'actuació i llocs i et poden traslladar de lloc en tot moment.

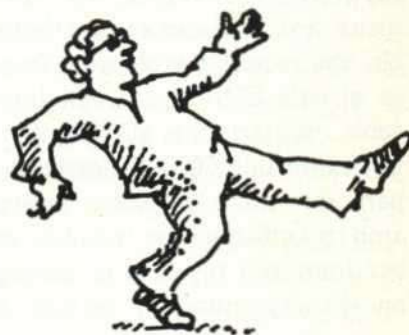
Pel que fa a aspectes gens clars que el reglament haurà d'aclarir: —no queda descartat —tot al contrari, sembla molt probable— que la PSS obstaculitzi la lluita contra l'atur.

—tampoc queda descartat que la Comisión Nacional no inclogui militars.

—no queda clara la llargada de la jornada de treball.

—no hi referències directes però és perfectament probable l'establiment d'uniforme obligatori, horaris estrictes, internament i necessitat de permisos per a sortir.

Amb l'aprovació i posterior aplicació de la llei prevista, la situació legal de l'OCA experimentarà una gran alteració. Ara per ara, sense saber el contingut que tindran la futura llei i el reglament, és prematur fer previsions però hom pot pensar que després del "tejerazo" el projecte canviï per empitjorar i que per a molts objectors la situació els tornarà a l'adversitat dels temps franquistes i per a d'altres ja es podrà disposar d'un marc legal favorable, ja que és molt probable que no es repeteixi el rebuig generalitzat del 1977. Cal precisar que encara manca elaborar el reglament i montar l'infraestructura i això pot trigar molt bé un any. Per ara, el projecte està en la comissió del Congrés de Diputats i encara poden succeir moltes coses.

VI MARXA INTER NACIONAL ANTI MILITARISTA

RAFAEL LLOBET

Tal com fou anunciat a la primavera passada s'ha realitzat aquest estiu la VI Marxa Internacional Antimilitarista a la regió holandesa de Drenthe. Així com en altres anys la Marxa recorria alguns països d'oest a est i de nord a sud d'Europa, aquest any ha consistit en un campament des d'on es preparaven les accions contra les diverses instal·lacions militars de la regió. La Marxa tingué lloc de l'1 al 13 d'agost i ha estat un centre d'activisme antimilitarista de 1200 persones de diversos països d'Europa. Els participants procedien de grups locals (antimilitaristes, socialistes, feministes, llibertaris, pacifistes) o venien a nivell individual.

El campament antimilitarista s'instal·là en un camping de Beilen, petita població a uns 50 km. al sud de la important ciutat de Groningten. Durant els tres pri-

mers dies els marxaires s'introduïren en l'organització i es feren els entrenaments a l'acció no-violenta. Per a integrar-se en el funcionament de la Marxa cada persona formava part d'un grup d'afinitat que cadascú escollia segons la llengua o la gent que el formava. En el si d'aquest grup es discutien les accions a realitzar i es prenen les discussions del grup, que eren posades en comú en la coordinadora internacional. Aquesta procurava arribar a un acord per mitjà del consens entre els 75 grups d'afinitat que hi participaven. Com que no era possible un acord amb que tothom estigués plenament convençut aquest sistema permetia tenir en compte tots els grups alhora de les decisions.

El menjar es feia comunitari i el preparaven per torns els grups d'afinitat. Cadascú tenia una bicicleta llogada per a tots els dies, amb la qual es feien els recorreguts cap als llocs de les accions.

La primera acció fou a Coeverden on el ministeri de Defensa havia anunciat la instal·lació d'un dipòsit d'armament nord-americà i de l'OTAN. Entre els 600 o 700 manifestants arribats amb bicicleta, organitzàrem tres marxades per la població mentre a cada una es feia teatre de carrer, expressant de formes diverses els continguts antimilitaristes. Ens dirigírem tots cap a l'ajuntament i allí tinguérem un debat públic amb el batlle (el qual cada en evidència per la seva decisió positiva envers

el dipòsit). Finalment, un cop a la plaça del mercat homenatgearem al general Haig tot ridiculitzant-lo públicament amb un discurs on prometia l'oro i el moro si Holanda comprava els seus missils i avions militars. Al final del discurs i quan sonà una sirena simulant un bombardeig, tots els marxaires ens deixàrem caure al terra com si estiguéssim ferits de mort.

La següent acció succeí en la petita ciutat d'Assen on en diverses demostracions públiques celebràrem l'aniversari de la bomba d'Hiroshima. Amb cartells i pancartes protagonitzàrem una manifestació silenciosa pel centre de la ciutat tot bloquejant-la durant una hora, per acabar amb una manifestació davant la presó en demanda de llibertat per a un insubmis holandès.

Dijous variem de ruta i ens dirigim cap al sud. L'objectiu, aquesta vegada, era una base militar nord-americana i de l'OTAN instal·lada vora la població de Havelte. L'acció consistí en el bloqueig de l'entrada a un convoi que transportava armament a la base. Aquesta acció la plantejaven com a central en la Marxa per part d'alguns grups alemanys però el convoi no aparegué en cap dels moments de manera que decidírem restar allí per 3 dies bloquejant l'entrada. Així doncs al cap de tres dies els grups locals de Havelte organitzaven una manifestació contra la bomba de neutrons tot commemorant el

llançament de la bomba de Nagasaki. Nosaltres vam decidir donar per acabat el bloqueig i sumarnos-hi.

Entre el dia 9 i el dia 12 va haver paral·lelament un dejuni de 5 persones de la Marxa. També en solidaritat amb la Marxa per la Desmilitarització que anava de Copenhague a París i que estava fent un dia de dejuni a la Haya davant el ministeri de Defensa, 5 autocars de dones de la nostra Marxa s'hi desplaçaren.

Dimarts es van reemprendre les accions amb l'ocupació a la capital holandesa de les ambaixades alemanya i espanyola i amb el bloqueig de l'americana, la francesa, la italiana i la russa.

L'acció pretenia donar un caire internacional a la Marxa ja que aquest any s'havia restat a Holanda. Les accions de les ambaixades foren totes al mateix temps i en cadascuna es reivindicaven els 5 objectius de la Marxa i s'afegien els propis de cada estat. Els ocupants de l'ambaixada espanyola protestaven per l'intent del govern d'ingressar-nos a l'OTAN i

exigien la desaparició de la conscripció civil i militar. L'ocupació durà unes 6 hores en les quals vam intentar aprofitar aquesta situació per a trucar els diaris de l'Estat espanyol i fer-ho extensiu al carrer fins que la policia ens tragué arrossegant.

El dia següent es realitzà una acció en una fàbrica d'armes on es

convidava els obrers a tenir unes xerrades amb els marxaires. Per acabar es féu una pintada sobre el mur de la presó d'una ciutat a 60 km. de Basilea on romania un altre insubmís empresonat.

Val a dir que aquest cop la policia detingué els 40 artistes que pintaven i que els deixaren anar al cap de 3 hores.

llibres

Fa relativament pocs dies que ha sortit al carrer el nou dossier de la revista "Integral" intitolat "Defiende la vida: no a la OTAN".

Potser en llegir el títol, hom podria pensar que es tracta d'un dossier sobre l'OTAN. En realitat, del tema OTAN en parla ben poc: es limita a fer una mica d'història de l'organització. El treball que se'ns presenta està centrat principalment en la problemàtica de les guerres, analitzant també les causes i conseqüències que tindria una possible guerra nuclear.

El recull d'articles tracta primordialment de temes diversos com carrera d'armaments, dinàmica del desarmament, efectes de les armes nuclears, militarisme, OTAN...

Tots els temes són tractats i enfocats (d'acord amb la línia de la revista) de manera molt global i generalitzada. Com a problemes que afecten la Humanitat sencera i que li neguen la vida mateixa. Com a alternativa es presenta el pacifisme actiu, és a dir, no-violència més no participació.

Penso que alguns temes, com el de l'OTAN, haurien d'haver-se tractat més concretament, degut als moments actuals. Per exemple es podria haver parlat de les implicacions polítiques i socials que representa l'entrada a l'OTAN, el problema de les bases, etc. D'altra manera, ja el mateix títol, presenta confusions.

MARTA BALLESTER

NI OTAN

NI BASES

LA CONVERSIÓ, UNA ALTERNATIVA.

En el seu "nou talisman il·lustrat" publicat per Jours de France, Marcel Dassault(1) escriu la següent qüestió: "com ho ha aconseguit?": Això és en definitiva fàcil de respondre. Sense falsa modestia jo diria que m'he esforçat perquè no em falti la imaginació".

Curiosament els responsables del comerç d'armes perden de cop tot el poder d'imaginació quan se'ls hi parla d'aturar l'exportació d'armament. Ells llavors no troben més que dificultats financeres i tècniques i un cataclisme a nivell d'atur laboral...no s'imaginen cap via per a evitar-ho. No cal somniar per a resoldre els problemes econòmics i socials de l'atur ocasionat per la supressió de l'exportació d'armes, tal com demostrarem en les pàgines següents en les quals prou que es veurà que la nostra mirada es fa amb els peus a terra.

La nostra proposició per a la conversió uneix el nostre combat per un socialisme descentralitzat i la pressa directa pels treballadors dels seus mitjans de producció. Es tracta, per tant, d'un moviment polític sustentat en el saber i les capacitats de tots els treballadors de l'armament (dels obrers als treballadors dels despatxos d'estudi) ja que només ells podran dur a terme la conversió.

PER QUE CONVERTIR LES FÀBRQUES D'ARMAMENT

Abans de respondre a aquesta qüestió se'ns fa necessari precisar què és el que nosaltres entenem per conversió industrial.

• Què és la conversió?

Després de totes les guerres, una part dels mitjans econòmics posats a disposició dels militars (impostos suplementaris per a finançar la guerra, ús dels edificis públics o privats per a finalitats militars,...) per mantenir els combats, reemprenen la seva utilització civil anterior. En particular, després de la II Guerra Mundial les enormes potències industrials que havien estat emprades per a produir armes modernes (avions, tancs, vehicles diversos, artilleria,...), han estat "reconvertides", és a dir, que les fàbriques han començat de nou béns civils. Així, les fàbriques d'automòbils que canviaren la seva producció en el moment de la guerra per a construir tancs, es re-

convertien tornant a produir autos. El desenvolupament de l'economia moderna, combinada amb la cursa d'armament, ha desenrotllat nombroses empreses per crear o estendre el seu sector de producció militar. És un dels aspectes del que nosaltres anomenem la militarització de l'economia. Aquestes fàbriques, tallers, etc., no han produït mai béns civils anteriorment i han estat directament creades per a la producció militar. Nosaltres anomenem lògicament al canvi d'aquestes produccions d'armaments a produccions civils una "conversió". Però l'experiència de després de la guerra i l'ús ha fet que generalment s'anomeni indistintament "reconversió" a la veritable reconversió i a la conversió. Tal com és l'estructura de la indústria d'armament francesa, el terme exacte és sobretot el de conversió; és per això que nosaltres l'emprarem.

A part d'aquestes dues definicions, fa falta precisar el sentit de la paraula "diversificació". Es defineix com l'exemplament de la producció d'una firma en un sector nou. Exemple: Matra, societat fundada el 1944, produïa al principi exclusivament armament aeri no guiat i missils tàctics; el 1962 Matra s'orientà cap a les activitats espacials: és una primera diversificació; el 1964 la societat decideix interessar-se en la marxa dels coets espotius: és una segona diversificació. Després, el 1970, la política de diversificació li fa abordar diferents terrenys com ara els transports, la informàtica, les telecomunicacions, etc. Endemès de la seva producció d'armes (llançagranades, míssils,...).

-La conversió de les indústries d'armament és desitjable.

La MDPL (2) s'oposa al comerç d'armes però d'una part la feina de milers de persones en depèn, i per una altra, seria un terrible caos econòmic el fet de tancar purament i simple les fàbriques i tallers que exporten. Cal ser realistes i el realisme demana aleshores reconversió industrial que se sustenta en un principi fonamental: no llesionar els interessos dels treballadors afectats.

Malgrat que autosuficient per ella mateixa l'oposició a la venda d'armes no és l'única raó que fa desitjable una re-

conversió parcial de les indústries d'armament. Efectivament la producció de guerra fa mal a l'economia ja que és alhora causa de l'increment dels preus i de tendències inflacionistes, i un enorme malversament que no s'aprofita per res. Des del punt de vista del sistema capitalista les despeses d'armament juguen segurament un important paper de regulació econòmica: no és més que una raó suplementària per oposar-se a un sistema de profit que no pot lluitar contra les crisis que es transformen en un arsenal(!). La producció d'armes no és útil a la ciència com s'ha dit sempre: aquesta endarrerix, al contrari, la difusió en els productes civils a causa del secret i aparta a la vegada alguns dels nostres millors savis.

No podem desenvolupar aquí extensament el paper nefast d'aquesta producció. Nogensmenys, és clar que existeixen nombrosos avantatges en la reconversió d'una part de les indústries d'armament.

Malgrat això sabem que tot moviment per la reconversió xocarà a França perquè existeix un mur de relacions financeres, socials, polítiques i personals que es caracteritzen per la seva penetració en els terrenys polític, econòmic i militar: l'esbós d'un complex militar-industrial. Aquest complex es tradueix en la implicació de les estructures econòmiques, científiques i industrials en la cursa d'armaments. Es troba unit a la imbricació entre la producció de nous sistemes d'armes i l'elaboració de noves estratègies militars.

Les conversions són desitjables també dintre aquest pla, en tant que obrien escletxes en aquest complex militar-industrial.

CONVERSIÓ I DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC

-Una conversió socialment útil.

Voler l'acabament de la fabricació d'armes per a l'estranger i la conversió parcial dels sectors concernents no significa que s'estigui d'acord amb produir no importa el què mentre no sigui material de guerra. La fi d'una política de conversió haurà de ser l'assegurar que els béns novament produïts siguin "socialment útils".

La conversió de la qual nosaltres parlem no consistirà a reemplaçar els mís-

sils per béns de luxe mentre que nombroses necessitats no siguin satisfetes. Una producció socialment útil s'orientarà cap als sectors de la construcció de vivendes, de transports urbans, de la sanitat, educació, noves energies, en la protecció del medi ambient i en la reparació dels desastres ja existents....

-El domini de la tècnica.

La crisi actual no té un caràcter purament econòmic, és també una crisi de la societat. En la cruïlla d'allò econòmic i allò social la manera com són emprades la ciència i la tècnica modernes revela certes causes d'aquesta crisi.

La recerca del benefici condueix a les empreses privades a no preocupar-se més que dels "mercats" més ràpidament rendables i no de l'ús d'aquest saber per al benestar de tots: fabriquen armes, "gadgets" inútils o productes perillosos (de l'amiant als colorants passant per les centrals nuclears). En comptes de buscar resoldre els problemes més urgents (urbans, insuficiència del material mèdic, de vivendes decentes, crisi de l'energia,...).

Un segon aspecte mostra molt directament les preocupacions de la MDPL. La carrera d'armaments comença després de la II Guerra Mundial amb una carrera desenfranada de la tecnologia: noves branques condueixen a contramesures necessàries que són de seguida anul·lades per armes més complexes encara i així sempre. Els enginyers, investigadors i industrials implicats en l'elaboració de noves armes han arribat a veure en la tecnologia (i en la firma per la qual treballen) una finalitat per ella mateixa. Subordinen les seves teories i les estratègies militars a les seves realitzacions tècniques i col·loquen en segon terme a les necessitats reals del país després dels resultats que s'obtinguin en matèria d'armament.

La conversió haurà de ser un mitjà per a reprendre el control de l'ús de la ciència i de la tècnica. El moviment ecologista i l'acció sindical han posat de relleu la necessitat d'una acció conscient en aquest terreny. Les necessitats bàsiques (vivendes decentes p.ex.) la solució dels problemes més urgents (pol·lució, transport) i la qualitat de la vida necessiten canalitzar les aplicacions dels coneixements actuals. Dominar aquest saber amb fins pacífics i útils hauria de ser un dels principis de base de la societat moderna.

-Per un nou desenvolupament econòmic.

Indiscutiblement la producció d'armes absorbeix una gran part de les capacitats d'investigació i mobilitza en

el seu pròpi les tècniques més avançades i a un considerable nombre d'enginyers i científics. En breu l'armament serà una indústria punta i això justifica oficialment l'augment prodigiós de les nostres exportacions d'armes. Segons això el desenvolupament econòmic que aquestes indústries modernes d'alt valor ens haurien d'aportar es tradueix en una gran crisi econòmica de després de la guerra. Es fals dir que reduint aquest sector clau ens arriquem a què desapareguin les nostres possibilitats tecnològiques i es derumbi la nostra economia. Al contrari

s'haurien cregut mai possible en la localitat".

El camp d'activitats obert per a la resolució dels problemes causats per una industrialització salvatge és gran i fa una crida a totes les disciplines. Precoitzem en aquestes línies donar suport a l'esforç de conversió sota les competències dels treballadors i l'adaptació dels equips industrials existents. En efecte, limitem el nostre propòsit a una conversió possible i sense malversament. Això no significa de cap manera que volem deixar la plaça privilegiada a les tecnologies altament consumis-

amb la conversió alliberaríem un potencial humà, tècnic i industrial, que correctament orientat cap a fins socialment útils podria engendrar una prosperitat real, és a dir, reposant sobre les necessitats concretes i a llarg termini de tots i no sobre el superarmament perillós dels estats.

Es així com en un document de l'organisme ecarregat de la conversió d'algunes bases i arsenals en els quals el tancament es va fer necessari, organisme que posseeix una experiència única en la matèria, s'arribà a la següent conclusió: "en efecte els desastres imaginaris que el tancament d'una base fan presagiar, poden realment arribar a ser els catalitzadors del progrés que no

tes del capital i centralitzades, que dominen l'evolució econòmica de França; per altra banda en detriment dels treballadors i de tots els francesos....un equilibri entre aquestes capacitats enormes i les tècniques humanes està per realitzar.

Edmon Maire, secretari general de la CFDT, declarava en una entrevista a Le Monde: "segons això no podem sortir positivament de la crisi si no hi ha un canvi del tipus de desenvolupament, canviant el tipus de vida. I això no pot venir de dalt, són els treballadors i només ells, els qui a partir de cada empresa han d'abordar per la seva acció, imposar uns altres elements de reestructuració industrial i d'organització del treball i de la vida que

aquells que es deriven de la pura lògica de la rendabilitat". Pensem que la conversió pot ser l'ocasió d'aquest canvi profund de la vida a França.

COM CONVERTIR

-La Planificació Local.

Un principi fonamental de la política de conversió haurà de ser que el traspass de la producció sigui decidit i planificat per la gent que se sent implicada: els treballadors i les col·lectivitats locals. Aquesta darrera categoria és molt important ja que en determinades ciutats la major part de la població depèn de la indústria armamentista.

La participació activa de la base resulta essencial per dues raons, si més no. La primera és la tècnica. Els treballadors (obrers, tècnics, enginyers i investigadors) són els més competents per a designar les produccions civils partint de les seves qualificacions i dels equips industrials que ells fan funcionar. L'exemple del pla de reconversió proposat pels treballadors de la firma aeronàutica anglesa Lucas, prova d'una banda que igualment els obrers menys qualificats aporten a vegades les millors idees, i d'altra, els treballadors saben orientar les seves competències cap als productes socialment útils.

La segona raó (igualment important) és política. El domini social de la tecnologia no pren el seu sentit total si no és amb el control dels treballadors sobre els mitjans de producció. Resulta inadmissible que una minoria de propietaris dels mitjans de producció decideixi sola els productes que invadiran els mercats. La conversió ha de ser una etapa cap al socialisme de tipus autogestionari.

La planificació local no podrà resultar eficaç més que englobada en un pla nacional de conversió a mig termini a fi de coordinar els esforços. Aquest haurà d'elaborar-se amb la participació activa de les organitzacions sindicals.

-Finançació de la conversió.

Un dels primers problemes a resoldre per a tal pla serà el de la finançació de la conversió dels equips i del reciclatge dels personal. Demostrem més endavant que els costos implicats són bastants més petits del que generalment hom s'imagina.

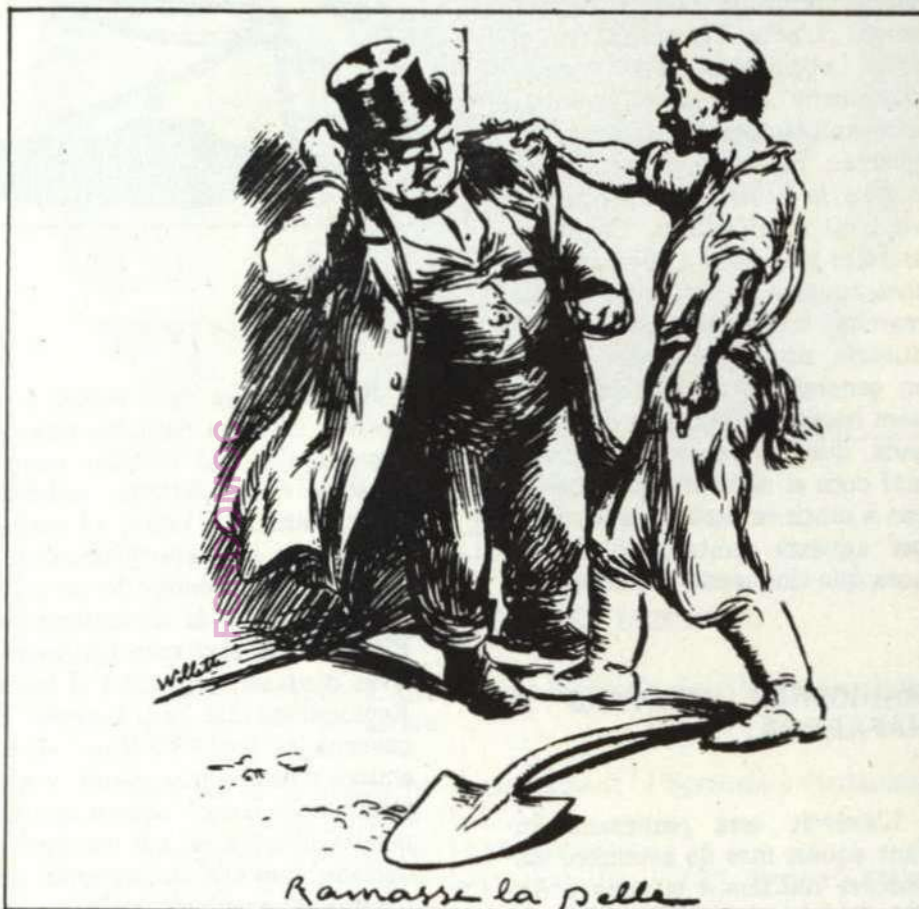
Una de les primeres fonts de finançació pot venir del reoneixement de la perillosa força de frappe i el canvi en el pressupost corresponent (uns 10 milions de francs el 1977). Una font més adaptable i inspirada en la proposició

de W.Reuter, aleshores president del sindicat americà UAW, provindria de la instal·lació d'un impost del 25 per cent sobre el benefici de les exportacions industrials. Aquests fons es trobarien disponibles per a tota empresa que realitzés una reconversió total o parcial. Així, el contribuïent no pagaria res i les empreses tindrien un incentiu per a convertir-se. Sia com sia el tipus de finançació retingut, el cost de la conversió serà sempre inferior al dels treballadors a causa d'una reducció del mercat mundial d'arma-

votades a l'Assemblea Nacional.

Millor encara, certament les nacionalitzacions acomplirien un doble objectiu: deturar les escandaloses pressions privades sobre la nostra política exterior, la nostra política militar i la nostra economia, tant com l'acumulació de beneficis gràcies al dinar dels contribuïents i a la vegada permetre una política de conversió més harmoniosa i millor dominada.

Naturalment nombrosos problemes queden en suspens. No pretenem do-

Documento gráfico aportado por UCD-CEOE en justificación de su Estatuto de los trabajadores.

ment o als desastres que deixa entreveure el sobreament de tots els països.

-Nacionalització i privatització.

Un aspecte inquieta sovint els treballadors: les barreres legislatives en la producció de material civil per l'Estat fan córrer el risc d'una privatització d'una part dels arsenals....Sobre la base d'antics textos (lleis) de 200 anys (el "Decret d'Allarde" de març de 1792). No existeix cap raó tècnica o econòmica que justifiqui tal pràctica a partir del moment en què regles noves i equitatives hagin estat

nar aquí un manual de conversió. Hem volgut demostrar que aquesta és desitjable i possible, i indicar en quines perspectives polítiques ens hauríem de situar.

M.D.P.L.

NOTES

(1) Dassault és un conegut empresari fabricant d'armament francès.

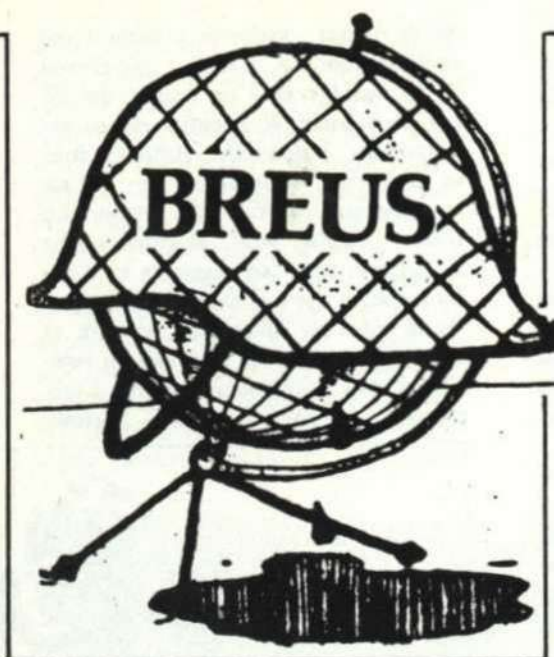
(2) MDPL són les sigles d'un grup francès que lluita per la desmilitarització social.

ELS ALEMANYS CONTRA EL REARMAMENT

El moviment antimilitarista alemany està coneixent una força insòlita. Amb motiu de la visita del secretari d'Estat nord-americà l'inefable Sr. Haig, més de 50.000 persones es manifestaren contra el rearmament, la política Reagan, la instal·lació dels euomísils i contra la bomba de neutrons. L'acte l'organitzaven els joves socialistes (els "jusos") juntament amb una setentena d'organitzacions d'extrema esquerra. En els enfrontaments contra la policia reultaren ferits vora 80 manifestants. Cal destacar que no sols és a Alemanya on tota aquesta lluita contra el rearmament està adquirint una força notòria, sinó a tot centre Europa en general, de tal manera que ja hem hagut de llegir més d'una vegada que els respectius governs així com el nord-americà comencen a sentir-se bastant preocupats per aquesta contestació. Ja era hora que tinguessin maldecaps!.

MANIOBRES MILITARS A NAFARROA

L'exèrcit està realitzant durant aquest mes de setembre maniobres militars a la serra d'Andia. L'ajuntament d'un dels pobles de la vora s'hi ha oposat tot al·legant no haver estat avisat amb anterioritat. Cal recordar els greus accidents produïts arran de maniobres similars en el mateix indret els anys anteriors. El juny del 1976, cinc veïns moriren a conseqüència de l'explosió d'una granada de morter que havia estat trobada per Andia. Tres anys més tard, en el mes de setembre, dos caçadors d'Andoain resultaren ferits en esclatar-los un altre artefacte abandonat. Finalment el 28 de maig de l'any passat moria un pastor per la metralla d'un obús militar. Sort que en el cas dels militars "la seva professió és la pau"!

VA DE CAMPS DE TIR !

Aquests dies han sortit a la premsa diverses notícies vinculades a l'oposició popular contra diverses instal·lacions militars. Concretament a León, 14 pobles s'oposen a les expropiacions per a construir un camp de tir a Teleno. La lluita és secundada per PSOE i PCE així com les respectives centrals sindicals i el Partit Regionalista del País Leonés. El governador civil s'ha lluit i els ha acusat d'estar "manejando y agitando a la masa" mentre que els partits d'esquerra han corregut a declarar que ells no pretenen enfrontar-se amb els militars tot acusant l'UCD de "querer adjudicarse el patrimonio sobre el Ejército, que és de toda la nación".

AMB UN PAM DE NAS

A Ochagavia (Nafarroa) s'havia de celebrar el dia 8 de setembre una sessió de dances i gaiters. L'alcalde tingué la "responsable" idea de convidar els caps militars estacionats a la zona, dedicats a això de posar impermeables a la zona, i aïllar encara més (no en tenen prou amb la frontera), dues parts d'una mateixa nació.

Però ve' t aquí que els dansaires, molt farts de ballar-la continuament per culpa de tants uniformes van dir que mentre aquells "senyors" no marxessin, ells no ballaven. I així fou: hagueren d'abandonar l'espectacle i aquest pogué començar.

ASSALTEM RIOTSVILLE !!!!!

Voleu saber com es fa per dominar un poble o una ciutat que s'aixeca contra els seus opressors? Voleu saber quina és la millor tàctica per acabar amb disturbis i aixecaments subversius, alentats per "agitadors"? Doncs veniu amb nosaltres als cursets que l'Exèrcit dels EUA prepara per a oficials de tot el món sota el nom de "Civil Disturbances".

Un dels exercicis més allisonadors del curset és el següent: s'inventa una ciutat (Riotsville, literalment ciutat dels disturbis), es dissenya un plànol detallat, s'inventa una Història, una situació política i econòmica, tot molt ben pensat. A partir d'aquí, per raons X es produeix un aixecament que desborda la policia local. L'Exèrcit es crida a intervenir. A partir d'aquí, els assistents al curset han de fer una sèrie d'exercicis pràctics (consultant els plànols, etc). Vet aquí alguns d'ells:

—Quins serien els teus objectius inicials respecte als insubordinats?
—Com t'ho faras per portar a terme aquestes accions?

Quines arees crítiques són vitals per a la captura/destrucció dels insubordinats?

— On muntaras el teu lloc de comandament?

— Quina és la millor ruta per entrar les teves tropes a la ciutat?

— Com allotjaras la tropa si és necessari quedar-se a Riotsville molt de temps?

— A quin personal o agències intentaries coordinar-te?

I així tota l'estona. Llastima no us puguem ensenyar coses tan interessants com el mapa de Riotsville o l'extensa bibliografia que acompanya el dossier sobre Contrinsurgència i Anti-Avalots. En fi, què us sembla com es preparen els "defensors de les nacions lliures d'Occident"? Anem a jugar amb ells a la ciutat de Riotsville?

ASSEMBLEA DE M.O.C.

El Moviment d'Objectors i Objectores de Consciència celebrarà la seva propera assemblea els dies 10, 11 i 12 d'octubre a Barcelona.

TOTS CAP AL PEDRAFORCA

Entre tots pararem les mines!. Sortim el dia 26 de setembre a les 3 de la tarda de la Plaça Salvador Anglada (Sants) amb autocats. Val 600 peles. Inscripcions a la UEC de Sants (C. Jocs Florals, 51). En el número que ve de la Puça ja us informarem amb amplitud de com ha anat i de tota la problemàtica del Pedraforca

LA PUÇA VA DE FESTA

Com molts ja sabreu tenim la intenció d'organitzar una festa de la nostra revista. En un principi us havíem insinuat la data del 3 d'octubre, però per culpa dels Consells Superiors de l'Exèrcit i el Sr. Calvo Sotelo, no podrà ser, perquè ens volen fer pensar dur contra una coseta que vosaltres prou que us imagineu!. Així doncs, la FESTA DE LA PUÇA l'ajornem fins al dia 30 d'octubre, dissabte. Ens trobarem tots a la Nau Gran del Clot (Barcelona) i allí passarem pel·lícules alternatives (sobre El Salvador, sobre l'exèrcit, sobre la lluita antinuclear...); xerrarem en els debats simultanis (sobre l'exèrcit espanyol, l'OTAN i les bases, els mitjans de comunicació alternatius, la mili...) i escoltarem i ballarem al so de la música. Perquè també sabem divertir-nos. Hi seras, oi?. Programa detallat en el proper número.

NO ET PERDIS EL PROPER NUMERO !

L'estem ja preparant amb il·lusió. Parlarem de moltes coses interessants, Si no, jutja tu mateix:

- Crònica de la Marxa pel Desarmament i l'Ecologia a Andalusia.
- Què passa a les presons (L.A. Edo)
- "Com unir el feminisme i l'antimilitarisme?"
- MELIC: Situació internacional (EUA, URSS, Proper Orient, Extrem Orient, Amèrica Llatina, Africa austral...)
- El S.O.C. (Sindicato de Obreros del Campo)
- Les causes de la intervenció militar (II part)

I moltes coses més!

Llegeix-nos! Escriu-nos!

Difon LA PUÇA I EL GENERAL entre els companys i companyes. Indica'ns llibreries, quioscs, locals... on s'estaria disposat a vendre-la.

ALIMENTEM LA PUCA !

L'EXÈRCIT, ESCOLA DE VIRTUT...

L'AMOR, ESCOLA DE VICI

